

1.

PAMÄTNÁ KNIHA

obce Rendva, vedená

od dňa 7. septembra 1933.
do dňa 31. decembra, 1938.

Pečiatka obce Rendva

Overil:

Štefan Fábry
starosta

Kiripolský Štefan
člen

podpis
v. notár

Melišek Michal
člen

2.

Táto pamätná kniha obsahuje 402. (štiristoďve) stránok,

V Rende dňa 7. sepembra 1933.

notár

Okrúhla pečiatka obce Rendva

starosta

overujúci.

3.

Zápisnica

*Horevziatá so zasadnutia obecného zastupiteľstva
o založení obecnej pamätnej knihy obce Rendva dňa 7.
septembra 1933.*

*Prítomný: František Kubík obvodný notár, Štefan Fábri
starosta, Ján Melíšek podstarosta, Vilem Skladáňi, Vojtech
Hlaváček a Štefan Cvik, členovia obecnej rady, Štefan
Kiripolský, Štefan Ivan, Ľudvík Hercek, Michal Melíšek,
Vincent Melíšek, Michal Košťálik, Tomáš Martiš, Imrich
Vlasák, František Ďurina a Ondrej Oravec, členovia obecného
zastupiteľstva.*

*Štefan Fábri starosta obce zahájí zasadnutie, privítá
prítomných a popítá obvodného pána notára o prednášnie.*

*Obvodný notár oznamuje obsah vládneho nariadenia zo
dňa 17. novbr.*

1932. číslo. 169. *Sbierka zákona a nariadenia, na základe ktorého musí každá obec do 1. júla 1933. založiť obecnú pamätnú knihu. Keďže obec ešte nemá nariadením predpísanú pamätnú knihu, navrhuje, aby obecné zastupiteľstvo sa uznesením o založení obecnej pamätnej knihy.*

Usnesenie.

Obecné zastupiteľstvo jednohlasne prehlasuje, že na základe spomenutého vládneho nariadenia, stýmto založí obecnú pamätnú knihu.

Prednášajúci obvodný notár ďalej oznamuje, že dľa §-u 4. vládneho nariadenia o obecných pamätných knihách, obecné zastupiteľstvo je povinné zvoliť kronikára k vedeniu pamätnej knihy. Zaroven vypočítá i to, že z akých osôb je radno zvoliť kronikára.

Usnesenie.

5.

Obecné zastupiteľstvo jednohlasne zvolí Adolfa Melišku roľníka za obecného kronikára, ktorého popíta o prijatie.

Prednásajúci obv. notár navrhuje, aby sa ustálilo na základe §-u 3. spomenutého vládneho nariadenia, výška ročného honoráru pre kronikára.

Usnesenie.

Obecné zastupiteľstvo o odmenu kronikára teras rozhodnut nemohlo. Odmena kronikára bude určená dodatočne, podľa vykonanej práce.

Prednášajúci obvodný notár oznamuje obsah §-u 7. predmetného vládneho nariadenia a žiada, aby bola zariadená letopisná komisia.

Usnesenie.

Do obecnej letopisnej komisie, ktorá má mimo starostu ešte 2. členov, sú

zvolený títo občania:

1.) Michal Košťálik legionár, 2.) Vojtech Hlavaček roľník,

D. j. h.

overiteľia: na titulnej strane, vlastno ručne.

Životopisné údaje kronikára.

Jak to zo zápisnice vysvitá, som Adolf Melíšek sprästaréj rodini obce, syn Jozefa Melíšeĸa a matky Katalíni Bartošovej roľníkov, narodený dna 6. februara 1876. v Rendve, dňa 16. decembra 1881. mi odomrela matka. Dalšú výchovu mi, jako aj 5. sestrám poskitla nevlastná matka rodená Julianna Chrenáĸová, svedomite. Dna 1. októbra 1882 som začal chodiť do rímsĸo ĸatolíĸkej ľudovej školy v Rendve, ĸde ten čas bol učiteľ Jozef Kratochvíľ. Po nom o rok prišol učiteľ Štefan Šĸolák, veľmi statoĸný, triezvý a usilovný.

Dňa 1. októbra 1886 ma dali rodičia do maďarskej školy ľudovej do obce Perbeta, na výmenu odtiaľ prišiel iný chlapec učiť sa Slovenský a volal sa Papp András. po skončení školského roku navrátili sme sa každý domov. Ostatné školy som vychodil v Rendve, kde bola ten čas jedna triedna škola. školská povinnosť ten čas bola od 6 – do 12 roku, pres 8. mesiacov.

Po skončení školy, pomáhal som okolo domáceho hospodárstva, až pätnástom roku som sa stal opatrovateľom deväť kusov lichevy a nástupcom v ťetkých hospodárskych prác i žatvy skosú, až do dňa 1. októbra 1897, kedy som nastúpil tri ročnú vojenskú službu u spoločného rakúsko – uhorského pešieho pluku č. 26. – 16. roty, v Ostrihome. Tento pluk tedý nosel meno: Infanterie Regiment, Michael Gross Fürst von Rusland N-o 26. po dvoj mesačnom výcviku som bol poslaný do poddôstojníckej školy.

odkázal, po piatich mesiacoch som sa vrátil ku compagnie (rote) jak vojin, kde o mesiac som dostal hodnosť gefreitra (slobodníka) a po troch mesiacoch hodnosť wurtliche corporála (opravdový desiatnik). V roku 1898 tri batalioni pluku boli preložené do Wiedni do Heimarķt kasárne, ke som sa aj ja dostal. V tomto roku pres mlatbu obilia sa stala mojmu otcovy veľká nehoda a preto žiadal, žeby som bol prepustený na trvalú dovolenú, otcovej prozbe bolo vyhoveno, a ja dňa 11. mája 1899 bol som prepustený do civilu, a stal do práce poľnohospodárskej.

V roku 1906 som bol zvolený za člena školskej stolice. 1910 za člena správy Potravného Družstva, ktorému po roku stal som sa správcom a knih vedúcim. Dna 16. februara 1911. mi zomrel otec. 1912. som bol zvolený za člena obecného zastupiteľstva.

Pri vypuknutí svetovej války dna 1. au-

gusta 1914 som nastupil k vojsku už jak domobranec,
 k honvédskému pěšiemu pluku čis. 14. do Nitri, súc nemocný,
 bol som prepustený a o mesiac znovu povolaný a po 14. dňoch
 prepustený. A konečne dňa 7. januara zase povolaný a o dva
 mesiace poslaný do rusko-poľská (na teras Poľsko) do mestečka
 Jendrzejow, a o pár dní pridelený k vojenskému technickému
 oddeleniu k taškým autom, po troch mesiacoch pridelený
 k civilnnemu pracujúcemu oddeleniu čis. 20. za práce
 vedúceho, odkál na prozbu mojej nemocnej ženi vo februari
 1916 som dostal 21 dní dovolenu, v ktorej dobe mi žena aj
 zomrela a preto som prosil a obdržal 14 dní predĺženia
 dovolenej, po ktorej rozlúčiac sa s 10. ročným synom
 Benedíkom, 8. ročnú Albínú, 5. ročnú Apolú a 2 ročnu
 Veroniku, odíjšol som spät. Dňa 26 júni 1916. dostal som
 štiri mesiace dovolenú jak majitel benzín motor -mlátačky.
 Po vypršaní dovolenej, nastupil som na spät, ale len na krátkú

dobu, lebo som bol preložený do Nitri. Dňa 1. marca 1917. som bol pridelený k odvodnej komisii čis. 63. A snú som odišol na dva mesačný odvod do Rumunska, kde na zaujatom uzemi už superované vojsko znovu bolo podrobené k odvodu. Príjdúc na zad do Nitri, po 14 dňovej dovolenej bol som vyrídéný za veliteľa kuchini do dinamitovej továrni v Bratislave, (v Prešporoku.) kde sa stravovalo pres 1000. (tisíc) vojakov, pričom mi pomáhalo sedem poddôstojníkov. Dňa 16. juli 1917. bol som prepustený do civila, jak po druhý krát vysuperovaný. V marci 1918. som bol spät stiahnutý a pridelený k tajnej polícii, o 14 dní zase pustený do civila.

Po prevrate, bol som zvolený za rychtára (starostu) obce. V krátkej dobe menovaný za člena zupného administratívneho vyboru župi Tekovskej, sídlo Zlaté Moravce, a členom Zemedelskej Rady pre Slovensko, so

sídlom v Bratislave. V roku 1920. k voľbám do parlamentu, bol som požiadaný za prijatie kandidácie politickú stranú Slovenskú Ľudovu, súc povážlivo nemocný, kandidáciu som prijal za podmienky, že budem na nezvoliteľnom mieste. V roku 1921. vzdal som sa funkcie rychtára obce. V roku 1922. jak člen Zemedelskej Rady, z účastnil som sa hospodárskej exkurzie v Čechách a na Morave, neskôr, hospodárskej exkurzie porádanej Zemedelskú Jednotu Českú v Nemecku a Bavorsku, našťaviac svetovú výstavu Nürnbргу tri dňi, druhé tri dni Mnichove a. t. d. so Slovenska nás bolo šest.

Dna 15. septembra roku 1925. bol som zvolený za člena Národného shromáždenia senátu za Hlinkovu Slovensku Ľudovú stranu, čo som zastupoval štiry roky, t.j. do rozpustenia senátu. V roku 1931. ból ohrozený nerozdelený urbárský majetok a preto som prevzal predsedníctvo urbáriátu, a trasúcu rukú, kronikár.

Prvá časť obecných kroník.Úvod:

Obec leží na južnej strane potoka Lisko, ako aj trati Šuránsko Levickéj. Pres obec vedie kamenom valcovaná štatná hradská od Komárna pres Nové Zámky, Šurany, Kalnicu, Žarnovicu, do Zvolena. Obec tvorí viac rozným zmerom vedúcich uličiek, a preto v prílohe pripojujem situačný plán. Rozloha obce je hodne dlhá, ktorú nútno ešte na teras rozdvojiť. Ponevác, po prérvať sa obec následkom stavebného ruchu veľmo rozšírila, na území chotára obce Hull. Právda že aj toto územé asi pred tritcat roky patrilo do chotára obce Rendva aje v priamom susedstve s obcu, a preto budovatelia nových domov sú Rendvania kďe sa aj za obyvatelov priznávajú a úradné, školské a iné výhody

od obce požívajú, štatné dane a prirášky platia do obce Hull. V tomto sa má stať v krátkej dobe oprava v prospech našej obce, lebo v protivnom páde otazná časť obce bude odlúčena a snád prítelena k obce Hull. Tato časť obce na teras menuju domovinú.

Počet obytných domov.

Obec ma 168. obytných domov, sktorých 120. je v starej obci, s 183. popisnými číslami a 48. nových obytných domov na domovine, tiež tolko popisných čísel. Krem týchto je tam ešte vymeraných a jednotlivcom pridelených pod stavbu fundušov (intravillan) 12. Ku obci patrí aj majér zvaný Lagán s dvoma budovami. Budovy sa stavané múry z nabíjanéj zeme a len malé procento smiesanéj pálenej a surovej tehli. křitina je zväčša s črepu, (škřidli.)

malá čiastka starých domov je ešte krita so slamú a ešte menšia s eternú. Pajti (stodole) a plevince su krite so slamú.

Znamenitosti v obce a pomenovanie ulíc.

Vchod do obce od poľnočnej strany priamo s mosta potoka lisko do stredu, menuje sa „Ulička“ V strede snej smer na ľavo pres mostek s betonových rúr vedie až do mlyna, táto časť sa menuje „Hnilý kút“ s ktoreho stredu na pravo na vršku smerom k Lotu tiahne pod menom „Suchý riadok“ na proti na druhej strane vypína sa smerom od Lotu k Hullu po hradskú pod menom „Nový Rad“ medzi timito „Radý“ v strede stojí budova Potravného Družstva budovaná v r. 1929. spálenej tehli, krita škridlu, na teras zav-

retá a pri nej obecná studňa. Od tejto budovy smerom k Húlu po hradskú tiahnucé budovy, menuje sa „Dolný Rad“ od hradskej vedúca obec podobe kosáka smerom k Húlu menuje sa „Dolní Koniec“. Odtiaľ smerom k Lotu v pravo vedúci rad, menuje sa „Domovina“ za dolnianskymi húmnami. Tiahnúci rad smerom k Šuranom, menuje sa „Domovina“ vedľa hradskej.

V starej obci, v strede „Nového a Dolného Radu“ na briešku nachodí sa na štiroch silných stĺpoch s dreva zvonica opatrena so 80. kgr. zvonom, s ktorým, ráno, napolodnie, večier, keď daľto zomre na služby Božie zvoní nato určený zvonár. Vpáde vypuknutia požiaru v obci, zvoní sa na nom na jedon bok a to kďokovek. Toje znak k poplachu.

Blískosti zvonice je vystavena

socha, v ktorej je soška panni Marie, pri ktorej v mesiaci máji a teplých časoch v nedeľu a vo sviatok, odľavuje ľud letanie. Tento pomník dal vystaviť Jozef Hlinický s manželkou Máriou Melišekovou, po ktorých ňeňi dedičov.

Spomienky hodný je most, ktorý stojí nad potokom Liská na štátnej hradskej a ktorý trebárs drevenný, je v dobrom stave. Z minulosti mojej pamäti je zaujímavé, že podmostom a zvyša i znižá bola taká hlboká voda, že letných dobách tam zaplavali nie len kone, ale aj tým najväčším volom z veľkými rohmi kde tu len hlavy vykúkali z vody. To bolo kupelisko, ktoré sobotu na večer a v nedeľu ráno bolo našťivované občanmi obdivovať plvanie lichvy a jednotlivcov. Od viac rokov o tom ani chýru ani slychu.

toto korito je zanesené a voda sa nachodí v potoku len na jar a jäsén, vlete niet vody. Památka o tomto zostala len tá, že dl'a spomienky starších, mladý spomínaju. Ej tedý bývali dobré úrody, keď dole „Dolinámi“ voda tiekla. Toto sa sťahuje aj na naše kúpalisťe.

Pred v chodom do obce od Fíša pri zelezničnej zástavke, nachodí sa veľký kāmenný kríž, ktorý dl'a ústného podania starších, dal po roku 1848. vystavit Michal Hrušovský s pokuty, že pásol ovce na zakázanom pasienku.

Na druhom konci staréj obci stojí druhý kāmenný kríž, ktorý mal dat vystavit Peter Sádecký.

Na konci Dolného konca a začiatku riadku Domovini, stojí postavený drevený kríž, ktorý postavil František Pekarík tunajší rodák a teras majitel motoroveho mlyna v Lote.

Počet obyvateľov v obce.

Dľa sčítania ľudu 1931. má obec aj so spomenutú Domovinu a Laganom 883. duše. 1921. mala 826.

Náboženstvo.

Obyvatelia obce sú náboženstvá rímsko katolíckeho, krem dvoch Izraelských rodín.

Poznamka : K. znamenitostiam obce.

V strede „sucheho riadku“ je postavená krásna mramorová socha sv. Floriana, ktorú dal vystaviť v roku 1871. Štefan Bartoš s manželkou Annú Hrušovský.

Chotár obce.

Chotár obce je v rozlohe 1118. a pol katastrálneho jutra, a 1600 siách a triedi sa. 950 kath. Jutár je ornej zeme . 67 kath. Jutár lúky. 61 kath. jutár kopácích a kľčovaných viníc a40 kath. Jutár neurodnej zeme, v ktorej sú započítané aj cesty. Dalej

Dľa zákona zo dňa 27. mája 1919. čís. 318. Sb. z. a nariadenia dostali niektorý občania prídely od Pozemkovej reformy úhrnom katastrálnych jutár 476 a 715 siah. Asíce: na územi káth. obce Rendva 134 káth. Jutár a 712 siach. Na územi káth. obce Hull 268. káth. jutár a 249 siah. káth územé obci Dolný Ohaj 60 káth. jutár a 62 siah, s veľko statku Sergiusa Dora. a tiež Dolný Ohaj 13 káth. Jutár a 1292 siach, z veľkostatku Elbogen, obce Fiš.

Obyvatelia obce by vladli úhrnom 1594 káth. a 1515 siach pozemkóv, keby materskom na predošlej strane opísanom chotary ktorý ma povod dľa zákona 1/I. 1848. a. t. d. tak zvaný urbarský, nemali blízo štvrtiny obyvatelia susedných obcí.

Pozemková daň.

Priamá pozemková daň so starého

chotára obce, dl'a podania Berného úradu vo Vrábloch čís. 577/34. činí ročne od roku 1918. do 1933. Kč. 5.809.35 halierov, s ostatnej pôdy a lesa, Kč. 26.85.h. v roku 1910. činila korun.

Prirášky k priamej daňi.

Obecná priráška 1933. r. činla 250% procentov. Okresná priráška 110%. Krajinská priráška 160.%. ktomuto daň z obratu činla za jedno kth. J. Kč. 7.- daň dôchodková, ktora počíná u rolníka po dosiahnutí Kč. 6000. čistého dôchodku s čoho kolvek dosiahnutého, a počítala sa stupnovaním od 4. %.

Domová daň.

Domová daň sa počítá dl'a počtu izby. od l. izby sa platí štatnej daňi Kč. 30.85 od 2. Kč 61.70 od 3. Kč 92.55 a. t. d.

Okrem týchto daní a priražiek povinný je každý komin na dome dať vymetať kominárom za ročný pôplatok Kč 14.70 h.

Niektoré znamenitosti z jedného ľudského veku.

Po stránke jazykovej a národnostnej.

Obyvatelia obce od nepamäti boli Slováci, neznajúci inej reči. Jak som to v mojom životopise spomenul, za účelom znatia inej reči, dali ma rodičia na maďarskú obec Perbetu v r. 1886. na výmenu a preto rodičia za mňa poslaného chlapca chcú vedieť kde sa ich syn nachodí, o mesiac oznámili mojim rodičom návštev. Moji rodičia neznajúc maďarský a tamtý Slovenský, postarali sa o maďarského tlmočníka a to najlepšieho maďara. Bol to brat mojho otca matky, ujček

Mišo Košťálikov, ktorý už hodne predtým chodili na Dolnú Zem v maďarsku (Kečkemet Nad' Várad a. t. d.) na jarmoky, odkiaľ vodili biele voli z veľkými rohými.

Prišla doba náštivy a mojím novým vychovateľia i somnou, dostavili sa k mojím rodičom. uvítanie bolo veľkolepé, len že si nerozumeli. Já som už dobre lámal maďarský, nemiešac sa do reči, keď že ujček Mišo hrali úlohu tlmočníka, na ktorej som sa zadiivil, lebo od ujčeka Miša pres celú dobu maďarský som počul dost shusta Pajtáš ved' fel pohár iszunk! (Priateľ chit hor pohár , pijeme.) že som sa pri týchto výrazoch jak chlapec chutno zasmial, je nepoperateľné. V tých dobách vyučovanie, písať, čítať, bolo maďarský, čo sa veľmi ťažko vyvíjalo Slovenskej obci. Len poslednom d'es-

sat ročí pred svetovú válku začína ľud chápať reč maďarskú, ato aj v obecných školách, lebo hodne ľudu z obce chodilo na poľnohospodárské práce na dolné maďarské územie do Bielej stolice do obce Bička a inde, jako aj ktorý slúžili u vojska, šetcia sa naučili maďarský.

Od doby prevratu 1918. r. maďarská reč veľmi poklesla a mladá generácia ju úplne zabúda. a nerozumie maďarský vôbec.

Čítanie a písanie.

Od doby mojej pamäti sa tak krásne vyvíjalo, že v dobách mojho školenia sa vyskitlo, že 2 – 3 % tá výšlo so školy čítať a písať nevediacých. Toto procento čo skoro pokleslo i vzdor tomu, že vo škole vyučovanie bolo nezrozumiteľnom

maďarskom jazyku, školským deťom Národnosti Slovenskej.

Zmena ľudového kroja.

Ľudový kroj sa hodne zmenil. U mužských od jara presleto nosili v dome vyrobeného konopného plátna gäte, podobne konopnú košelu a na nohach papuče, na hlave čierny súkenný širáč, (klobúk) V daždivom počasí halenu, ktora žiadnom dome, ba u mužského nechibovala. V zime, lepší hospodári na sviatok nosili s čérneho súkna kabát a nohavice z nutra podtiahnuté hrubým flanénom, lajblik (vestu) do poli drieku, teplu barančinovu čapicu, silné so suchej hovadzej koži čižmi štible zvané. Prez robotný den šaty s tovarnickej látky, v podobnej teploti.

Podobne sa obliekal aj chudobnejší ľud, lebo pres zimu krem väčších sviatkov na každodenné rúcho sa v nedeľu na tiahla halena a tak sa išlo do kostola. Dnes už halen neni, ešte kde tu, aj to zriedka vydet u pastierov ošípaných, abo u pastierov ovec.

Neskor po vedľa taškých štibél, nastali aj ľahšie čižmi z rámeními ramci pod krátkimi na dvoch bokoch so šívaními sárami tak, že rance boli okolo členkov, a boli robené z vikslédru, kože, potom z juchtovej a boxovej a ževrovej kože, ale už už nie na bokoch, ale na zadku soší vané tvrdími sárami, pričom stupnovala výška sár, dnes už po kolená. Čo sa tíče čižmi, mohol by ich pomenovať do staroveku. Lebo dnes v šeobecne obuj pozostáva z baķančov, s topánék a pol topánék, z vlášt od doby

jak Baťa rozšířil tovarnu na obuv a z výrobů zaplavil města a obce. Od tej doby aj rúcho sa mení na miesto nohavíc do čižmových sár, ktoré poslednej dobe došli tak zvané pričky v šeobecne do modi, nastávajú pantaloni, miesto krátkeho lajblika, (pruclika) vesta nižšie pásu, kabát sa zhoduje potál, že na miesto úského kedysi chrba, ma tiež široký pánskej lepšie dnes ešte rečeno nemeckej módi. širák (klobuk) z väčša barvistý, na krkách masla u roľníkov sa ešte neobjavuje, ináčej kroj u mužských začína sa zhodovať kroj priemyselnický abo pánský, lebo z domácej výroby konopného plátna košele abo gäti už len u starých sa nájde. dochodí doba, že medzi pánom, priemyselníkom, roľníkom a robotníkom

v kroji nebude rozdielu.

Kroj u ženského pohlavia.

Sa tiež chodne zmenil, ale zadržal raz stavovskej podstatu u roľníctva. Odchíľky sa viac vyskituju u jakosti a barvy látkách na odev.

Je v šak pomerkovania hodné poznamenat', že zdomácěj výroby konopného plátua spodníku, jakom mnohé i gazdine nie len na pole do práce, ale aj vo sviatok ako v nedelu šli do kostola, dñes uš aspon nie, za vrchný oblek nevidet'.

Najvätsia zmena sa stala v obuži, ktorá pozostávala zo ženských čižem a vlete boský abo spapúč! dñes uš vetšiej miere zaujali topánky a pol topánky Baťoveho systému. Inácej rucho mužské a ženské, ktoré ešte mojich mladích vekoch šili rukami, dñes šiju šijacími strojami, ktorých sa v obci aj roľníckých domoch nachodí, najviac firmy Zinger. Rukami šak šiju i dñes, drahé pánské šaty.

Svetová válka!

Bolo to za krásneho letneho júloveho počasia a občania usilovne zvažali celoročnú úrodu zožatú spolu, iný mlatili na konských mlátačkách, kde tu ozíval sa hlas aj benzín motorovej mlátačky. Ľud pracoval od časného svitu do posdného zmraku, najviac keď si doprial päť hodinový nočný odpočinok. Tu na deň 1. augusta 1914. roku o pól noci zo spánku bôl z budený rychtár obce Štefan Hlaváček s poslami z notárskeho úradu. Nato o malú chvíľu zakľope mňa na obloku nočná stráž obce Ján Bugri obuvník so slovami. Adolf báči spia! Ozviem sa nie. Teda pan rychtár ich volaju hnet do kancelárie vojna je. Keď ma aj žena zdržala, hnet som sa zobral a odišol do kancelarie obce, ktorá bola v piatom susedstve,

rychtár rozumný a smelý muž, sedí zo založenými rukami na kríž, hneť poukáže na hromadu tlačív na stole spoznamkú, vojna je! Pozri čo máme robiť. Po prehliadnutí tlačív hovorým. Prvé je aby sme dali na vedomie že je vojna a spolu s tým, že vojo povinný v zálohe narodený od 1882 do 1891. sú povinný behom 24. hodín hlásiť sa u svojich vojenských teles. Narodený v rokoch 1874 až 1881. behom 48 hodín.

Druhé. Ty ktorý majú evidenčne kône, povinný sa jích hnet na krmít, pripraviť na kôna 1. pokrovec a 12. kgr. ovsa a hnet sa pustit s nimi do obce Komárno kde budú prebraté k vojsku. Toto sa má dať verejnosti hnet na vedomie, buď zvonom na poplach, alebo bubnom.

Hnet sme sa dohodli na tom druhom a vyslali nočnu stráž Jána Bugriho pre Armundesa Ivana, ktorý bôl bu-

benníkom (tambor) u vojska a druhého Michala Ivana
k majiteľom evidenčných koní.

(Poznámam: že táto nočná stráž bola spovinnosti
občanov dľa poradia každú noc iný dvá do poľnoci, a iný dvá
od poľnoci krem stálych hlasníkov.)

Armundes Ivan sa hnet dostavil, natiahol buben a vyjdúc
na ulice začal naň byt General marsch (pochod) že sa ľud sipal
na ulice o prérch. Keď po prvé oznámil že je vojna a kďo kedi
má nastúpit k vojsku, hnet bolo počut bedakanie a ženský
plač, lebo nie len že mnohý nemali omlátené obilie, ale kratko
sa moseli so svojími milými rozlučiť a to mnohý na veky.

Mužských sa hnet na zhánalo do kancelárie ani sa smestit
nemohli a každý sa o niečo dovedal. Chcejúc tomuto odpomocť,
vyjšol som do susedstvá kďe bolo Potravné Družstvo a vzdor

tomu, že Pot. Družstvo malo výčap obmedzený na pečadenných flaškách, rozkázal som, žeby meral otvorene, čo keď som kancelarie oznámil, ľud sa pomáli prestehoval a len tak sme mohli ďalšie povinnosti skončiť.

Ďalšia povinnosť dľa nariadenia bola, vystrojiť päť párov zápraže s úplným potažovým nástrojom a vozom, pokrývce na koňe a plachtu na vôz, ako aj s trojdenným zaopatrením krmiva, obroky pre koňe a stravu pre kočíša.

Zastupiteľstvo urídilo, že plný tento výstroj sú povinný dať a aj dať.

Asíce: Adolf Bugri, jak kočíš išol Jozef Mrván občan. 2. Štefan Hrušovský, kočíš išol František Mrvák. 3. Jozef Ďurina, kočíš syn Michal. 4. Ján Halás, vôz dal Vinco Bacho, kočíš syn Jozef Halás. 5. Matej Belák

kočis syn Štefan. Tento posledný mal mladé kone a bôl aj s koňmi domov poslaný z Oslán. Za celý výstroj platil štat korun

Evidenčné kone poslal jedného Michal Bugri, jedného Štefan Struhár a dvoch Štefan Sádecký, do Komárna. Za jedného kona bolo štátom platené korun

Po téjto výprave nastúpilo cestu k vojenským telesám už spomenuté ročníky vojo povinných mužov. Toto šetko nestačilo, ale nastali nové odvody na mladšie nastupivšie ročníky a podobne na staršie až do 50. rokov. A tak z obce úhrnom do války nastúpilo mužov 147 jedenstoštitcatsedem. S týchto do válečného zajatia padlo 41. štitidcatjedon. Padlích, vo svetovej válke bolo s obce 22. dvatcät'dva mužov. s domov prišlích je invalidov.

Menoslov padlých vo válke.

Ponevác po dñes v obci niet pomníka padlých vo svetovej válke, na zvečnenie jích památky, uvádzám ich v Pamätnéj knihe , dl'a poradia domových čísel.

Štefan Benda!

Vincent Melíšek!

Jozef Sádecký!

Štefan Gabriš!

Armundes Ivan!

Štefan Melíšek!

Michal Skládáňi!

Štefan Klášai!

Albert Melíšek!

Štefan Valent!

Peter Kmeťo!

a Štefan Belan!

Štefan Sádecký!

Ludevit Melíšek!

Demiter Bútora!

Albert Košťálik!

Dominik Bugri!

Albert Melíšek!

Dominik Klášai!

Štefan Belák!

Ján Melíšek!

Matej Ďurina!

Melicher Melíšek!

Menoslov do zajatia padlých.

Štefan Hrušovský!

Ján Jurík!

Ludevit Bugri!

Jozef Jamriška!

Imrich Melíšek!

Michal Melíšek!

Vojtech Hercek!
 Štefan Valent!
 Kľeman Melíšek!
 Štefan Malík!
 Dominik Blánár!
 František Miško!
 Štefan Mrváň!
 František Melíšek!
 Armundes Ivan!
 Jozef Valent!
 Štefan Tinák!
 Mikuláš Melíšek!
 Michal Melíšek!
 Štefan Laňo!
 Imrich Vlasák!
 Michal Košťálik!
 Jozef Regás!
 Ján Tamaškovič!

František Melíšek!
 Michal Molnár!
 Melicher Bugri!
 František Mrváň!!
 Ján Bugri!
 Demiter Vozárik!
 Ján Pápai!
 Albert Košťálik!
 Dominik Bugri!
 Ladislav Jančí!
 Demiter Kľášai!
 Imrich Melíšek!
 Štefan Ivan!
 Tomáš Martiš!
 Dominik Melíšek!
 Jozef Pollák!
 Adolf Miško!
 Vincent Mrváň!

Poznemenám: že mená vo válke padlých zhodujúce sa
 s menami

*zajatých, sú tí padlí, ktorý do zajatia padli jak ranený
a v zajatí zomreli.*

*Menoslov ostatných občanov vo svetovej valke z
účastnivších sa, ktorý ani mrtvý, ani do zajatia ňepadli, ale
znaky války roznom zranení a roznych nemocí sprechladnutia
a.t.d. do smrti ťaško z nášaju.*

Ján Benda!

Vincent Melíšek!

Ján Mrván!

Viktor Ražo!

Michal Bugri!

Michal Melíšek!

Ján Barta!

Štefan Cvik!

Ján Bielický!

Dominik Molđa!

Jozef Mrván!

Imrich Krížan!

Štefan Fábri!

Ján Haluza!

Silvester Mrván!

Ludevit Mitúch!

Štefan Struhár!

František Melíšek!

Michal Jurík!

Ján Jurík!

Viliam Skladáňi!

Imrich Tamaškovič!

Ludevit Hercek!

Štefan Bútora!

Ján Bútora!
Demiter Melíšek!
Štefan Bugri!
Dominik Belák!
Adolf Košťálik!
Jozef Bugri!
Karol Hajdúch!
Vojtech Kiripolský!
Štefan Melíšek!
Jozef Levák!
Alojz Melíšek!
Jozef Rako!
Majercík Jozef!
Štefan Klobučník!
Ján Baštrnák!
Kľeman Bugri!
Ondrej Melíšek!
Jozef Halás!
Ferdinand Ďurina!
Štefan Jurík!

Imrich Porubský!
Štefan Rozgoň!
Štefan Molda!
Demiter Ivan!
Michal Ivan!
Michal Mokráš!
František Bugri!
Štefan Kiripolský!
Adolf Melíšek!
Žigmund Weis!
Štefan Hlavačka!
Mrván Štefan!
Ján Klobučník!
Ján Melíšek!
Jozef Hercek!
František Melíšek!
Demiter Melíšek!
Ján Melíšek!
Michal Ďurina!
Matus Krížan!

Jozef Oravec!

Ludevit Bacho!

Jozef Bacho!

Tomáš Slovák!

Štefan Vlasák!

Štefan Krížan!

Štefan Melišek!

Ludevit Kmeťo!

Ján Bútora!

Mikuláš Pollák!

Ján Barus!

Ján Strbo!

Bonaventúr Bajla!

Štefan Tamaškovič!

Pavel Ráttkay!

Ondrej Oravec!

Jozef Bugri!

Ján Špilberger!

Vojtech Molđa!

Pavel Melišek!

Štefan Ivan!

Štefan Belák!

Štefan Miko!

Jozef Hajdúch!

Michal Golha!

Ján Benda ml.!

Ondrej Melišek!

Jozef Baštrnák!

František Pekarík!

Hospodárské pomery pres válku.

Boli dost ňebľahé, lebo mladé pracovné sili chybovali a tak mužskú prácu mosili na mnohých miestach poďujat ženské a vžiť sa do samostatného hospodá-

renia. Právda, že stýmto aspon v tých domoch, kde mužskej sili nebolo citlive oslabeledo, pričom požiadavky rástli. Z úradnej moci pre štat a vojsko rekvirované bolo obilie a hovadzí dobytok na mäso.

Bôl to obchod a nie rekvirovanie pre štat a vojsko, na najvyš, nespravodlivý. Lebo rekvirujúca komisia mala plnú moc. Snú sa dalo jednat, keď chcela vzala, keď nie, nuš nie. Tak na príklad.

Za kus hovadzieho dobytku platila korún 900. až 1100. dľa ľúbo vole. Keď šak majiteľ dobytku nadhodil korún 500. a zaplatil rekvirujúcej komisie, (doplatil) mohol si dobytok domov vziať a počítalo sa mu, že dobytok odovzdal. Takýmto spôsobom, (v dobe, keď mnohý nie len že nebespečenstvu zdravú a smrti vystavený!) stali sa válečný sbohatli-

ci a milionári. Z obce takýmto spôsobom, bolo odvedené 19. kusov hovädzieho dobitka.

Asice: Po jednom kuse odovzdali Štefan Sádecký, Štefan Hlaváček, Albert Hrušovský, Štefan Hrušovský, Michal Košťálik, František Melíšek, Struhár Štefan, Košťálik Jozef, Matej Belák, vdv. Magdalena Kiripolský, Matej Cvik, Michal Jamriška, Jozef Bajla, Demiter Ivan a Imrich Hotka. Po dva kuse dali: Edvard Brachebusch, tedajší majiteľ motor-valcového mlyna a Mikuláš Dóra veľkostatkár v Hule, za našu obec.

Na proti tomuto, vrchnost sa starala o slabých bezrozdielu zamestnania a dávala válečnú potporu, a iné výhodi. Tak na príklad! keď sa nemal kto starat o hospodarstvo, abo o rodinu. Prepustila i z boja mužskú silu. Komu sa toho ujšlo! ved' bojište ďaleko a pán Boch! vysoko. Nechcem nikomu krívdit, príklad šak

so seba poznamenám: Jak som to v mojom životopise opisal. Mal som doma štyri drobné deti, ktorým nemaládo navarit, na piect, oprat, obšit, aby aspon noc mali spokojnejšiu, snimi spat. Žiadali válečnú potporu, nedostali hu, že je majetok. Žiadal som, žeby bol domov k detom prepustený! Žiadost bola zamietnutá, že nemám majetku. Nepopierám, majetku som mal len štyri holdy. A či to bola vina!?nie, a čo teda! Z obci bolo treba vydat svedectvo, že som pri domácnosti, keďže ne bola ani matky, nenahraditeľný. Toto som sám zistil na ministerstvé. O mojej nenahraditeľnosti predstavenstvo obce necítilo vôbec.

Kolko podobných padov sa stalo, neviem, lebo leš som sa domov dostal po druhý krát vy superovaný, hodne som sa nachodil. Kolko podobných prípadov sa odohrálo, nedá sa opísať. Atak hmotné sili

čím ďiaľ, tým viac sa pre čerpávali, keď a v pracovných silách nedostatok bôl úplne povážlivý. A preto úrady sa snažili prácu mužsku nahradiť so zajatími.

Cudzí váleční zajatci.

V obci bolo z válečných zajatcov na hospodárskej práce u malo roľníkov 12. srbóv a 4. rusi. Jich mená sa už nedajú zistiť.

Po stránke hospodárskej práce a podobne v chovaní dobitka, ani z ďaleka neboli schopný nahradiť tunajšieho mužského. Lebo jak sa oni odvolávali! Tak rozsiahle poľnohospodárstvo, že u nich ňeni a dobitkov, tak mer skoro celý rok ženu na pašu i skálných pasiňkov. Ináče to boli ľudia pevnej nátury, vytrvanlivý svojom presvedčení a velmo simpatický.

Iné pracovné válečné sili.

Na žatvu 1917 a 1918. bolo do

obce poslaných 6. vojakov z války jak na odich, boli to rodiaci s Báčky a prvo triedný ženci a robotníci.

V týchto dobách panovala v obci veľká bieda a nedostatok nie len v potravinách, ale aj v obuvi a v šatstve na tolko, že sa ľud prispôsobnil k domácej výrobe a začal barvit domáce konopné plátno a vyrábať s neho oblek. Nie tak to šlo so živnosťou a preto ľud bôl stelesných síl vyčerpaný, a mŕhotne zničený.

Vznik Česko-slovenského štátu.

Po 30. oktobri 1918. dostali sa správy aj do obce, že aj Slovensko sa pripojilo k Česko-slovenskému štátu, ktorý bude štatom demokrokratickej Republiky. Mnohý tímto správám ňe douverovali, neznajúc zásadu demokracie a preto si demokratický stát

ani predstavit nevedeli. Vtom začalo vojsko z války domov prichádzať a vysvetľovať poslednie udalosti na fronte, že už tam začala panovať demokracia, rovnosť. Jak ofizieri strhali a šlapali jích hviezdíčky, (hodnosti) skovávali válečné vyznačenia. Ktorý to neučil sám, tomuto vraj učilil bárs ktorý jednoduchý voják a nesmel ani muknúť.

Po týchto a podobných rečiach prichodivši s frontu udaje potvrdzovali, a ľud simpaticky príjmal ideu demokracie.

Medzi občanmi a prichodiacími s fronty panovalo veľké priateľstvo. Ale priateľstvo a uprimnosť medzi prichodivšími z roznych fronty a krajov sveta bolo tak mer okázalé, v zdor tomu, že rodini boli tak mer v šetkých biednom stave, čo dalo podnet k nenavisti, zvlášť na obchod a mlyn. Padli pri tom poznámky aj na niektorých lepších gazdov, žeby dobre bolo, zrobit rovnosť. No v obci

válečného zbohatlíka krom jedného mlynára (o ktorom sa zmenim v uvode Mlyna) nebolo, našli sa šak jako vždy, že jeden odruhého sa má lepšie a nenávisť najde príčinu. Pri tomto šeckom v obci panoval ten naj v zornejší poriadok až do dňa večier, keďý moj sused Štefan Kiripolský o pôl desiatej hodine pri behne do mojej izby, kde som sa rospíraľ so Adolfom Košťálikom, Štefanom Moldom a Vincom Bachom a skríkne! pre pána Boha! Vy tu spokojne sedíte a Lévíňku

Rabuju!

a chcu jej aj dom podpáliť, veď zhoríme aj my, podťe ta. Nato zme výjšli až ku obchodu Lévíňkínmu, ale rabovanie bolo v plnom prude tak, že samu nedalo zabrániť. Spýtaľ som sa šak, kde je

Lévinova rodina a dostal som odpoveď, že újšla preč. Ponevác ľud behal z lampámi, z lampáši i so horiacími sviečkami, upozornil som! žeby zneopatrnosti nepovstal ohen, lebo by mal špatné následky. Toto šak malo kďo počul, lebo v celom dome bôl velmo čúlý ruch. V obchode buchod z vyprazdneními fioky, podobný buchot v byte, v magazíne, na povaľi. Tam počulo husi gagat, tam zas slépký skrečat a ľud sem a tam behal, medzi ktorymi bolo najviac, žien. Já som za ráz odbehoľ k dťetom, ktore doma spali. Len ráno sa ukázalo, že ten dom je v skutku vyrabovaný, lebo krem múrov, povaľa, dlášky a strechy skrovom, v dome a vo dvóre, nezostalo ani dvery, ani okna, ba ani kúsek palivového dreva. Na druhý deň bôľ pokoj.

Na tretí deň, sobrali sa niektorý s valky prišlý k veľkostatkárovy Mikulašovy Dóra do Húlu a žiadali víno, keď že krem zeme, aj veľké vinice mal v Rendve. Pán im dal dva hektolitre (200 litrov.) vína a záprach volóv, aby si ho do Rendvy doprovádzili, čo sa aj stalo. Po obede sa z valky prišlý zejšli do křčmi v ktorejtedy nikdo nebíval a potužovali sa. Keď som predvečier prišol spola a dal do poriadku statok a deti, od křojil krajic chleba, aj já som našťivil křčmu, kde bola živá nálada a nevedel som na ktorú stranu sa obrátiť, lebo každý mi išol ústretý s fľašú a spohárom vína. Marné som ďakoval, kamarádi dobrej vóli, brali to za urášku. A preto aby každému vyhovel, napadlo mi, že bude dobre, keď bu-

*dem víno zlievat do fláš. Keď som toto zradil kamarádom, uš
aj bežali ku mne pre fľaše a len takto som vyhovel, príjúc od
každého pohár vína, ktoré mi tak odniesli do domu. Bolato
spoločnosť pri pohári vína tak spokojná a priateľská, že
podobného taško najet, ato v zďor tomu, že dobré vínko
hodne zohrievalo. Ponevác som ale vedel, že podaktorý, snád
spopudu iných mali by odvahy niektorého občana
zňepokojovat! Prehovoriac žiadal som, žeby od podobného
upustili: na zabezpečenie požiadal som niektorých, žeby prez
noc dali pozor. Noc ale prešla najväčšej tíhosti.*

*Na druhý deň, zobralo sa zopár mužských do motor-
valcového mlyna k Eduardovy Brachebuschovy, s ktorým boli
v krátko uspokojení, lebo im hnet nabídnul jedného*

vykrmeného brava a tak válečné zisky úplne ochránil. (O tomto pri úvode mlyna.)

Jak sa hovorý, že každá pesnička má svoj koniec, čoskoro nastal koniec podobným postupom. Lebo v obci objavilo sa ozbrojené vojsko, pod menom Nemzet örség! (Národná stráž.), ktorá začala zhánat tých, ktorý Lévinčku rabovali. Bolo behačky! jedný nosili naspät pod menom, žeto len skovali pred inými. Druhý šak nútený vojenskú strážu, ktorá zhánala kde koho a poplašné správy púšťala, že previnelci budú popravený, apreto mnohý ujšli. Ktorých ale dostali, tých nemilosrdne bili a tríznilí a povázali, do voza pohadzali jak dobitok a odvézli na Velkú Mánu, kde mali bit súdený. Odtál jích šak byvalý rychtár Štefan Hlaváček vyslobolil.

Tedajší rychtár Štefan Sádecký tieš na

na potieraní rabovačky špatne obyjšol. Vojsko národnej stráže, dalo ho zavolať k obchodníčke a tam ho zbilo tak! že len náhoda, že nepolahol. jak to ľud hovory, aj rebrá mal polámane. Ból šak úplne nevinny, lebo príšlý s fronty na jeho pokini nedali nič, ba aj jeho sa niektorý strojili rabovat. Konečne ľud rosprával, že tá národná stráž pozostávala spár židóvských s války príšlých a mnohých, ktory mali v ruke po prvé zbran, mladíkov.

Taketo boli prvky po převrate a zapríčinili hodne uvažovania. Ľud sa uspokojil a žil najväčšom priateľstve, keď už so stránky vrchnosti ne diali sa žiadne zákroky, a preto ľud si dovoľoval také, čo predtým bolo zakázané. Ľud na jarmok idúci, doniesol správu, že v ceste u roľníkov ból občerstvený, že

Varia pálené z räži.

Táto zvest sa blesku rýchle rozniesla po obce, že jeto povolené, financi a žandary do toho už nemaju nič. Trebars bola bieda a nedostatok, ten ľud ktorý pres válku mnoho postrádal, všetko možné podujal, aby si napálil trochu pálena. a tak, začalo sa páliť aj v obce. Jedný so šrotovali räži, iný kukuricu a konečne kukel, ktorý veľmi prichvalovali. Ľud sa veľmi uspokojil a začalo nové priateľstvo. Nezávidel jeden druhému, ale sa uprimne po častovali. Vrchnosť sa do obce neobzrela. Na ráz dôjde do obce správa.

Budu rychtárské volby.

A v skutku, snád dňa 10. mája 1919. po obedě obecny sluha tlčie na buben a oznamuje, Tu je pán hlavný slúžny, bude sa volit rychtár obce, nech sa hñeť každý občan dostavý do školy. Na hlas

bubna vybehol som na ulicu, keď som počul o čo ide, nezaujímalo ma, a hnet som sa chcel vrátiť do murovania steny v ktorej som postupoval, ale práve idúci Michal Ivan ma zdržal a navrhol, žeby som išol na voľbu, že aspon budeme vydet toho Českého slúžného. Konečne jeho návrhovy a žiadosti som vyhovel a spoločne sme sa na voľbu dostavili.

Priznám, že dl'a mojej skromnej mienky, keď už aj dl'a starého spôsobu, bola to voľba demokraticka prevádzaná jako by dl'a všeobecného hlasujúceho práva! Keď že pán hlavný slúžný prehlasil, že každý občan má rovnaké volebné právo a každý môže byť volený. Podl'a téjto zásady, i proti voli pána notára, bola voľba prevedená.

Rychtárom sa stala moja maličkost' Adolf Melíšek, proti voli šest' občanom.

námestek rychtára Štefan Kiripolský, Michal Melíšek a Michal Bugri, prisazný. František Melíšek, Ján Benda, Vojtech Hercek, Ján Jurík, Imrich Krížan, Štefan Molda, Ján Valent, Ján Mrvák, Ferdinand Ďurina, Štefan Melíšek a

Rozdiel pri voľbách obce pred a po prevrate.

Pred prevratom, ani pri voľbách do obce, nemal každý občan volebné právo, tým menej bol voliteľný. Ktomuto účelu bol stanovený tak zvaný volebný cenaz, dľa výšky štatnej priamej dani. Bolo to jak sa dobre pamätám, 7. korún, 40. hallérov. Kdo len o haller meniej platil, už nemal volebného práva. Mnohý by ten čas rady boli doplatili tých pár hallérov, ba snád aj korún, to šak nebolo prípustné a preto aj štatné priamé daňe boli velmo přesne vypočítavané a vyberané.

Odchíľky volebnom

práve, boli aj iné. Tak na príklad: Výbor v obce pozostával z rychtára , z jeho námesteka, a z dvoch prísazných! a 12. členov zastupiteľstva obce, stýchto posledných bolo volených len šesť! kdešto druhý šestoria dl'a zákona boli tý! ktorý platili v obci najväčšiu štatnú daň, a menovali jích vírišťa. V týchto sa zmena stala len vtedy, keď daťtorý majiteľ pozemkov v obce, keď už aj len následkom prenájmu, v štatných daniach iného prevíšil.

Hneť po prevrate tento volebný poriadok, zanikol. Každý občan na základe demokratickom obdržal právo volebné a voliteľné, ato až po zákonodarcu poslaneckej snemovne a senátu Národného shromáždenia; sktórymi je volený Prezident Republiky.

Kdo bôl kandidovaný do okresného, župného, krajinského a do parlamentu z obce.

V prvých rokoch Republiky, okrese a župi

mali menovaných členov, dľa pomerného zastúpenia politických, lepšie rečeno dľa počtu členov politickej tej alebo onej politickej strany v parlamente Národného zhromaždenia.

Dľa tohoto, bola moja maličkosť Adolf Melišek, členom župného administratívneho výboru, ktorý mal pre župu Tekovskú, sídlo v Zlatých Moravciach. Podobne som bol menovaný členom Zemeľskej Rady pre Slovensko, so sídlom Bratislava.

A konečne 1925. kandidovaný do senátu Národného zhromaždenia a dňa 15. septembra 1925 aj zvolený.

Krajské voľby začali a boli prevedené 1927. do ktorých s obce nebol nik kandidovaný.

Prvky s hospodárskeho stanoviska.

Jak to už pres válku za pracovanie

bolo, roľník dorabatel hľebovín obilia, mosel svoju úrodu odvádzať vrchnostou určeným kupcom, do istej mieri to tak zostalo aj po prévrate. Stalo sa viackrát, že obecný sluha bubnoval a na vedomie dával občanom, že u pána rychtára sa vrecia na žito, ráž, jačmen abo kukuricu. Nútno mi je podotknúť, že keď som i hnet išol pre vrecia, už boli rozobraté a tak ku peniazom dójst' nedaj Bože. Dojšla ale doba, že sa rozniesla povest, ba aj úradne bolo dané navedomie,

Peniaze každý mosí dať kolkovať, ináč sú neplatné!

Občania sa o prekot hnali do okresného miesta Vrábel, kde účinkovali štátne okolujúce komisie, ktoré s kolkovaním vedli tiež evidenciu obnosoch jednotlivci podaných, lebo s ob-

nosu okolkovaného polovicu zadržali dl'a predpísaných škálý a tak dodatočne do istej miery späť vracali.

Po okolkovaní penazí, pri ktorých sme mnohý nezavádzali, bôl uvoľnený odpredaj obilia a čo skoro sa v obci objavili ľudie so Zvolenskej a Gemerskej a odvážali obilie aj nad cenu maximálnu, za kolkované peniaze. V obci je len železničná zastavka, ale vlaky išli ústretý obilie kupujúcim, lebo dl'a potreby každý vlak stál a obilé bral zatál, leš celú na kúpenú zásobu nezobral, ktorú občania na vozoch do vážali. S týmto sa hospodárske pomery, veľmi zlepšili.

Doprava do obce.

V doprave sa veľké zmeny proti predošlím rokom, kedy sa šetko nielen dopravovalo, ale aj vyvážalo

konškými pôvozmi. Ten čas s obce vyjšlo viac pôvozón i na zárobok, na tak zvanu furmanku na odvážanie obilia s veľkostatkov na železničnu stanicu do Šurian, ktorá tedý bola najbliššia. Chodili aš do Ondrejovéc, odkal platili za dovoz 100. kgr obilia do Šurian od 27 do 30 krajciarov. (krajcár 2. halére.) Do furmanky bôl ľuď veľmo zažitý a nerobil si taškoste stoho, že ráno zaprahal o 3, abo 4, hodinánach, a večier vyprahal o 7 a 8. hodine, mnohokrát aj neskôr, pritom ráno z nova. Stohoto zárobku vytiskla roľníctvo,

Železnica.

Od Šurian do Levíc začali stavat železnicu 1913. roku, na ktorej náš ľuď zárobkove, málo bol účastný. Táto práca bola považovana za zvláštnú a prevádzali hu robotníci s Čongrádu,

ktorý dobre zarábali. Najlepšie to cítil obchod zvlášť Potravné Družstvo. Stavba železnice pri vypuknutí svetovej války ešte do končena nebola a vojsko bolo odvážané na stanicu do Šurán. Železnica bolatedy stavaná dĺžke 34. km. s Fedémeša nad Žitavú po Levice. Ten čas obce bola núkaná ustrédňá stanica medzi Novými Zámky a Levicami, oproti čomu sa občania protivili, žeby zabrala kus pozemku s konopníc, jak z na júrodnejšieji zemi, apreto obec dostala len zástavku; a dnes už za stanicú banuju. Vlakovú dopravu pocítili naši furmani, lebo zárobok na ktorý boli na vykľý zanikol. Dnes za podobnú furmankú málo kďo banuje, lebo moc málo je tých, ktorý aby chceli neskoro líhat a za včasu stávat. L'ud je včul pohodlnější.

Veréjní správa obce.

Od pamäti obec patrila pod župu, (stolicu.) Tekovskú, jej sídlo bolo v Zlatých Moravcoch. Župa bola rozpustena v roku 19 a najej miesto utvorená Veľ župa Nitránská, kde patrila aj obec. V roku 1927. bola rozpustená aj veľ-župa a utvorený bol Krajský úrad so sídlom Bratislava, kde bola administratívna správa pre celé Slovensko.

Od nepamäti obec bola pridelená do okresu Vrábelského, so sídlom Vráble.

K obvodnému notariátu patrila obec pod Tekovský Fiš, až do roku 1888. vedúci notár bol Ľudovít Bacho. V roku 1888. bola obec pridelená k obvodnému notariátu Dolný Ohaj, kde vedenie notariátu prevzal roľnícky syn so susednej obce Hull, Jakub Futala. Od tej

doby obec stále patrí pod tento notáriat, zo zmenami vedúcich notárov nasledovne: Jakub Futala viedol notáriat do druhej polovice roku 1914. keď zomrel. Poňom vedenie notáriatu prevzal Ödön Futala syn nebohého a viedol ho až do mája 1919. keď z dôvodov, že neovládze jazyk slovenský, v zдал sa. Po nom dňa 25. mája 1919. prevzal vedenie notáriatu Jozef Ondrejka, ktorý ho viedol až do dňa 1. februára 1929. keď bôl preložený do Gajár. V ten istý deň vedenie notáriatu prevzal Jaroslav Husák, ktorý ho viedol do dňa 6. juni 1932. Keď bôl preložený do Plavých Vozokán a notáriat Dolno Ohajský prevzal s Plavých Vozokán prišlí František Kubík, ktorý ho vedie aj dñes.

Rychtáry obce od pamäti.

Boli nasledovný: Štefan Bugri kos-

Tolník, Jozef Sádecký. Štefan Benda. Jozef Struhár. Tomáš Hajnuš. Jozef Košťálik, Štefan Hlaváček, Štefan Sádecký. Adolf Melíšek, Adolf Bugri. Ludevít Bugri. Adolf Košťálik a včul je Štefan Fábri.

Predtímto jak rychtári sú spomínaný, Ondrej Ivan a Michal Hrusovský. Títo boli asi hnet v rokoch po slobode spoddanstva 1848.

Pomerkujem: že až po rok 1923. rychtár obce bôl spolu pokladníkom obce. Vtedy sa stal prvím pokladníkom obce Vojtech Hercek, v roku 1934. sa zдал a pokladníctvo prevzal Štefan Cvik,

Keďže terajši výbor obce sa nachodí v zápisnice na strane 3. poznamenám kďo je členom

Komisií v obci.

Členovia finančnej komisie.

Adolf Melíšek, Michal Košťálik, Michal Ďurina. František Bachnák, Dominik Melíšek a

Jozef Bajla.

Členová hospodárskej komisie.

Štefan Struhár, Vojtech Hercek, Štefan Cvik,
Štefan Sádecký a Michal Melíšek.

Členová stavebnej komisie.

Viliam Skladáňi, Vincent Krížan, Jozef Račo
a Jozef Klobučník.

Členová miestnej volebnej komisie.

Štefan Fábry, Vojtech Hlaváček, Štefan Cvik a
Štefan Molda.

Členová socialnej komisie

Štefan Fábri, Jozef Bajla, Ján Melíšek, Viliam Skladáňi,
Vojtech Hlaváček, Imrich Vlasák, Tomáš Martiš a Dominik
Molda.

Iné úrady v obce.

Do včulku nejestvovali vôbec.

Čestný občania v obci.

Do včulku nie sú.

Školený ľudia v obce.

Pred prevrátom bôl s obce škole-

ný Michal Melíšek, ktorý stúpil do radu s. pátrov kapucínov, kde si zvolil meno Adolf. Jeho šľachetnosť a zdelanie, ako aj nadanost roznych jazykov a výmluvnosť v reči, čo skoro spatriť Grof Weinkcheim, ktorý dal sním vyhovavajúť deti, ato tak veľkej spokojnosti, že Grof zataľ dolehaľ na mladého kapucína, až konečne získal ho na zanehanie radu a dal mu faru vo Štvrťku ktorej bol patrónom, odtiaľto po krátkom účinkovaní dal mu faru jeho stálom bydlíšti vo Veľkých Lévároch, kde blahodarne účinkoval až do roku 1917. keď poraňený pichnutím borovej trésky do dlaňe dostal otravu krve a dňa 9. apríla zomrel.

Druhý školený bol syn brata vyš menovaného Bernard Melíšek, ktorý sa stal svetským knazom Arci-

biskupstvá Ostrihomského, vysvätený dňa 7. februara 1904. Jak kaplan účinkoval vo Veľkom Úľvade, Komjaticách, Ráčišdorfe a Topolčanoch. Farárom bol v Malých Hostiach. V roku 1914. zaujal faru svojho rodiska Tekovskom Fíši, kde jako skutočný a dobrý duchovný otec účinkoval z dobru radu, schmotnú pomocu bez rozdielu. Do fary nikdo ne vošiel, žeby na prázdno bôl odijšol. Bol opravdovim rodo a ľudomilom, a ľud celėj farnosti ho mala veľkej vážnosti a uctivosti, lebo aj on si ctil každého rovnomerne. Zomrel dňa 4. júla 1927. pochovaný bôl dňa 6. júli 1927. za účasti celej farnosti a okolia v Tekovskom Fíši.

Po převrate si ľudia viacej ocenuju školy a posielaju deti do meštaněk, ba aj do gymnázií. T. npr. do Šurian, Nových Zámkov, Levíc a Trenčín. Na nejakom

zastupovaní úradu šak ešte niet žiadneho z obce.

Maďarský bolševici v obci.

Bolo krásné júnové počasie a najčúlejší život na lúčkach a viniciach, po ktorých pracujúci ľud od časného rána do pozdňého večera robil len tak sňeho tieklo. Medzi tým prebehli správy, že maďarský bolševici v trhli pri Parkaňe na Slovensko a postupuju zmerom na Nové Zámky a na Levice. Ľud sprácu zaujatý si týchto správ nevšimnul vôbec a pracoval ďalej, nemíľilo ho aňi to, že sa začali objavovat patrôle rovnošate Itálských légií. a stalo sa, že

dňa 11. júna 1919. okolo 10. hodine pred obedom dostavila sa vojenská husárska (jazdecká) patról v pánských viniciach a vyzvedala sa od vincúra Pavla Zrubca, či nieto v obci vojsko Česko – slovenské. Vincúr velmo karakterný a právdmo mluvný člo-

veľ ráno v obci žiadne vojsko nevidel, o ničom zlom netúžil, otvorene a uprimne povedal, že v obci vojska niet vôbec. Nato sa patról pustila dolu vinicami smerom k obci, ale po jednom, teda opaterne. Keď bôl prvý jazdec hľbokej ceste viníc od východu asi 250. krokov, od hajlochov viníc, zarachotí výstrel na ňeho, načo sa on skonom zvrtné späť a zmizne horných viniciach, ale vincúra neobjíšôl a len snád nahode môže ďakovať, že keď aj nevinný, ňebôl strestaný. O tomto sa blesku rýchle rozniesla správa po obce a mnohých prebehol strach, keď že mnohý muzský aj zdobitkom boli v susedstve Dolnom Ohaji a v Húli na lúkách, jako aj že v obce prechodili patrôle Itálských légií. A bôl to v skutku dobrý znak. Lebo na polodňe sa strede obci objavila pe-

šia patról maďarských bolševikov, ale s patrolú itálských legií, bola zahnatá späť zmerom k vinicam, čo v obci účinkovalo dost uspokojive, len nie na dlho. Moji na polodňé priviezli tri voze sena z Dolného Ohaja. Po odohratí vyš udanej scény sa na obedujeme a ideme seno pokliast do kozla za pajtú, aby ešte rás mohli ict na brat. Počas ukladania sena, zrázu skóčí prvý môj syn Benedikt skozla a za ním ostatný. Já súc na zemi, spítam sa, čoje! čo skáčete? hnet mi odpovedaju, čo nepočujete jak gulky pískaju. Syn hovorí, práve vedľa ucha mi jedna preletela. A v skutku do brány pajtý kulky pléskali. Nebolo inej pomoci, jak skrit sa do priekopy. Po utíchnutí zýjšli sme do dvóra a na ulic.

Nové prekvapenie

Na ulice sa začali susedia pri družovat, ale v tom zavznel hlas! podívajte vojsko. a v skutku! Od Lótu pres hl-

boký járok pýchoduje vojsko, ktoré sa rozťahuje zaujmuc aby
 dva radi aj húmná, nasadenímí bodáky a každý dom
 prekutajúc, vyzvedajú sa, či sú v domoch neni skritý Česi,
 a postupujú ďalej pres dedinu. Za nimi asi 500. krokov,
 tiaňne hlavná trupa v stvor stupe, veľkosti bataliona. po zadu
 sa tiež motalo zo pár, ktorý keď došli na moju ulic, zastavili
 sa a začali čítať tabuľu na dome, že vraj! ober rychtár, pričom
 jeden za kľial! otazujúc sa Miféle felivatt? (Jaký to nápis?)
 Já mu odpoviem: Obecny rychtár. On znovu za kľaje otázku:
 a jakéj reči jeto písane? Odpoviem mu: Slovenský. Nato
 kľiatie spät násobnil spítajúc sa: A prečo slovenský?
 Odpoviem mu: keď sme medzinárodný proletári. Toto sa im
 veľmi páčilo a schvaľovali to a odíšli.

vojsko prešlo, prestrielky prestali a v obci nastalo ticho,
 a preto sme sa smele zobrali , seno po skladať. Ešte sme ani
 dobre neposkladali a už príbehne moja dcéra, aby išol dole, že
 ma čaká jeden vojak. Prídem dolu, vojak ma pozdraví slušne
 a predostre žiadosť. Už dva dni nie sú snami kuchine a preto
 nemáme čo jest! žiadám, že by ste nás obživilí chlebom a sirom.
 Odpoviem mu: občania obce sme úplne chudobný a ťažko mi je
 žiadosti vyhovieť, ale oprobujem požiadať občanov s bubnom,
 aby prispeli s čím im je možné. Po tomto začali ľudia po krajici
 chleba nosiť na moju ulicu, kde doviezli mojho švagra Jozefa
 Moldu vóz na ktorom mi bol na seno a kladli naň. Keď bolo
 šetko pripravené švager mosel zapráhnúť a vyvest potravu ku
 kostolu, kde malo vojsko hlavný stán. zaprahať poľo mŕtvý.

Ráno sa vojak znovu dostavý

a žiada, žeby stými ktorý boli pres válku kuchary, dal pripraviť obed, keď že im kuchine ešte neprišli. Najradšiej by chceli sirovie čuše. Občania mali málo múky a preto som ho upravil do mlyna, odkiaľ priniesli 50.kgr. múky a 1.kgr masti. Panstvo zapriahlo voli a doviezlo zo Senčanského majera, ktorý tedý ešte patrľ Velko Manánskému pántvu vôz dreva a žiadaný obed sa im uvaril. nato im prišli aj kuchine.

Dojšľa aj iná poplašná správa že do obce z lúk Dolný Ohaj a Húlu sa nevrátili občania, Matej Cvik, Štefan Cvik, Ján Benda, Jozef Bútora, Domink Šulka a Jozef Baštrnák, jích rodini bedákali, nevediac čo sa snimi stalo. Lebo v D. Ohaji a v Huli bolo vojsko česko-slovenské, a pres front

sa nikdo neopovážil, v zďor tomu, že prestrélky nebolo vôbec a vojsko i ľud oddychoval, a čakal čo bude.

No nebol aj oddích v šeobecný, lebo u mňa sa začali objavovat vojáci skrátkú žiadostou! Bíró elvtárs, kočit kévek. (súdruch rychtár kočiar žiadam) samo sebu, že aj skoňma. Bolo ten čas v obci iba 12. párov koní, kďeš to pred vojnú bolo vyše 50. párov, a preto obec bola za malú dobu vyčerpaná s koní a preto bolo treba zrobit opatrenie. Idem do batalions kancelárie a hlásim, že viac povozov z obce dať nemôžem, lebo v obci je už len jedon pár koní, ktorý nútnom páde upotrebím len pre občanov. Súdruzi kancelarie sa zadivili, a odpovedia, že batalion má dost koní a z obci nepotrebuje. Keď sme zistili, že súdruzi robia výlety,

*dohodli sme sa batalions kancelarie, že len tomu musím dať
 pôvoz, ktorý donese služobné povolenie s batalions kancelarie.
 Sotvá príndem domón, už ma čakaju a žiadaju pôvoz. Upravil
 som jích na batalions kancelariu pre služobné povolenie, ale
 viac sa neverátil. Stýmto nebol koniec pôvozom, lebo vojsko
 pozadovalo drevo a pre koňe krm a na dovoz tohoto, žiadali
 od obce. No tu bola ľahšia práca, lebo pánstvo Dóra malo
 tedy ešte dvanásť párov volov v obci a dovoz, tie
 konali. Drevo, siahovicu so Senčianskeho majéra. Nevieť však
 koľko priviezli! Seno a jatelinu s pánstvá Mariačaládu
 dovezli 36. tritcatšest vozov, za 12. dní čo boli v obci. Že
 neboli úskoprší, to vyzera stýchto číslic. Ale aj sebe dopriali.
 Keď prišli bol im dobrý chlieb, sír a sirové čusky. O dva dni už
 od jednotlivých gazdín žiadali, pagáče, dolky
 šišky, kúriatkó, husátkó, ba ani údenú sunkú nepohrdali,*

ale žiadali. Týmto chútkam sa dalo odpomocť, lebo keď to bolo vojsko súdruhov, moseli aj tam byť vyšší a predstavený a to boli ľudia slušný, a dali si radu s vojácí, ktorým miernili chútky.

Bol to veliteľ batalionu, súdruch Barañai major. súdruch kapitán Štokinger, bolo jích asi 12. a boli hodný až na jedného jakého si Kelemena, ktorý ma chcel obesit, Baranai ma oslobodil a Kelemen prosil za odpustenie.

Bolo to asi ôsmi den, rozniesla sa povest, že je na deň zaviazaný mier a každý sa môže pohibovať voľne kam chce, tento deň prišli aj naši občania s Hulu, ktorý tam meškali ossem dní, a rozprávali čo zažili a skúsili.

Poňeváč z ofizieri v obci byvajúci mi som bôl za dobre, dovolil som si im poznamenat, že jak to tvrdia

tý čo prišli s Húlu vojsko tam má stále zábavy, vojanská banda hrá, vojsko má vína jak vodi. Nato mi major Baranai odpovie. Pán rychtár, také vojsko jak majú Česi, môže pit víno. A pokračuje: Takáto bagáž banda nezasluží ani jest. Keď som išol snimi pres Soldín, dali im sedliaci pálena a vína. Keď som vyšol so Soldínov, mosel ich poukladať uspat a nechat vystriezveť, až potom som mohol snimi diať pochodovať. Nech každého veliteľa Boch chráni od takéhoto vojska, keď len trunok vydí. Takéto a podobné výraze daval major Baranai o svojom vojsku, medzi čím poznamenal, zajtrá bude za iste špatné počasie. A ňe mylíł sa. Lebo už ráno bolo dost rušné, a čo skoro bolo počut kde tu výstrel spušky, ba začali sa ozívať aj strojné pušky, ato čím diať tím viac, lebo od Húlu sa tiahla po trati pancélka, ktorá prajne vyselala gulky stroj-

ných pušek, pred ktorými sa aj občania moseli skrívajú. Moja pivnička bola plná ľudí a detí. Já sedím v izbe, aj so Štefanom Hlaváčekom, keď zrazu zaklope na dvere daľdo a stúpa dnu dvá vojáci so slovami. Súdruch rychtár daj nám vôz, na ktorý budeme brat raňených. Načo hovorým: Hlaváček báči, na Vás je rad, teda dajte zapriahnut. Načo Hlaváček hnet stane, pojme so sebou dvoch vojakov a zdialil sa. Já som sa zobral za detmi a inými do pivničky. V tom časi panceloví vlak dorazil až k zastavke, ktorá aj teraz stojí, ku ktorej sa pár občanov z obce rýchlosti pri blížilo, čo maďarský bolševici s hlavného stánu telefónu ktorý mali u miestnený na viniciach v hajlochu, dobre videli. Podozrevajúc občanov že jích zradili, telefónovali na Bešenov, kde za vinicami mali postavené kanóni, s ktorými začali ohen

šrapnel granátovy na našu obec, počnúc, v strede medzi motor mlynom a postupne nad obec smerom k Húlu, miesti padli gule až blízko trati, mnohé sa nad obcú trhali a padali. V tomto sa dostavý k mojej pivničke Štefan Mrvák krajčier a dáva mi odkaz jedného oficiera, žeby za ráz prišiel za dolnanské húmná, že chce somnou súrne rozprávať a odíjsoľ. Tý ktorý tam boli, hovora mi, nechod! deti plakali a kanóni svoju zvučnú nótu strach v ľudu z vätšovali. Já hovorím idem, ved' som bol vo svetovej válke a viem sa chrániť, na čo vystúpím. Vinco Melišek ktorý bol obecný sluha (polgár) pri rychtárovy, bol tam prítomný a hovorý, keď ti ideš ! idem aj já. Keď by sa z niektorým niečo stalo, skôr si poradíme. A šli sme, tak asi pätnásť krokov, vzdialený jeden od druhého. Kanóni hučali, ale u

nás obozretnost nezbívala. Prechodíme za Košťálikovú pajtu, len čo sme so skočili do hliníka, šrapnel granát padol a roztrhol sa za Košťálikovú pajtú. V obozretne zme bez nehody došli až za studnu na pánskom húmne, keď čujeme zunenie kanonovej gule z mer na nás, hnet sme sa zvalili za nízky ukrit okopu pánského húmna, zrak obrátim smerom huku a vtom okamihu vydím, jak sa asi pädesiat krokov stojáci vojak zohné a guľa mu nadhlavú preletí, na pánskom húmne padne a rozletí sa. Či ten vojak od tlaku gule, alebo od zlého túšenia zohol hlavu neviem, ale nezohneli sa strati hlavu. Veliteľ, ktorý ma dal volať už neból ďaleko, apreto sme stali a šli ku nemu. Rozkaz bol krátky. Súdruch rychtár! dvanásť vozov dajte zapriahnut a slamy do vozov a

hnet nech idu ranených zoberat'. Hovorým: toto je šetko, začo stema dali sem dovolat ! odpovie: že áno. Odpoviem mu: toto premňa nestačí, lebo voze samé nepójdú a v obci není tolko koní, aby do každého mohol dať 1.pár. Odpovie mi: Tedy nech zaprahnu voli, ale to mosí byt čím skôr. Nato som aj s Vincom odijšli a zbehli dolu brehom naproti studni kotrba zvanej, v tom šak zahrneli gule, skrových dve vrazili do močiaru barina zvaná, ale ne explodovali. Ideme ďalej po obci a rozkazujeme zaprahať. Vtom príndem na ulic Hlaváček, keď práve vychodí s domu a chcem ho uspokojiť, hovorým mu: Hlaváček báči, zase nových dvanást vozov ide zoberat ranených, teda nebude Váš sám. On so smiechom hovorý: Bodaj to čert pobral, ved' moj je doma! spítam sa: Nuž a jako to!? On mi hovorý: Jak som išol od teba z vojáci a prišli sme po moje dvér-

dverká ktoré keď som otvoril, rýchlo som jích zavrel a skríkól som. Jaj, tele van a z udvarom čechekkel. (Jaj, plný dvor mám čechov.) nato sa vojáci z lakli, torby s chrbta hnet zhodili a zmerom k vinicám dali sa do úteku, jak len stačili. Preto som nemohol sluhu vyslať, lebo by ňebol vedel kde má íť. Chutno som sa zasmal a spítal sa: a koľko jích bolo? on so smiehom, ani jedon. Potvori odplašil som jích. ved' aj tak ich mi budeme moset vyhňať, keď sa ich budeme chcet stráť.

Tedi už nastávalo tichšie povetré. Pancérov vlak sa stiahol k Húlovy a z maďarských bolševikov v obci ostala len ňepatrna čiastka lebo újšli až do Mariačaládských lesov, odkál ich maďarská jazda hnala naspät. Já príjdúc domov, sotvá

som si sadól, už prišol moj sudruch, ktorý ma dal vyvolať za doľnanské humná a hlási mi, že póvoze nepotrebuje, ranených má od nesených, ale má jedného mrtvého, žiadá, aby dal mužských ktorý by vykopalí preňho jamu a pochovali ho.

Po vypočutí som ho nabral za odvážlivosť, že si dovolil vyzvať ma z úrdu do fronty on sa vymlúval, že nemá pomoci a koŇečne prosil za odpustenie.

Potom som vyslal Vinca, aby rozkázal Štefanovy Mrváňovy krajčierovy, a Dominikovy Chovancovy, žeby vykopalí jamu a spadlého vojáka pochovali. Padlý voják sa menoval, Imrich Maďar, padol 20./VI. 1919. pochovaný je tu v cintorine.

Po ukončení tejto práce ktorej sa z účastníł aj Demiter Mrváň, v zali jich vojáci k doľnému mlynčeku na

zelezničnu trat a tam snimi dali zelezné kolajnice vytrhnút, aby pancierku nemohli byt napadnutý.

Do rána pozhánali šetko vojsko na zad do obce a za sadól válečný súd, pred ktorý boli postavený šetcia, ktorý opustili frontu. Bolo jich tak tri štvrtini. Jaký vysedok mal válečný súd, to nevieme, vojsko sa vymľuvalo jedon na druhého, ale nastávajúcu noc, sa zamenilo. Batalion od nás prešiel do Žitva Bešenova a odtiaľ, druhý Batalion prišol k nám, a tak nastali zase nové pomery, lebo prišli aj nový neznámi velitelia. No, pritom šetkom sme sa vynajšli. Hlaváček báci, začal ešte silnejšie kuvať pláne, jako sa týchto nemilých hostí pozbavit, ktoré mi s času na čas z radil. Bolo to

snád 23.júna, keď bôl splánom hotový a príslú noc chcel z robiť poplach. Ráno po rosil dáždiť, počasie bolo po chmúrné, pritom šetkom vo dňe sme trávili čas na uliciach. Tu zrázu okolo desiatej hodine počujeme chukot jakobi aeropláň, abo auto. A v skutku, pri zvonici dolním radom tiachňe autó označené bielu zástavú, na čo z radosťou s kriknem, "Parlamentér" bude čosi nového. Zastavý v prostried obci, so sadnu s neho tria oficieri, jedon Francusky, jedon Itálský a jedon rovnošate Italskej légii a zrovna zamiera do batalions kancelárie, odkiaľ sa momente vrátia, sadnu do auta a idu späť. Keď sme aj nič nevedeli, predci sme tušili, že bude čosi nového. a vskutku vojsko sa začalo čúlo, ale tak ticho pohibovat, že nám to bolo až ná-

padné. Odpoledná sa už zdálo, že sa pakuju, a pripravuju na cestovanie. Pred večier prinde veliteľ a žiada šesť póvozov, ktoré by im pomohli odvieť sa do susednej obce. Póvoze dostali a na večier vojsko v najväčšej tichosti nastupovalo na uliciach do radov, iný nakladali na naše voze vojenské náčinie a večier o pól desiatej hodine sa v najväčšej tichosti pohli s merom Mariačaládským lesom, viac sme jich nevideli. Vnoci mnohí občania nespali, lebo sa domnievali, že vojsko v trhne na zad do obce a vyrabuje. No, nestalo sa nič. Ráno dovedám sa na póvoze, ale ani jeden nebol doma. Až neskoro po obede a večier sa po jednom dostavovali, lebo jich prepustiť nechceli a tak sa niektorý ostihli až pri Párkaňe, a tak

koňe dohnali, hodne stiahnuté.

Tento deň už ľud zaplavil chotár, ktorí pres dva týždne v dobe okopávačky nevydel. Nastávajúcu noc každý spokojne odpočíval, aby ráno z novými silami mohol do práce.

Ráno bolo tým uspokojivejšie, že sa dostavil ku mne praporčík Čsl. vojska v rovnošate itálskeho legionára a začal sa vyvedať o priebehu doby bolševického vojska v obce. Rozhovor bol veľmi priateľský, ktorý prerušil jeden občan s obce Pozba, ktorý žiadal, žeby som ho z obce prepustil, že ide do Šurian. Hovorím mu: Priateľu! ved' ťa ja nedržím a pre mňa môžeš smeľe ícť! On mi odpovie: že ho vojsko nechce pustiť. Spýtam sa: jaké vojsko, ved' tu už druhý deň niet vojska! V tom prichodili

uš aj občania, s ťažnosťou! že jích vojsko nechce pustit do práce do poľa. Stohoto som zbadal, že predci čosi je na veci a vojšol som dnu kďe sa zdržoval práporčík a spýtám sa. čo to má znamenať, že ľuď jaké si vojsko nechce pustit s obce do poľa a podobne jedného občana s Pozby do Šurian, jakú vedomosť má otom.

Pán práporčík sa usmál a začal: Já som obsadil obec a šecké cesty z vojskom, aby som vyšetril, či nie su občania nejakó tajne spojený s maďarskými bolševiky. Lež toto vyšetrím, žiadám, žeby rychtár obce zložil Kč. 4000. štyritisíc korun, len potom dovolím, žeby občania mohli íť do poľa. Keď sa dokáže, že občania sa sními neni spojený, peniaze dostanete naspät'. Táto zvest ma nemá-

lo prekvapila, keď že ani ja ,ani v obecnej pokladnici tak veľký obnos ňebol. Pri tom šetkom som vykonal, že Pozban bol prepustený. Potom som začal jednat a ospravedelňovať občanov, ale bezvýsledne. Apreto som zvolal hnet zastupiteľstvo obce, ktoré sa tiež o v šetko možné pokúsilo, až konečne sa rozhodlo, že žiadaný obnos je nútno zadovážiť s požičkú, od jednotlivých občanov.

Na túto výmenu požičali: Štefan Hlaváček 300.korun.(tristo.) Tomáš Mikulay 300.korun.(tristo) Štefan Hrušovský 400.korun.(štiristo.) Pavel Zrubec pánský vincúr 2000.korun.(dvätisíc) Michal Búgrí 300.korun.(tristo.) spokladnici obce 700.korun.(sedemsto.) Na tento obnos som žiadal úradnú stvrdzénku, ktorou som dostal napísanú na kúsek papiera s

ingustovu ceruzu, bez pečiatky, vyplatil obnos, počom sa vojsko z dialilo z obce.

Stýmto som nebol spokojný a hlásil som to hnet na Zemské vojenské veliteľstvo do Nových Zámkov, od kál boli vyslaný dvá dôstojníci ktorý po vypočutí zali zápisnicu. Ani stýmto som sa neuspokojil, ale zajšol som do Vrábél, kde sa ten čas zdržoval Francúsky pán Generál Mitlhauzer, ktorému som to dal hlásiť dr. Júliusom Déménom právotárom tamojším, ktorý bôl jediný francúsky tlmočník.

Ten obnos 4000. korún na válečnu kontumaciu sme dali do rozpočtu obecných prirážiek v nastávajúcom roku a tak jich potom veriteľom vrátili. Šetké moje namahania na spät dosiahnutia vyš menovaného obnosu, sú po dñes, bez

výsledné.

Prečo spomínam často moju osobu:

Nie preto, aby sa čitateľ stretal so mnou snád v každom riadku. To nie.

Ale preto: že ten čas rychtár po čas jakého kolvek uradovania mosel svoju izbu prepustiť za kanceláriu, za ročný honorár 10.korun (d'ěsat.) Teda šetké záležitostě sa v jeho dome odbavovali, a tak aj v bolševickom v padě, rychtár sa najviac z účastnil dejúcích sa pomerov.

2.) Rychtár ten čas bół aj pokladníkom obce, teda manipuloval za pomoci, či dozoru notára, celé hospodárství obce.

Stavebný ruch.

Po odíjdení maďarských bolševikov nastalo v obci úplné uspokojenie, ľud sa dal schutú do práce, úroda

bola dobrá, ceny obilia stúpali a s nimi aj zárobok, ľud
 pracovitý, sporivý a husto obýdený rozmýšľal o novej stavbe
 budov, v obci ale stavebného pozemku nebolo a preto ľud
 poujal šecľko možné, aby sa k stavebnému pozemku dostal.
 Priestor, na ktorom je teras vystavený rad domov pod menom
 Domovina za dolňánskimi húmnami, ten čas stála s čiastky
 jak agačiárna v ktorej bolo hodne bezi a s čiastky jak
 hliník, hodne rozdrvený. Toto by bolo najvýhodnejšie, lebo
 zrovnat by sato dalo, ale ten priestor je pana Dóru
 veľkostatkára v Húli. Ból som požiadany, žeby som sa pokúsil
 u pána, keby to prepustil pod stavbu obytných domov. Učinil
 som to, a po dlhšom vysvetlení, podarilo sa mi, že pán pristal
 za cenu 80. halérov. za štvorečnú siahu. Toto sa mnohým pácilo
 a bolo tre-

ba toto panovi oznámit, a mohlo sa začať pokračovať s kúpú-
predajom a stavbú, keďby nebola prišla správa, že veľkostatky
mosia prepustiť pozemky na budovanie domov dľa zákona.
Toto si ľud v šeliako vysvetloval a odstúpil od kúpi, s čím sa
stavba odtiahla vyše roka neskôr, kedy tento pozemok bol
vyvlastneni Štátnym Pozemkovým Úradom a prepustený
jednotlivcom pod stavbu. Vymeranie bolo prevádzanie
inženieři Št. Poz. Úradu, po čom ľud prikróčil k stavbe plnú
silú, tak že v krátkej dobe bol rad domov
vystavený, uchádzačov o stavebné pozemky bolo šak ešte
hodne a tak bolo nútno pristúpiť k prídelu, ktorý bol učiňený
s pánskej tabli kde sa teras nachodí Domovina vedľa hradskej.
Toto bolo asi o dva roky neskôr. Stavebný ruch trval od roku

1921.do roku1928. Pri stavbe nových budov v prvom období
 štat podporoval penážnú podporu dľa zákona o stavebnom
 ruchu obytné domi stavajúcich. Tejto vyhodi bolo len 7. (sedem)
 občanov účastných .ato: Tomáš Martiš, Albert Molđa, Tomáš
 Slovák,

Podpora pozostava a stahuje sa na celý obnos
 stavby, ktorý bude štatom behom 25 rokov, štvrť ročných
 splátkách žiadateľom splatený, keď do držali pri stavbe
 podmienky štatom predpísané. Krem tohoto, štat na každý
 znova vybudovaný dom povolí 25.ročné oslobodenie od
 štatných daní, keď oto požiada majiteľ domu. Toto bolo od
 štatu veľka pomoc, ale konečne nepomohla, lebo ceny
 poľnohospodár-

ských plodín poťažne dobitka začali veľmi klesať, a s nimi i denné mzdy, práca sa začala obmedzovať, a tak mnohý z novostavbú za dlžieny nesú neznesiteľne bremeno dlhov dňes dobe nezamestnanosti. Keby vláda nebola vydala hospodárské moratórium proti veriteľom, nejedon domček a pozemok by bôl z menil gazdu, čo by bolo malo následok ešte väčší úpadok cén nemovitosti.

Požiare.

Obec, nie len že bola často naštivovaná spožiari a keď aj nie úplne zničená, ale so slabnutá tak, že mnohý so starších v živorení aj zomreli. Dľa spomienky starých, požiare začali v obci pustošiť v roku 1877. keď zhorelo na Novom Rade do 16. drevenných pajtý, stodol na-

plnených z obilím a krmú. obilie s čiastky bolo aj vymlátené a dľa tedajšieho zvyku do konca mlatby ponechané v pajtách. Tak na príklad jak mi to otéc spomínavaľ, z horeľa mu nová pajta, ktorá stála 200.zlatý, a v nej 40.saputí žita (pšenice) šetká slama a krm.(pozn:jedna saput sa rovnala 100.kilogramom.) poistene nebo nič proti požiaru. tedy o poisteniu nevedeli nič. Boli väčší gazdovia, ktorý ešte väčšiu škodu utrpeli.

Po tomto ohni vystavali nové pajti, múri z blata a kritina so slami, ktorých stavba stála dľa toho že podania po 200-300 zlatý.

Po tomto ohni, nasledoval dlhý rad pustošiacích ohnóv. Keď sa na ňe aj niečo pamätám, predci neviem udat priesnú dobu. Ból týždeň, pres ktorý štirikrát horelo, a medzi

ľuďom prebehovali poplašné chýre! ešte ten a ten z horý ! aj zhorel každý okom to bolo rosprávané. Ľuď ani nespával a strihol. Po veľkej námahe a spustošeníu obce, podarilo sa zlapat podpalača, lebo ľuď na ňeho počítal, keďže každý oheň on prvý zbadal. Bol to zámožných a veľmi poriadných rodičov syn. Dľa tedajších spomienok, žeto preto robil, žemu nechceli dovoliť za ženu chudobné ale driečné dievča. Za toto si odpíkal 6.(šest) rokov trestnice v Ilave.

Medzi tímto ohni zuril veľký ohen v roku 1882 keď ráno bola podpálena pajta Jozefa Košťálika no Novom Rade terajšie pópisné čis.domu 136.odkiaľ prehodilo oheň na dolnú bírešnu terajšie pópisné čis.183.od ktoreho zhorel celý dolní koniec. Oheň

bol metaný povetrý sťa snäch, keď že bolo šetko kriticé slamú.

V roku 1886 vypukol požiar v kresárni mojho otca. Len matka bola doma, mi ostatní sme boli okopávat kukuricu v Mlýnskom seku, keď sme na konoch prišli domov, už bolo šetko zhorené. Zhoreli 4.(štiry)domi. Znik ohňa sa ňevišetril. Rosprávalo sa, že oheň za vinil vojak dragunec. Boli totiž tedý na dlčšú dobu v obci tiež okolitých obciach po domoch vojáci na konoch, snád tri mesiace, abo aj viac. Vojak u nás bidliací ten den neišol na cvičenie a bôl dome práve tej kresárni, kde bôl aj úplný vyzbroj na dvoch mužóv a dva koňe, ktorý keď ľud príbehol hasit, už mal šetek vyneseny na bezpečnom mieste. Predok domu, ktorý bôl ten čas kriticý šindolom a chránil

ho ohňozdrojný múr, nežhorel.

Medzi inými, nútno poznamenať, že asi 1893. za veľmo záhadných a nemilých následkov, z horela pajta a krm, slama Tomášovy Hajnušovy, tedajšiemu rychtárovi obce.

V ten čas, po odpikani 6. ročného trestu v Ilave, bôl už na slobode už spomenutý podpalač, ktorý sa veľmo slušne choval, prečo ho aj ľud veľmo radi mal, jako aj, že bol veľmo talentovaním rečníkom. Po jeho príchodu strestnice sa čo skoro oženil z jeho starú láskú, ktorá ten čas bola už vdova, ktorú veľmo riadny život žil súc vyučeni čižmarom, (v tresnici) aj v obuvníctvóm sa zapodieval. Mnohokrát spomenúl jeho minulé skutky, pričom sním otriaslo a so zavrhnutím poznamenal:

chrante sa podobného, lebo takéto čo, ani najväčšiemu nepriateľovi by nedoprial, a viacej do trestnice sa ani ja nechcem dostať.

Stalo sa šak, že spomenutý rychtár s notárom za jakí si danový nedoplatok vyhládali jeho ženu, keď že nedôplatok stahoval sa na jej nebohého muža, toto ho asi znepokojilo. Osudný deň pred večier požiaru, sedý rychtár druhej izbe hostinca, v tom otvorí dvere na izbe, vydiac tam rychtára zavrel ich spät a zmizol. Opár minút už biju na zvon na poplach, horý! horý! ozývá sa po obce. Rychtár sediaci v hostinci že hñet poznamenal, toje u mňa! a sa nemýlil. Takto podozrenie padlo z novu na ného, čo by nebolo bývalo dostatočné, keby ho při čine neboli vydeli očitý svedkovia, ktorý muto vyťíkali, prečo to urobil. Sám som počul z jeho úst, že on

nevie, žeby to on bôl podpálil. Asi o dva dni prišli žandári a z rychtárom zamierili do jeho bytu, čo on oknom spozoroval a výjšol z izby von. Keď ta prišol rychtár zo žandári, spítá ju sa ženi, kďe má muža! ona odpovie: v práve vyšol von. Nato vyjšli aj oni, po obzerajúc dvór, keď ho ňenašli, odijšli preč. Sotvá sa zdialili 150. krokov, už jích volaju späť, kďe keď dojšli na veľké prekvapenie nájšli ho na povali obesného a dva krát mal podrezané krky britvú. Bolo neskoro bôl mrtvý.

Ohňe v obci stýmto ňezanikli. Tak dna 6. februara 1897. večier o 7. hodiňe vypukôl ohoň Kiripolských pajte na Novom Radě a rozšíril sa na v šetké pajti tak veľkom rozmere, že v Šuranoch na kosto-

le zvonili na poplach, že Šurany horia, zhorelo deväť pajtý. Znik požiaru, nebol zistený.

Dňa 23. februára 1898. zhoreli budovy na celom suchom riadku. znik požiaru nebol zistený.

Dňa 28. júni 1907. o 10. hodine pred poľodným vypukol ohen v dome Mateja Beláka v Dolnom konci, od ktorého z horel z novu dolný koniec, budovy aj humná. Znik požiaru nebol zistený. Bôl to požiar dl'a podania starších v práve na 25 té výročie dňa a hodini už spomenutého požiaru, v Dolnom konci.

Medzi spomenutími ohni, pustošilo v obci mnoho malých a stredných požiarov, ktoré zapríčinili značné škody, jích přesná doba sa nedá zistiť.

Hasičstvo.

Dobrovolný hasičský sbôr bôl v obci

100.

založený v roku 1922.dňa 22.septembra. Založil ho Dolno Ohajský obvodný vedúci pán notár Jozef Ondrejka, ktorého prvím veliteľom sa stal Jozef Oravec jeho námestníkom Imrich Tamaškovič, tajomníkom Štefan Cvik, pokladníkom Adolf Bugri. Ďalej: Mikuláš Pollák, Molda Jozef, Hlavaček Vojtech, Pollak Pavel, Hajdúch Vinco, Haluza Demiter, Benda Silvester, Bugri Štefan, Mrváň Ján, Molda Štefan, Molda Bartolen, a

Včul je hasičským veliteľom Ján Jurík namestníkom Bugri Michál, strojníkom Križan Vinco, miestný kováč. hasičský sbor bol viackrát vyznamenaný penážnú podporú od Poistovní.

Nočná stráž!

Nočnú stráž od nepamati konaju pastéry. Ato, pastier kráv, a pastier ošípaných, za zvláštný, ale dost nepatrný plat čo dodatok k riadnemu pastierskemu platu.

Pastieri hlása v noci hodini. ato, v zimnom období, večier od 9. hodini ráno do 3. tej a v letnom období večier od 10. hod. ráno do 2. hej. Hodini hlasia trúbú s vólského roha tak, že toľko rázi za trúby na trúbe, koľko hodín je .

Jích výkon je zadelený na pól noce. Tojest: jednu noc, do pól noci, a druhú noc odpól noci.

Na výpomoc od obce sú kním zadelený dvá dvá občania, jedný do pól, druhý odpól noci. Zadelenie sa deje dl'a poradia občanov, s každej rodini jedon. Vynimka je tá rodina, kde mužský prestúpil 60. rokov a ne-

má zástupcu vyše 16.ročného. Toto poriadanie má na starosti sluha obce, tak zvaný polgár.

Na nočnú stráž obce dohlieda rychtár a predstavenstvo obce, krem týchto ,četníctvo.

Krádeže.

V dávnejšej minulosti, krádeže boli väčšej miere. Bolo to tých dobách, keď roľníctvo svoju zrnatú úrodu, žito, (pšenicu) rž, jačmen ukrívali do podzemných jamí, neznajúc siparní. Ten čas sa stávalo, že v noci otvorili jami a vybrali obilie a odzúdzili ho. Tých dobách sa udali aj vlámania sa do pivníc na viniciach, kde nie len že sa napili a nabrali vína, ale sa prihodilo, že čo nezobrali, vypustili so sudov. Ten čas kde tu zmizla slanina a šunky spovalóv

a skomór. Že pritom pokradli aj husi, sliepky a kačice, je iste .Jami, pivnice sa na teras neotvárajú. Lebo obilie je nateras umiestnené v komorách a na povaloch, a ho je aj o mnoho menej. Nie preto, že sa snád menej urodí, to nie! ale preto, lebo pozemky sa hodne rozdrobené. Víno na viniciach v pivnici len málo kto má. Zvätsa si každý uschova v dome v bite, ku ktorému je ľahší prístup. A tak terajšie krádeže sa v ťahujú najviac na sliepky a husy. Prihodi sa, že gazdiná vyžene husy na ulic, a o chvíľu jich už neni. Navätsia krádeš sa prevádzá na stromoch. Kedysi plný chotár stromov palivovieho dreva agačov, v zime mizne tak! že krátko dójde doba, že v táctvó ňebudě mať kde hñézdit a člověk letnej horúčave v chotáry ňenájde chládek na odpočinok. Toto sa následky ňe-

104.

zamestnanosti a chudoby, ktoré za sebou ťiaľnu nemožnosť zakúpenia palivového dreva.

Pri najvätsiej ostražitosti, vyskitnú sa kradáže kukurice a krumpél v chotáry, pričom ňeňi šetrený ani najbiednejší.

Mzdy denné u poľnohospodárstva.

Za dnešných v šeobecných platebných pomerov, robotník poľno-hospodársky je najnižšie platený. Jeho denná mzda sa začína 8.Kč.deňne a taško dosiahne deňne u mužského Kč 11.u ženskej Kč 10. výnimka je doba mlatenia obilia s mlátiacími stroji, keď ani jedon malí roľník nemá v dome dostatočnej pracovnej sili, ten čas dosiahne mužský denne Kč.20-25. ženská Kč.15-20. bez stravy. Táto doba ale málo trvá.

Ba aj toto začína zanikať, lebo roľníci sa na v zájom vypomáhajú, lebo veľmi počítajú čo potrebujú pre domácu kuchinu a na štátne daňe ktoré sú dnes tak zhomolené, že roľník nevie, kedy má vyplatené. Apreto roľník robý dnes veľmi obozretne. Predtým okopávačka sa robila ručne z motikami, dnes spluškami na lichve.

Mzdy žatve.

Mzdy žatve sa platia, na jeden pár, teda žnec a žnica jedna desatina, alebo 10% procentov sním so žatej urody zrnatej ktorého koľvek zrna a chova. Keď nie chova,tedy v poslednej dobe dával sa výdavok na žatvu 100.kgr. žita, 2.kgr. masti, 2.kgr. slaňini a v peniazoch Kč.100. Za túto mzdu mosel žnec pomáhať zväžat obilie a pracovat pri jeho vymlátení. Toto rozumej u malo-roľníkov tak, že polovicu poistenia nemocenského, starobného a invalidného, znášal pracujúci.

Mzdy služov.

U malých poľnohospodárov mali ročný plat v posledných dobách. 5-až 6. metrov (1. meter 100. kgr) obilia, ato rovnakej miere, žito, rž a jačmeň a v peniazoch od Kč. 400. do Kč. 1000. stravu u gazdu a polovic poistné nemocenské, starobné a invalidné.

Mzdy slušiek.

Najčastejšie bolo určene mesačne, ato v peniazoch na mesiac Kč 50. až Kč 100. strava, poistné, jak už spomenute vyšej.

V posledné sa mnohý prispôsobnili postrádat slušku, lebo poistenie proti nemoci a. t. d. veľmi zatažovalo hospodára, ktore ale bolo povinné.

Mzdy u veľkostatku.

Mzdy poľnohospodárského robotníctva nikdy neprevyšovali mzdy

platené malým roľníkom. Výnimkú je, že veľkostatok mal pri mlátení obilia dostatočný počet pracovných síl a tak neplatil pri mlátení tak vysokú mzdu, v zďor tomu, že aj tam sa začínali mzdy od Kč. 8.- a dosiahli Kč. 10.- až 12.- lebo veľkostatok u ktorého práca trvala dlhšiu dobu, ľahšie dostal pracovné sily. Maloroľník keď chcel robotníka na deň alebo dva, mosel plat aj v okopávačke povišiť.

Mzdy žatve u veľkostatku.

Mzdy žatve u veľkostatku boli v nature zo zožatieho a zvezeného a vymláteného obilia, každý 11. tý meter. K tomu výdavok na žatvu, s vášku a mlaťbu, 125. kgr. žiata a Kč 50.- peňazí na pár.

Žňec, ktorý rozumie sa pracoval skosú a z váške so snopy, pri mlaťbe z vecami, z vyžatého obilia

108.

v tom páde keď ňemal žnicu so svojej domácnosti, platil jej s celého výžinku 1/3. jednu tretinu.

Mzdy sluhov u veľkostatku.

Sluha u veľkostatku ma tak zvanú konvenciu, ktorá običajne pozostáva spenazí, obilia, s bytu.

*Asíce: sluha má na rok 16.-metro obilia, ato!
4.80.kgr. žita, 8.-metro rži a 3.20.kgr. jačmena, a jedon hold
onej pódy. V peniázoch Kč.800. a kurivovie drevo. Byt!
izbu, kuchinu a komoru. Krem tohoto, na deň liter mlieka, a
môže držať ošípané a sliepky, niekde aj husi. Za toto je poviný
u veľkostatku konat práce na konoch abo na voloch, ktoré
ráno, na poľodnie a večer je povinný opatrit, t.j. na krmit, na
pojit,*

a opucovať t.j.čisto držat. Po prípade to iste mosí poskytnút aj viac dobitku na ktorom on nepracuje, ale zdoby na dobu nádeňnici ,abo mesačníci,čo v posledných dobách sa hodne vyskituje. Takýto nádeňnici,ktorý na polodné sú povinný dobitok na ktorom pracuju opatrít,denná mzda činí Kč.9.-.

Výplata.

Sluhovia sú vyplácaný vopred štvrť ročne a d'enný nádeňnici tíždeňne po zatku,t.j. každú nedelu ajtedy, keď len dva dñi má zapracované.

Kolektivná smluva.

Krem vyš spomenutých platov,aj so stránky vrchnosti bolo postaranie o sluhov a robotníctvá dľa odborových organizácií,ktorých zástupci s veľkostatkárom za sprostriedkovania

110.

okresného úradu do jednali a uzavreli, ktorá znie nasledovne.

Kolektívna smluva.

Uzavretá medzi majiteľmi veľkostatkov okresu Vrábelského a medzi organizovaným robotníctvom v zastúpení duverníci podpísaného Slúžnovského úradu vo Vrábloch.

Pracovné, mzdové a deputátne podmienky boli riešené týmto spôsobom:

1.) Zakladený deputát pozostáva štvrt ročne z nasledujúcich požitkov: 240. kg. raži, 125. kg. pšenice, 100. kg jačmena, 1. liter nazbieraného mlieka denne, minimum 9 pevných metrov tvrdého a suchého dreva, k tomu dľa potreby ráždie alebo slama k pečeniu chleba, ročite 1200 siach poľa a 100 siach zahrady. (Ked' si deputátnik drží kozu alebo kravu, v tom prípade mlieko odpadá.)

Povýšený deputát maju Gazdovia 2-3 litre mlieka deňne a 1400 siah poľa a 300.siah zahradi: majstri maju ten samý deputát ako gazdovia, ženatý remeselníci 2 litre deňne a 1200 siach poľa a 200 siach zahrady. Role zorané a pohnojené, prívoz na rolu a odvoz z role bezplatne.

2) Mzdy:

Bíreši koniari a volári mesačne K.100 .-dozorcovia K.160 .-až 180.-,gazdovia 150.-až 200 .- kuriči K.130.-150.-170.-, pluhári K.140, ženatý remeselníci K.225.-,380.-, remeselnícky majstri K.225.-420.-, slobodný remeselníci K.450, 500, a 600 siach poľa. Ustanovenie kategarii deje sa dľa schopnosti.

Mesačníci maju plat do 15 rokov K.220,-, do 16 rokov K.240.-, do 18 rokov K.300,-, a vyše K.350-a600 siahov poľa.

Drevo dodá sa len tomu, kde sa už dodávalo. Tam ostáva v platnosti.

3) Všeobecné:

Každý deputátník dostane byt pre rodinu zdarma, ktorý pozostáva z jednej izby, kuchyne, komory a príslušenstva. Má právo držať dve prašnice, tri štyri kačice a kury podľa potreby. Zajačie v bytoch a maštálach neslobodno. Kde nie je zavedené elektrické svetlo, dostane 3 litre petroleja, alebo 30 korún relutum na každé zimné obdobie, teda dva razy. Pri elektrickom osvetlení má nárok na jednu žiarovku.

4) Pracovná doba

je ustálená vo všeobecnosti podľa zákona. Keď krmí bieleš mimo dvóra 1km. dostane 1 korunu: keď roby cez obed, dostane na hodinu K 1.55; keď ide na dlhšiu cestu, ktorá trvá 24 hodín, obdrží diétu K 10.

Strojníci pri parných pluhoch a štokmotoroch dostanú príplatok od 1-1000. uhorských jochov 60. halérov; vyše toho 80, hal. za každý uh. joch pri mlatbe 6 hal. za 1 q. Kuriči a pluhári majú od 1-1000 uh. jochov 40 korún a vyše 60 hal. pri mlátení 2. hal. za q.

Všetky týmto dňom ustálené a platné vyššie mzdy, deputát a iné výhody ostanú nezmenené.

Každý deputátník, keď je jedon rok v práci, dostaže kožu na jedon pár čižém ako honoráciu. Organizácia zemeľských robotníkov je povinná zamestnavateľom kožu za maximálnu cenu zaobstarat', pri čom platí pre zamestnavateľa s merná cena K. 75.- Trovy so zaobstaravaním koži platia zamestnávatelia.

Adjunkti musia mať predbežné školy a prax. Začiatočný plat maju kor.

500.-mesačne a liter mlieka denne. Pri mlatbe 5 korún denne a 6 hal. za 100.kg. vymlateného obilia.

Ohľadom lesníkov povolávajú sa zástupcovia lesníctva,ktorý v zájomne vypracuju dodatok ohľadom tohoto odporu.

Strojník a kurič obdrží 1 ráz do roka robotný oblek. Organizácia obstará oblek za maximálnú cenu.

Tovarichári, to sú tí robotníci,ktorý sú zamestnaní bez konvencie a bez smluvy na dennú robotu maju:

Ženy a chlapi do 16 rokov 75.hal. za 1.hod. Ženy do 18 rokov K.1.20,od 18 rokov vyšej 1.30 na 1.hod. Chlapi od 16 do18 rokov K.1.30. od 18rokov vyšej K.1.60. Pri taššej robote od K.1.80. vyše. Práca vo vinohradoch sa platí od 2K vyše za hodinu.

Práca po čase sa platí u bírešov vo všední deň K 1.50. a v nedeľu K 3.

za hod. Doterajší príplatok pri repe, ostane v platnosti. Paradný kočiš a každodenný mliekár sú stoho vyjmutí. Jelia pre lekára aú nie hodini po čase a sviatok. Zato má bíreš nárok, keď vypukne nemoc v jeho famílii na dóvoz lekára.

U tovarichárov sa honoruje práca v robotný deň vyšej 10.hodín 50.proc.a v ňedělu 100 proc.u remeseľníkov pracovná doba dľa vládného nariadenia sa honoruju hodini po čase v tom spôsobe, ako u tovarichov.

Dovolená pre bírešov je 8 dní, pre dozorcov 14 dní, pre remeseľníkov do jedného roku 4 dni ,po dvoch rokoch 8 dní,a po tri rokoch 12 dní z bežným platom. Dovolená sa udeľuje, keď nieto súrne roboty.

Nemocenské a úrazové poistenie je dľa zákona, a však tým dodat-

kom, že bíreš dostaŇe po čas nemoci plat a konvenciu. Zato všaĤ odovzdá, nemocenskú podporu.

Organizácia a dovernici sa v zájomŇe uznávajú. Dôverníkom môže byť len dlĤší čas zamestnaný a riadný robotník.

Výpoveď je pre obidve strany štvrťročna. (Dáva sa obyĤajne 1 augusta.)

Táto smluva vystupuje v platnosť 1 mája 1920. a je v platnosti až do 31. decembra 1920. Plat od 1. februára, konvencia od novej štvrťi, t.j. od 1 mája. alebo 1 apríla.

Vráble dňa 10. mája 1920.

Gejza Hiller
zapisovateľ

Vilem Záborský
hl. slúžný

Dôverníci splnomocnenci:

Július KeĤkéš, Štefan Ürge, Štefan Infner, Jozef Német.

Zamestnavatelia:

M. Dóra v.r. Šimon Révay v.r. V. Schick v.r. Filip Weis
v.r. Béla Döry v.r. R. Tarisch v.r.

Franc Adler v.r. J. Weis v.r. Dr. P. Meller v.r.

Jak to so samej smluvy vysvita, bola na velmo kratkú dobu určená a za pomerov, keď pracovné sili chibovali, ktorých v krátkej dobe bolo hojne a práca následkom hospodárskych strojov čím dial, tým viac sa zmenšovala, apreto ani z moci uradu mzdy sa udržat nemohli, lebo, kde jedon robotník vystúpil, hlásili sa štyria. Aj v čul ešte platia s úradom vydané pracovné smluvy, ale keď hu úrad práce vydá pomerkuje, že lentedy je platná, keď ju zamestnávatel prijme. Keď sa predak polno-hospodárskych robotníkov dohodol so zamestnávatelom, že robotníkov ktorých privede do roboti prijme, povinný je prijat podmienky smluve úradom práce ustálené ale len na jedon rok.

Obchody.

Od pamäti, boli v obci nasle-

dovné. Dve krčmi a jedon sných mal aj kolonialný tovar a jedon obchod len s kolonialným obchodom, ktorý mal aj trafiku. Krčmary boli mizeráci, podobne aj obchodník. Tak okolo roku 1895. prišiel do obce nový krčmár, ktorý mal viac šastia a začal sa dobre cítiť a ľudí pomáhať, čo účinkovalo jeho prospech a mnohým občanom na škodu tak, že sa stal majiteľom 60. uhr. holdov zeme a stýmto aj virilištom pri zastupiteľstve obce. Pravda že jeho konkurent krčmár tiež zmizol z obce a on ostal sám. Mal už vlastné pozemky, nie však dom, býval v prenajatom dome veľkostatku Mikuláša Dóra, ktorý mal zákonom zabezpečené výčapné právo, lebo dľa tehďajších práv,

dom mal výčapné právo pod menom licencia na výčap a to dom veľkostatku. Osoba, jak to dnes zákon o živnosti predpisuje právo na výčap nemala. Teda tie doby křčmár, keď chcel křčmárit, mohol len v pánskom dome a preto vlastný nepotreboval, a snád nahodilé štastie mu slúžilo.

No v tých dobách sa ani našej obchodníčke zle nevodilo, lebo ostala v obci samá, a preto si dovolila poznámky, že na malé výnimky gazdovia, nevedia gazdovať a samá sa chopila hospodárenia, soberúc zeme do prenájmu, očo úskost nebola. Mala dvoch už už dospelých synón a muž trebárs telesne křátko zraký, v obchode dost ďaleko videl. Kúpila dom s veľkým fundušom a čo chvíla v dome nie len obchod, ale aj dvapáre koní vychádza do polnej práce a čo skoro sa zapracovali do polno-hospodárstva tak,

že jích odného nič nevedelo odlúčiť, až konečne moseli prenájom pustit, dom odpredat, obchod zaňehat a vystahovat sa kdesi k rodiňe.

Uš v tom časi dostahovala sa ku nám nová obchodníčka, ktorá spočiatku v jedom batošku mala celý kolonialný tovar, konečne sa nabrala tak, že si kúpila dom a dobre sa mala, až hu pri prévrate vyrabovali. Teraz znovu vedie obchod.

Už spomenutý z bohatnuvší krčmár, keď mu dobre šlo a nemal detí, nebol spokojný, ale sa dal na bankový obchod a odišol do Budapešti. Tento obchod dlho netrval, lebo v krátko zomrel, ale na ten čas aj unás do hospáril na tolko, žemu šetké pozemky odpredali a jeho žena žila biedne, snád s milosti rodiny.

Spomenutý křčmáry a obchodníci, boli židóvského viero vyznania.

Spolky.

Dňa 8 novbra. 1910. bol založený v obci „Potravný Spoloč“ účastinársky. Bolo na značených účastín po 10.korunám. ktoré boli aj zložené „Potravný Spoloč“ bôl filialka Ústredného Potravného a scenujúcieho Spolku „Hangya“ so sídlom v Budapeštu, ktorý ho zariadil, a spotrebním tovarom zaopatril a dl’a potreby doplnoval a preto aj z úplním dozom pod jeho revíziu podliehal.

Do prvej správy zvolený boli. Štefan Hlaváček predseda. Jozef Bajla, Štefan Struhár, moja maličkosť Adolf Melíšek a Pavel Rattkay, členovia správy, posledni jak učitel bôl aj knich vedúcim a Jozef Bajla pokladníkom.

Prvný členovia dozorného výboru

122.

boli zvolení. Pavel Zrubec predseda, Ján Kiripolský, Jozef Baštrnák, Matej Cvik a členovia.

Prvný obchod vedúci bol Mikuláš Melíšek a obchod bol prenajatom dome terajšie pópisné číslo 131.

Dla prvej revízie, ktorá bola o pól roka, Potravný Spolok tak po stránke obchod, jako aj kních vedúceho veľmi krásne účinkoval. Po roku pri druhej revízie, kních vedúci sa ukázal byť nedostatočným a preto revizór neodstupne navrhoval zmenu kních vedúcom a žiadal nahradiť ho mojú maličkostou. Já som tomu veľmi odporoval, ale konečne na veľkú žiadosť správy a účastinárov som kních vedenie prijal. Nebola to ľahká práca, lebo kních-vedúci bol aj dirigentom Spolku a na

starosti mal objednávky, ktoré boli taškostami spojené, lebo penazí nebolo a tovar bol doručovaný na dobierku. Pri tomto mal veľké zásluhy Štefan Hlaváček, predseda, ktorý s času na čas, nie len že svoje peniaze vložil do tovaru, ale bôl tiež obetavy vo vynasnažovaní zadovažil potrebný obnos od iných občanov. Táto ťažká práca pomáli prestávala a pomáli sme začínali byť sebe stačnými a tovar od ústredia začal chodiť voľne, lebo dobierka bola zastavená. Vtom mali veľkú zásluhu občania, lebo spolok podporovali z nákupom za hotové peniaze, pritom dôvoz tovaru so stanice konali zdarma. Tato spoločná práca mala ten úspech, že za poldruha roka po revízie a zróvnaniu bežných vydajov a príjmóv, mali sme tovaru v obchode pres 9000. devättisíc korún a v Ústre-

„Hangya“ préplatok 249. korun. Po krátkom čase nás „Potravný Spolok“ stal sa v zorom nielen širokého okolia, ale známim aj tých krajoch, kde zatiaľ o našej obci ani ňeslíchali. Stalo sa dost silným strediskom nákupu, zvlášť kolonizovaného tovaru a roznych nápojov. Bolo vyhľadávané s hospodárskymi uradníkmi veľkostatkov celého okolia s nákupom.

V týchto dobách bola stavaná železničná trať Šurany-Levice, na ktorej pracovalo stovky ľudí, ktorí od Žit. Fedeméša až po Bešu, chodili do nášeho Potravného spolku v šetké potreby na kupovať, a pre sa krásne vyvíjal a dal podnet k tomu, že aj v susedných obciach začali Potravné spolky zakladať.

Mal on aj iné následky: On

bol ten, ktorý už spomenutú obchodníčku tak po tichu z obce vyprovadil. Aj druhá spomenutá obchodníčka by bola odíšla, ale odtej nemal kto dom kúpiť. Krčmár na pánskom dome sa tiež čo skoro pobral. Takéto svoj porozumenie panovalotedy v obci..

Dójšla svetová vojna. Náš potravný spoloč bol jak s tovarom, tak s peniazmi náležite zásobený. Mnohý sme odíšli na vojnu. Príjdúc domov, počujeme rozne správy, že náš „Potravný Spoloč“ špatne stojí, že je finančne slabý a zadlžený. Toto nás, z vlášt mňa veľmi prekvapilo. Lebo pres vojnu ceny tovaru narámne stúpili, že u niektorých dosiahli pädesiat násobok a náš „Potravný Spoloč“ bol veľmi dobre na vojnu zaňeháný. No, ale v skutku tak špatne nevypádal, jak to onom správy kolovali. Vina väzila v tom, že na uroven

pres valku zvýšených cén potravných článkov nedosiahol úhrnnej cenovej hodnoty v z dôvodu tomu, že v nom predávané články boli riadne zvyšované dľa postupu cien v iných obchodoch.

Po válečná doba a prevrat a konečne demokratické politické roztrieštenie, ktoré nastalo s demokratickej nevyspelosti ľudu, prinieslo novú orientáciu aj do nášeho Potravného družstva na toľko, že sa ostihlo vo vleku stranickosti a skusený a osvedčený vedúci boli znechutený a vzdali sa vedenia, nahradený boli novými bez spoločného cieľa snád i z neschopniami. Pritom šetkom obchod išol dobre. Čo v šetko sa tam odohrávalo, tu uvádzať neidem.

Moja skromnosť bola viackrát

*požiadaná na spolu prácu, ktorú som z dvoch príčin prevziat
 nemohól, čo som neobanoval, lebo moja predtuha sa splnila
 snad 1923. kedy pokladník Potravného spolku krem
 tisícových odpisov z uctoval z 24.000.-korunovým
 nedostatkom. Nebolo to ináč na strane obchodveducých, keď
 aj nie tak veľkom obnose, ale z dosť značným nedostatkom.*

*Dobrá vôľa občanov k Potravnému spolku, ani
 stýmto nebola zničená. Zvolili novú správu, ktorá záležitosť
 z dobrú vôľu chitila do ruky. Proti bývalému pokladníkovi
 Michalovy Ďurina podali sťažnosť k súdu. On sa bránil do
 nekonečna. pritom šetkom bôl posuďený. Odvolal sa .súd sa
 pretahoval a vyžiadal si veľké finančné obety aj so stránky
 potrv. spolku, čo s ným hodne otriasalo. Koňečne*

bol posúdený na zaplatenie nedostatku a prisl. aj Najvyšším Súdom v Brne. Tento súd ho oslobodil od trestu hodiacého mu za spreneveru, s dôvodov, že ho uznal za neschopného viesť pokladňu takého podniká. Posúdený obnos nedostatku ani do dnes nie že nevyróvnal, ale naň ani hallera nezaplatil.

Náš Potravný spolok bol naštivený aj inú nehodú. On svoju službu konal v prenajatých miestnostiach, a tak aj v miestnosti bývalej krčmy veľkostatku, ktoru odkúpil Jozef Rako válečný invalid z obce. S týmto strácal spolok obchodné miestnoste. Správa jako aj občania sa od Potravného spolku rozlúčiť nevedeli, a preto sa uzňesli, že vystavá preň vlastnú budovu v stre-

obci, čosa aj stalo v roku 1929. Úplné dohottovenie budovy stálo 57.000.-Kč. čo spoloč značne otriaslo ato tým skôr, keď že sa počítalo, že uš uš spomenutý nedostatok aj z úroký prínde do pokladne Potravného spolku, čo sa šak nestalo a preto hrozímu zaničnutie. O tomto snád postupne.

Iné dnešné obchody v obce.

Najstarší je jak som ho už spomenul pri prévratovej rabovačke, obchod kolonialním a stržným tovarom Armina Levin. ktorý vede jeho zena a čiastočne dcéra.

Drúhý má vyšmenovanej obchodníčky syn po prvom mužovy Žigmund Weis, otvorený 1924. oba židia.

Tretí otvoril bývalí obchodvedúci Potravného spolku Štefan Hlavačka v roku 1932. rodák z obce.

Krčmu a trafiku má na spomenutom dome odpanstvá Jozef Ra-,

ko, rodák s obce.

Živnostníctvo

Živnostníctvo je v obciach málo známé, lebo jeho zákonné ustálenie je dost mladé. Predtýmto boli licencie, u priemyselníkóv cehy, ktoré dľa zákona boli zlúčené na živnosť až po stav roľnícký a robotnícký tak, že každý živnostník musí dokázať odbornú znalosť vo svojej živnosti, aby aby obdržal živnostenské povolenie, aby prevádzal v rámci platných zákonóv živnosť.

Kto nemá živnostenský lístok, nesmie prevádzat' živnosť. Keď by sa oto pokúsil a dozvie sa otom vrchnosť, tresta ho penazitú pokutú Kč. 30.-

Tak n.pr. náturista keď by vedel donálejšie niečo zrobit jak ten ktorý má živnostenské povolenie,

nesmie to robit. Ani toto opatrenie nedostačovalo a preto živnostenský zákon bôl upravený tak, že trestaný bude ten, kôdo dá prácu takému, ktorý nemá živnostenský listok. Táto úprava, keď by ona bola aj spravodlivá, predci je nemiestná. Lebo práce dajúci roľník dl'a nej by mal držat evidencii šetké živnosti a dl'a tohto dať prácu priemyselníkovi. Tak sa stalo, že jedon občan si dal robit obuj, (čizmi) obujníkovy vyučenému ktorý už obuvníctvo prevádzal aj predtým, a na tú dobu nemal živnostenské povolenie, ten gazda, či práce dajúci bôl trestaný Kč. 30.- že pracovat dal tám, kde živnostenstvo neni povolené. Na proti tomu, živnostník môže prevádzat roľníctvo, abo robotnícké poľno-hospodarské práce.

Terajších taškých dobách ani

živnost moc neznačí. Mnohý hu opúšťaju a keď dačo robia, robia to tajne. Keďy si sa hovorévalo, remeselník zlatá bana. Dnes remeselník mizeračí z roľníkom a robotníkom.

Na teras v obci krem už spomenutých živností v obchodov a krčmi, máme dve živnosti krajčierske, dve obuvnícké, jednu murárskú, jednu kováčskú a jednu mlynárskú. Vyučených remeselníkov je v obci krem spomenutých 12. sa medzi nimi taký, ktorý mali živnostenský listok, následkom málo práce a veľkých daní v zdali sa ho. krem vyučených, nachodia sa v obci znamenitý odborníci v stolárstve a tesarstve, ktorých výviňe a v práci chatí živnostenský zákon.

Pestovanie koní a remontná komisia.

Za minulých dob, pestovanie koní

v obci bolo nie len že oblúbené, ale aj hodne rozšírené. Nebolo roka, aby gazdovy zdvóra jedno dve žriebence, ktoré za rok dva, ba aj do štiri roky vychoval a potom s cenil. V tých dobách gazdovia mali svojho plemenného žrebca, ktorého opatroval obecný sluha kravár. Žrebec mosel byt vybornej kvaliti a preto býval za dovážený so štátného žrebinca, najskôr z Mezöhegyeša, kde tedý štát dochovaval žrebce na plemeno.

Matky boli tiež prvotriedné. Schovu koní bola obec jak som to sám čítal pred dvesto roký zmámá po celom uhorsku.

Behom posledních 30. rokóv chov koni velmo klesol, lebo vlastný chov zrébeniec pres rok klesol na 1-2-3. O proti pred spomenutých rokóv, kedy počet žriebeniec ročne dosiahol 30-40.

Dôkazom toho, že občania tak v dobách prítomných a snád aj minulosti, venovali veľkú pozornosť pestovaniu koní, nech slúžia nasledovné dátá.

V roku 1932 vojenská evidenčná komisia za schopné na vojensko válečné ciele uznala 25, kusov koní, ktorých v prípade potreby odhadná cena činila od. Kč. 3200, do Kč. 4800.

Aby vyš udané údaje v skutku podoprené boli, uvádzám, že v roku 1930. dľa vládneho nariadenia od Ministerstva Národnej Obrany bola po Republike vyslaná nákupná remontná komisia, ktora od chovateľov koní nakupovala potrebný počet koní.

Pri tomto nákupe zaujímala obec dľa pozemko a majetko hospodárskej sili, snád prvie miesto v

135.

Republike, lebo hnet 1930. bolo s obce remontnou komisiu odobraté štiry koňe, ktorých počet 1931 zriastól na 7. sedem kusov. 1932. ossem, a 1933 na 22. (dvatcätdva) kuse, za ktoré štat platil hottove v peniazoch od Kč. 4250. do Kč. 7000. Totoje snád dostatočné, k dokazaniu chovu dobrých koní.

Poznamenám. že pri konoch odovzdaných, lepšie rečeno remontnou komisiu uznaných a hnet odvedených, na prvom mieste stojí Vojtech Hlaváček a Štefan Fábry, potom Štefan Kiripolský a niečo príndem úvahu i moja skromnosť a iný.

Pestovanie hovädzieho dobitka.

Občania obce, ani pestovaní hovädzieho dobitka proti iným obciam neostali v pozadí v zdor tomu, že obec postrádala pasienky a lúk mala moc málo. Hovädzí dobitok bôl

v obci vždy prvotriedný a od doby keď prišlo k pestovaniu chovädzie-dobitka s sväčičárskej rasi, prispôsobnili sa k tejto rasi. Krem tejto rasi pestoval sa dobitok cimenthalský. Rasa pingsgavská sa do obce sa do obce dostala len cestú jarmočného nákupu.

Pestovanie ošípaných.

Pestovanie ošípaných v obci stálo od pamati na vysokej úrovni hospodárskej hospodárskej tak, že prevyšovala poľnohospodárskú rozsiahlosť pozemkov.

Najviac a najdlhšiu dobu pestovali sa ošípané rasi mangulice, teda kučeravé, ktoré boli v šeobecne známe z veľkú vydatnosťou masti, (tuku) v ktorej jích

do včulku, nie že žiadna rasa nepredstihla, ale ani nedohonila vôbec.

V posledne došlo do odporučania s vyšších uradných kruhov chov nemeckých uslachtilých ošípaných, ktoré boli aj na nucované a sa aj vo veľkej miere u domácni, lebo čo do rýchleho vyvinutia zrostu, predbehli mangulice, pričom aj dľa veľkosti, nedosiahli v mästi (tukovine) mangulice. Pri chove výhoda šak je tá, že riadne chované nemecké ušlachtilé 6-7 mesačné prasa je súce skrz jeho telesný vývin na šunky a ine čiastky na s ceňenie pečieky a .t.d. s čím chovateľ rýchlo dosiahne cenu svojej práce.

Preto poslednie je štatními úrady postarane z vlášt Zemedelskú Radu pre Slovensko v Bratislave, o so šlachtenie čisto Slovenskej ušlech-

tilej rasi ošipaných ktorý je už aj vypestovaný na tolko, že behom krátkej doby bude snou zásobené celé Slovensko. Pritom šetkom mangulice do teras na mnohých miestach sa pestované.

Odchílnosť mangulíc od ušlach tilých Slovenských alebo nemeckých sa líši jak som už spomenúl s čiasky, že pokým mangulica má hustú a kudrnatú (kučeravu) srst a je zväzovitejšieho menšieho zrastu, vo váhe vykrmenia dosiahne od 200. kgr. do 350. kgr. Na proti tomu ušlachtila rasa ma riedku bielú srst a vypadá jak by bola hola, uši má jak by hranaté, rýchlo rastie a dosiahne aj hlanna do 300-400.kgr. dobre vykrmená až 400-600.kgr. V roku 1931 bola takáta vykrmená ošipaná ukazovaná v Nových Zámkoch, ktorá vážila 710.kgr.

Hidinarstvo.

Po stránke chovu hidini, ktorá je na vysokej úrovni pestovania od nepamäti, stojíme na pestovaní pre starej rasy vôbec vďaka tomu, že svet so šľachtami aj v tomto obore hodne postupil. Nie preto, žeby naše hospodárky (gazdiny) nebola zaujímala ušľachtilá hidina, ktorú si aj hodnom počte a za vysoké ceny zadovážili. Ale snáď skôr, že sa jej pestovanie nevidarilo. A tak, keď už aj trochu križovane z vlastných sliepky, najväčšej miere, pestuje sa stará rasa, kde tu, není zavrhnutá ani ušľachtila, ktorá sa ťažko udomacňuje, keď aj jej mäsova nosnosť je hodne väčšia, nie však nesenie vajec.

Husy a kačice vďaka novým rasám, pestujú sa len staré, ktoré sa najlepšie

dará, lebo klimatika pre ňe je snád najprajnejšia.

Čelárstvo

Čelárstvo v obci pestuju od ňepamati. Keďsi čelárstvo pestovali najväčšej miere Tinákóvci, ktorý už vymreli a mladý sa s čelárstvom nezapodieva. Po nich nasledovali Durinóvci, kde sa čeli aj dnes pestuju. Bolo a je v obci aj viac menších čelárov, ktorý ešte na starý spôsob slamenných košoch čelárstvo pestuju a len tu a tam sa medzi nimi nájde nový úl! Dzierzonák zvaný. Najviacéj a najobornejšie pestovania čiel týchto úloch zapodieva sa Pavel Zrubec panský vincúr a správca učiteľ rim. kth. ľudovej školy František Bachnák, ktorých mnohý občania keď len v malom nasleduju.

Po stránke jarmočno obchodnej

Jaĸ to vysvita s chovu ĸoní, hovädzieho dobitĸa a ošípaných, občania obce od ňepamati boli dobrý jarmočiary ĸoní a hovädzieho dobitĸa, za ĸtorými sa pustili veľmi ďaleĸo. Tak na príĸlad: za bielými voli sa ĸedisi pustili aš do okolia Veľkého Váradu, odkiaľ z voli pešĸý docestovali za pólĸruha tíždňa. Bolo to tak pred 40. rokmi.

Na proti volom, ĸoňe boli oblúbeňejšie a preto aj hľadaňejšie. Za maďarského režimu, zajšli sme na jarmoky za dobrými ĸoňmi, do Mišĸolca, Hatvanu, Jágru, Mezőtúru, Domi, Sarvaša, ĸiš ĸőrösu, (tieto dve posledné boli Slovenské mestá.) Fehérváru a jích okolia. Zaĸiatĸom mojích jarmočných rokóv sme ĸoňe doviedli pešĸý, a ĸusom sme sa na nich niesli. Nesĸor, z našimi dobrými ĸonmi sa obznamili ĸup-

z Moravy, ktorý dobre platili a preto aj nám sa oplátilo, žeby sme mohli koňe dať na vlak a dopraviť na najbližšiu stanicu, ktorátedy bola Udvardé, (v čul Dvory nad Žitavú) alebo v Nových Zámkoch. Tieto čase sa môžu pomenovať dobrými.

Týchto jarmokov sa najviac zúčastnil Ján a Štefan Kiripolský, Štefan Hlaváček, Melicher Košťálik, Vincent Bacho a medzi inými i ja.

Koňe odpredať najďalej sme chodili do Hlohovca, (Fraštáku) Trnavy, Šali, Sereďi a Peredu. Okolité jarmoky tiež neboli obchádzané.

Na teras trhovú a jarmočný obchodník na praste a ošípané je Ludevít Molđa a Ondrej Melíšek.

Škola

Škola od pamäti bola rím. katolícká, ktorej budova bola spojená s budovú učiteľského bytu, až do roku 1885, kedy bola konča učiteľského bytu vystavená nová škola. Školu staval Štefan Čuka náturista. Múry boli vykladané z blata a vrch krytý šindolom, a bola jednotriedná, ktorej sa vyučuje aj včul.

Druhá škola bola stavaná v roku 1913. spálenej tehli a vrch krytý škridlú. Staval ju staviteľ Hoffman z Nových Zámkov. Vystavená bola ničo vyšej nad staru školú a bola dvojtriedná. Medzi triedami je izbička, ktorá slúží za byt učiteľovy, neženatemu. Škola je razu rím. katolíckeho, teda cirkevná.

Spomenuté školy, jako aj učiteľský byt, sú vybudované na pozemku rímsko-katolíckej cirkevnej obci Rendva. Pri budovaní posledných škôl, stavebný priestor bol malý, a preto preto ku nemu pripustil kus pozemku zdarma veľkostatkár Mikuláš Dora, v prospech spomenutej cirkevnej obci.

Po odovzdaní novej školskej budovy k účelu vyučby, starša škola bola zariadená na modlitebnicu, ktorú obdaril Veladôstojný pán Adolf Melíšek farár a dekan Velko Lévářský s oltárom a zariadil tak, že sa tam sv. mše odbavovali. Zariadil to za tým účelom, že sa strojí do rodnej obci. do výslužby, keďže kostól je zdialený od obce, aby mal kaplnku blízko,

toho sa ale nedožil.

Jak učitelja na školách účinkovali od pamäti. 1. Ján Kováč. 2. Štefan Školák. 3. Štefan Horvat. 4. Jozef Čepela. 5. Pavel Rátkay. po vybudovaní dvojtriednej školy, druhá učiteľská sila bola Margita Badínová. 6. učiteľ bol Ladislav Beréni. Po nom 7. nastúpil Viktor Šimoni v roku 1919. konečne správu školy zaujal roku 1931. František Bachnák, ktorý účinkuje i dnes. Správca učiteľ je spolu aj organista. medzi dobu vypomocný učitelja sa skoro každo ročne menili.

Množenie sa školo povinných dedí na tolko zrástlo, že v roku 1932. bolo nútno otvoriť 4. triedy školy a tak aj naša kaplnka, stala sa zase školou. Na teras sú učiteľské výpomocné sili. Teter Žilčai, Ján Vallo a slečná Maria Ostrožlíkova

Velkú zásluhu ma bývalí správ-

cCa učiteľ Vištor Šimoni na divadelno kultúrnom poli, ktorý prvý na cvičil naše školské dietky k divadlu, v ktorom z roka na rok pokračoval a tak rodičom jak aj dietkam a širokému obecnstvu poskitol milej zábavy.

Terajši správca učiteľ v tomto divadelnom diele, krásne a úspešne pokračuje.

Kostol.

Kostol je starého povodu. kedy a kdo ho dal stavať, zistiť sa ňedá, lebo povodné spisi, kedisi pri vypuknutí požiaru Fiškej fari, boli ohňom zničené. Je šak isté, že bôl na tri rázi stavaný. Prvý bôl sanktorium jak kaplonka, potom lod' a konečne veža. Opravovany

bol 1894. Pri kopaní nájdené boli ľudské kosti, s čoho sa posudzuje, že bol stavaný, na starom cintery. pod nim je krypta.

Oltár.

Oltár ozdobuje asi 160x200.ctm.obraz, ktorý na plátne z nazornuje soslania svätého Ducha na apoštolov. Jeho povod je šak neznámí.

Zvony.

Na našom kostolíku boli trebárs malé, ale krásne a ďaleko zvučné zvony, ktorých hlas tichom časi bolo počuť až do Levíc.

Stýchto zvonov, pres svetovú válku dňa 28 júla 1916.vojenským stavebným oddelením s Bratislavy pod vedením inženera Alex. Blum-a jak poverenca vojenského telesa, dva boli zrekvirované. V tej dobe bola práve naj tuchšia

mlatba obilia. Keď sa šak ľud dovedel že prišlo vojsko pre zvony, zaňahal prácu a bežal do kostola, rozne pohoršený brániť zvony proti rekvirovaniu.. Napomenutie zvíťazilo a ľud sa uspokojil. Keď posledný krát na nich zazvonili, ľud sa vyronil potoky slz z očí.

Náš jedon zrekvirovaný zvon vážil 220.kgr. a mal na sebe nápis: „Deo Spritui Sancto“ „Curavunt Spl. Dominus Motešiczký Paulus et Illustrissima Domina Comitissa Maria Anna Bossányi 1813.

Druhý zvon vážil 58.kgr.a niesol nápis: „Inhonoreiu sti Pauli Apostoli“ ostatný nápis jako predošlý.

Tretí strední zvon ňebol zrekvírovaný. leš ponechaný na kostole, a ból pôvodom už spomenutých zvonov, len že v roku 1899 sa pukol a bol znovu zlátý a má nápis. 2450. št. (číslo) Curavit Comunitas Rendsvensis 1899. Jn. Honorem B. V. Mariae Dnutötte a Budapesti szivatyú Gepgyár R. T. Szelött .

Tento jedon zvon výtáľ živých a odprevádzal mŕtvych, čo občania zvikľý na harmonický hlas troch krásnych zvonov, z vlást ty ktorý prisli z války ťažko a bolestne niesli v zdor tomu, že občania boli chudobný, tuha po nadobudnutí nových zvonov rástľa.

Štvrtý zvon 60.kgr. ból v obci na drevennej zvonici umiestnený, o ktorého pôvode žiadných správ nemám, mal šak

tak silný a lubozvučný hlas, že ho tiež široko ďaleko obdivovali. Tento zvon sa v roku 1923 roštíepil a stal sa chraplavím, čo obecnstvá obce veľmi bolesne nieslo. A preto sa po vážnej porade rozhodlo robiť v obci zbierku, na zadováženie nových zvonov. Zbierka s čiastky v hothovosti a s čiastky spredpísaných darov ukazovala sa byť dosť prajnú, a preto boli zrázu objednané tri zvony u firmi

v Nových Zámkov. každý kgr. zvonu stál Kč. 29. a prvej polovici mesiaca máj, boli shottovené.

Občania si priaľi, žeby zvony posvatiť Veladôstojný pán Andrej Hlinka farár v Ružomberku, poslane a predseda politickej strany Slovenskej Ľudovej, ktorý žiadosti vyhovel, a oznámil,

že dňa 22.mája večer o pól osmej hodine prínđe s vlakom do stanice Senča.

Prípravy sa robili veľké, ulice obce boli posipané žltým pieskom a dvoj radami zakopané zelené dubové stromky a na každom lampion zo sviečku. Predvečier sprovádzal z vencami okrášlený fedrový kočiar Štefana Fábryho a bujne kone v nom, ktoré on sám hnal veľký banderium roľníckych mladíkov na konoch a okrášlených kočiaroch, medzi nimi aj Fíšský pán farár Bernát Melíšek do stanice Senča, kde sa nazhromaždil veľký zástup ľudu aj z okolitých obcí.

Keď Vdp. Andrej Hlinka z vlaku vystupil pozdravil a vreliimi slovami ho uvítal Fíšsky pán farár, načo od prítomného davu ľudu zahučalo nech žije, „Andrej Hlinka“ Slava mu! ktoré nemalo konca a ktoré bolo opakované až do

*obce Rendva, kde lampioni a v každom okne dve zažaté sviece
 a plná obec ľudí v zdrede obci pri okrášlenej trinďualnej bráne
 kočiar sním zastal kde ho keď aj jednoduchý, ale vreľmi
 a zletnými slovami privítal občan Adolf Melíšek, v méne
 občanov, na sa náš v zácný host poďakoval a rozrečnil, keď šak
 skončil reč, bôl odprevádzaný hlučným nech žije, !!! Sláva mu!
 k sestre pána Fíškeho pána farára Katerine Jančiovej, kde ho
 privítal pán Ladislav Janči murárský majster, kde pri
 večernajších prípitkoch na jeho zdravie aj prenocoval.*

POSVÁCANIE ZVONÓV.

V nedeľu ráno začal sa hrnúť do obce ľud s celeho okolia. Prvý prišli so Šurán orli a orlice, ktorý pod oknom vďp. Hlinkovy, zaspievali budíček. Do rannej deviatej hodini, na hrnulo sa do obce pres 6000. ľudí, ktorý sa z ústrednili pri škole, či na ten čas kaplnke, kde boli zvoni uložené, a okrášlené vencami, ktoré vyložili na vencami a stužkami ozdobený na zeleno zabarvený nový vóz Štefana Struhára, v ktorom boli zapriáhnuté dva páre krásnych volov s pozlaťennimi rohami a ozdobené vencami. voli boli Štefana Hlaváčka a Demitera Ivana.

Od kaplnky sa pohol veľký prívod dolu hradskú za humná dolného radu a hore uličkú za spevu nabožných piesní, v strede provodu so v šech strán bolo vydet

vysokú štíhlú postavu Andreja Hlinku, takto zástup dorazil ku zvonici a kaple sochy panni Marie, kde stál ozdobený oltár, pri ktorom slúžil vďp. Andrej Hlinka poľnú sv. omšu, na evangelium mal kázen. Pod sv. omšu spev sprovádzal na 18.registrovom harmónie vďp. Bernáth Melíšek farár Fišský. Po sv. omši vďp. Hlinka posvatil zvony a povedal o jích vyzname obširnú kázen a po zaspievaní papešskéj himni, slavnost bola za končená, po čom nasledoval „Obed“

Keď že v obci žiadnej inteligencie nebolo, boli naň pozvaný starší občania asi dvatcat', medzi ktorými nálada, nie len sviatočná, ale aj veselá bola,

apreto sa mnoho zdravíc a prípitkov vynieslo na poctu nášho zriedkavieho hosta a pána farára Meliška. Najlepšie snás rozveseloval Štefan Hlaváček, ktorý medzi tým robil rozné kritické poznámky a nadávky na Čechov v zdor tomu, že pôvodom aj on bôl Čech, keď že jeho otec do obce prišol jak mládenec s Čiech a sa oženil z jednú tunajšú gazdovskú dcerú. Toto som pošepnúl vďp. Hlinkovy, ktorý sa obrátil na Hlaváčeku so slovami: Starý! prečo vy nadaváte tak na tých Čechov, ved' jak počuvám aj váš otéc bôl Čech! Hlaváček rýhlo odpovie: „pán velkomožný“ že Matka bola slovenka nato aj prissahám! Ale kto bôl otéc, to neviem. Načo vypukol veľký smíech, pričom mu vďp. Hlinka poznamenal:

aj vaša rýchla odpoveď Vás prezrádza, že ste Čech. Pri podobných zábavných rečiach sa obed skončil.

Po obede čakalo mnoho ľudí, že vďp. Hlinka prehovorí politickú reč, ktorá z okresným úradom bola zakázaná, žeby kazila sviatočnú náladu. A preto vystúpil na dvor, kde sa zhrnulo mnoho ľudí a tam rečnil. Po obede o pól štvrtej hodine mu išol vlak, na ktorého vyprovadilo obecénstvo na miestnu železničnú zástavku pešký, mládež ho vyložila na vlak, sktorým odcestoval smer Levice Ružomberok.

Najvätsí zvon 225.kgr.sa v roku 1928 pukól a preto mosel sa dať znovu zliat, čo vyžiadało nové dosto značné obety.

Medzi darci inými, najviac obetoval naň Adolf Melíšek Kč 1000. a ine trovy znášal.

Na zvoňe je nápis: Zvon obetovali veľkodušne Rím. káth. veriací v obci Rendva 1928.

„Najsladšie srdce Ježišové, buď našú spasú“

Zláli: Bratia Fischer, v Trnave. Tento zvon posvatil Fišský pán farár vdp. Jozef Gverķ asesov, za účasti veľkej mási miestneho a okolitého veriacého ľudu a dechovej kapeli roľníckých synkov z obce Fiš.

Po posväčke prehovorila malá žiačka veršík,

Milo sa ozívá večierkom zvon. A volá k dušičke, k Bohu sa kľon, Bohu daj pókľonu jemu sa kor. Jemu na slávu zvuč národov sbór, Jemu na česť slávu, zvuč aj Ty náš zvon.

Cintorín.

Cintorín je v uplnej blízkosti kostolíka. Kedy bôl založený neni možno zistiť, lebo stare spisi keďisi pri požiari zničil Fišskú faru zhoreli. Cintorín je rímsko katolícký. V cintoríne nachodí sa veľký kamený kríž z nápisom, roku 1770. ine sa na nom nedá spozorovať.

Ktoré mená zanikli v obci.

Dla zistenia náhrobných pamätných krížov z roku 1870. Štefan Kučera , a z roku 1831. Imro Mandák. Tieto mena od pamäti už v obci nejestvujú.

Na hrobitove nachodia sa snád aj staršie náhrobné kríže, na ktorých ani meno, ani rok sa nedá zistiť. Jedo starý náhrobný kríž je z roku 1794. z menom Mai –

erčík Georgius.

Anekdoty.

Na anekdoty nie je obec bohatá, ale predci sa nájde dačo spomenutia hodné. Tak na pr. občanom sa posmievali, že zjedli obesenca. Tato poznámka keď som bôl mladý, bola dosť nebezpečná. v čul už pomali ide do zapomenutia.

Stalo sato dl'a ústného podánia starších nasledóvne.

Občania jako aj teras, zapodievali sa z vinohradníctvóm. Ten čas vinohrady boli vysoko ohrađené viničným révím ležiaco, na spôsob hradby na vrchu so zemú priložene. Nie šak tak vysoko, žeby hradbu preskočiť nemohol, apreto, keď hrozno zrelo, bývalo značne poškodzované so psi, ktorý si často zajšli pochutnať z hroznom. V ten

čas flintý bolo málo a škodná zver bola ničena a lapaná na sluky. A tak naši predkovia aj na lapanie škodných psóv vymysleli sluky, ktoré upevnili na dlhý a na vysokej soche pri pevnení pohibljivo hore dole drevenný zvod. Medzi hatiami kde stáli tieto lapacie sluky, vykopali jamy, do ktorých, obcania boli počas zretia hrozna, vynášať a hadzať kosti, aby maskrtný pes, najprv pochutnal na kostiach, a lapil sa na sluku. Toto že bola veľmi znamenitá obrana viníc a ráno, že jeden maškrtník vysel vysoko na šibenici. Toto nasledovali aj okolité obce a darilo sa to.

Za jedného dňa predvečier, keď pastier obce ošípaných pustil stado spaše, zistil, že pleme –

na kľanec, neprišol domov. myslel, že ostal da kďe v chotáry, kďe ho aj hľadal do pozdnej noci bez výsledku. A ráno div divúci, kľana nájšli obeseného na vyniciách na sluke. Občania sa zbehli, kľana oslobodili, ale už bol za za duseňý. Poneváč bół spoločný uznėsli sa, že ho vysekaju a rozdeľia. Poneváč týchto bola vätšina, uznesenie sa aj previedlo a len ten ňedostal svoj podiel, kďo si ňeprišol preň. Táto povest' sa blesko rýchlo rozniesla po okolitych obciach a čoskoro sa dostala občanom posmešná poznámka, že Rendvani zjedli obesenca. Keď si túto poznámku da kďo dovolil kďe bolo viac miestnych občanov bolo isté, že sa aj tomu ujšlo hnet s obesenca tolko že sa viackrát a krv vyronila. Konečne dojšlo medzi ro -

zumnejšími, že sa spitalí a kde ste vraj dali kožu stoho obesenca? Natoto že istý občan poznamenal, že stég dali ušiť d'edínské nohavice, s čoho nastalo nove posmeškovanie pre občanov a posmešných otáziek, kde vraj máte tie d'edínské nohavice? Že naši občania vedeli aj vidiečanom odmerať nohavice toje isté, a preto táto povest' sa začala zapomínať. Stalo sa konečne, že Štefan Košán s obce Húlu na zábave na koniec fašangov sa opítal kde sú tie d'edínské nohavice, a prítomný mu jich hnet aj dali tak že len horko taško spomocú jeho dobrých vedel ujct do Húlu.

Odtéjto doby sa táto povest čím dial, tým viac zapomíná a keď sa v čul daľdo opítá, kde mate tie

d'edínské nohavice? jednoducho sa odpovie, že Števkó Košán jích vzal na Húl a ňedoniesol jích naspät'.

Druhá, z mláďších dob pochodiaca povedka, ktorá medzi ľuďom je známá, zvlášť keď sa daľko nevie z veci vymotat, povie sa mú. Chýbá mu vraj jó van (dobré je) jak Juríkovy. Toto príslovie pochodí z nasledovnej údalost:

Keďisi i teras naši občania prez zimu chodia palivovie drevo na predaj na kupovat do Mariacsaláďských lesov. Jozef Jurík občan istého dňa kráča cestu na takíto predaj. Pri lese križuju cesti. na križovátke ho čakaju dve ženi maďarky z Bešenova ktoré išli vajcia skupovat. Keď prišol ku ženám tie sa ho spítaju: Bátám uram! jo van az utot Senčére? on im odpovie :

Áza Senčére Belegére. Na toto ženi ostali stát' a on nevediac maďarský čo povedal pomáli kráčaľ ďalej, lebo ho zvedavosť stíšila, keď vydeľ, že za ním kráča podobný maďar Jozef Melisek môj otec. Keď ten prišol k ženám, podobne sa ho spítali: Bátám úram, jo van az utat Senčére?! on im odpovedal: Jó van, načo sa ženi pustili cestu do Senče. Pravda že Jurík dočkál mójho otca, a keď obyďvá počuli svoje rozhovore zo ženami, keď ho moj otec dohoniľ, so smiechom poznamenal: šetko som vedel! len jo van mi chíbal. Táto udosť sa hñeť rozniesla na predaji na celé okolie a tak aj v obci. Ty ďvaja sa už dnes mrtvý. Ale táto udalosť žije ešte aj dñes lebo mnohokrát pad –

ne poznámka: chýbá mu Jó van, jak Juríkovy.

Také dost v šeoecné příslovie pre lennivejších je: Beží vřaj jak Hošták na cesti.

Keď som bôl ešte mladý, každé úradné oznámenie a oznámenia vôbec, obecný sluha, pod oknom každého občana mosel hlásiť a podobne keď bola obecná práca, ktoru bol každý povinný z darma konat. Gašpar Hošták bôl taký občan, ktorý nerád proti rečil. Keď tak prišol obecný sluha pod jeho okno a hlásiť, Hošták na cesti, abo na lúky a.t.d. on vždy vzdvorile ohlásil bežim! Keď na poludňé, abo večier kontrolovali kďo bôl na práci, Hoštáka tam nikdy nebolo, apreto znovu a znovu obecný sluha mosel pod jeho okno z hlásenim, žemu treba íť na cesti. On znovu odpovedal: bežím!

a to sa toľko opakovalo , že si ľud zrobit stoho príslovie! Beží jak Hošták na cesty.

Mlyn

V obci boli dva vodné mlyni, stroma vodnými kolesami každý bol opatrený. Jedon mal meno horní mlynček, druhý dolný mlynček. Horný mlynček stal na tom mieste, kde teras stojí moderne vystavený a zariadený plino – motor valcový mlyn. Ból zostavený z dreva, zariadený podobne, krem mlynských kamenov, sktórych múku čistili, či osievali tak zvané pitle, pres ktoré čo ňe po prepádalo, výjšlo pres piteľ na žajbro, ktoré odvažalo šupky a triedilo šrot. Podzemok pod týmto mlynom ból bol aj po roku 1848. veľkostatku Mo –

tešický neskov celý ten velkostatek v obci Rendva, Hull a Dolný Ohaj odkúpil Silvester Dóra a tak aj priestor pod mlynčekom. Ostatní priestor aj s budovami i z budovú mlynčeka aj so zariadením, bolo už vlastnosťou mlynára Mateja Pečaríka, ktorý od pozemku na nom stal iba mlynček, platil pánstvu prenájom, lebo dľa dehdajších zákonov nie osoba, ale pozemok mal právo na prevádzanie priemyslu abo živnosti, ktorá tedy bola zadelená na cechy.

Dolní mlynček stál blízko hranici chotára obce Húll, asi 400 metrov od Kostola k Húlovy, lebo potiaľ sahal chotár obce. Tento bol vlastným majetkom panstva a mlynáry ho mali len v prenájme. Tento mlynček mlel na tej istej vode čo aj horní. Trebárs roky boli možné, predci pres celý rok nemohli stále mlet a moseli mlet na zástavky. Keď bolo

málo vody, tedy išol mlyn pomáli a bolo možné počuť hlas človeka medzi kľepotom drevenných palcov ozubných koles a iných lomotiach nástrojov, ktoré pritom šetkom svoju harmonickú melodiú zadržali, ktorú si ľud vysvetľoval. Ho fe ro vy, ho fe ro vy. Keď bolo hodne vody, tedy melodia znela: Každému gazdovy, každému gazdovy, rýchlym tempom.

Tieto mlynčeky, keď aj mleli na barnavo, ale veľmi zdravú múku, od ktorej tak mužský ako aj ženské zdravý a urostlý boli sťa buky.

Čím ďalej, tým viac strácali sa prameňe vody a naše mlynčeky tiež pomalejšie mleli už aj preto, že mlyny na okolí začali za riadovať mlyny z modernejším zariadením, čo malo dosť zvučnú ozvenu. Tam

a tam je vraj mlyn, ktorom nemosi ani vrecia nosit dolu sýpá do kopčaha a pátre obilie vynosia hore na poval. Keď obilie na sype, nemosí ho viac zoberat' a múka pada z rovna do vréc, človek len čo vrecia pri píná. Múka je pekná biela vzdor tomu, že mletie ide tri štirikrát tak rýchlo, načo takýchto mlynčekoch dñi tráviť. Takto si ľud rospávaľ a mnohý to aj probovali a velmo sa im to páčilo. Boli aj taký, ktorých nové mlyni neuspokojili, lebo boli zariadené na čistacie triezy, ktoré kúkel, ktorý sa tých dobách v obilý v hodnom množstvé nachádzal triez vybral a obilia zostalo on meniej, a tak aj múky nebolo tolko, lebo kúkel gazda mosel v ziat domov, abo ho do vody vysipat a docélenie múky nebolo jak zakal nebo v mlynoch čistiacích tviezov. Že múka od kúkelu bola pri-

horká, stoho si tých dobách nikdo nič nerobil. Pritom šetkom ale ľud na nové mlyni na vykôl a malé vodné mlynčeky keď mali aj vody na dostáč, predci len zmeliva im hodne odbyvalo. Koňečne sa rozhodol aj náš horní mlynár že vystavý

Nový moderný mlyn.

Bolo to v roku keď sa roznésla správa po obce, že náš pán majster mlynár Matko Pečarík starý mlynček rozbúrá a dá vystaviť na tom istom mieste nový moderný mlyn, jako aj, že pozemok od veľkostatku pod mlynčekom už aj odkúpil. A bola to skutku právda, lebo so stavaním mlyna sa začalo. Pán Pečarík za spoločníka k mlynu dostal jeho uprimného kamaráda Jura Halásza a stavbe a zariadení pokračovali, ktoré vie –

doľ a zarad'oval Hugó Greppel, firma a továrna na zaradovanie mlyn'ov v Budapešti.

Ml'yn b'ol do hottovený a začal mlet z dobrým prospechom. Hnácú silu prevádzal 40. Hp. benzín motor. Dojšol suchý rok, v rékach nebolo vody, do nášho mlyna vozili obilie so širokého okolia. Ten čas rosprával ľuď, že 24. hodín zomele 100.q. obilia, lebo mlel stále vo dňe v noci.

Do tajnosti vedenia mlyna som ňemal šťastie nazriet a a ni onom počut. Dojšla doba, keď v roku sa rozniesol chír, že mlyn a Pekaríkovy a Halásovy majetky predaju, lebo že nevládzu mlyn splácať. Tieto chíre sa koňečne v krátkej dobe stali skútkom a dojšlo na spomenuté majetky k dražbe.

Predaný bol Pekaríkovy obytný dom, maštale a pobočné stavyská, ktoré aj s mlynom odkúpila firma

Hugo Grepel s Budapeštu. Krem tohoto mu predali 11. uhorských holdóv ról. Jurovy Halásovy dom a pris. stavania, 10. holdóv ról. Role kúpili jednotlivci, aj Halasová dcéra kúpila 6.holdóv. Takto prišiel Pečarík a Halás o mlyn a iný majetok, ktorý prešol aj smlynom do vlastníosti firmi Hugo Grepel. Toto sa mohlo stat z nedostatocnej opatrnosti smluvnej.

Mlyn došol do spravy poverencov Greppelových, až sa stal majetkom vlastnim poverenca a rodini Eduarda Brachebuscha rodáka z Nemecka. Tento sice nebol odborníkom mlyna, ale bol na tolko vidrikoža, že využil šetko svoj prospech a mal sa dobre. K jeho hmotnému povzneseniu nato poslužila svetová vojna, v ktorej

mletie bolo obmedzené vôbec, lebo vláda hľadela zapespečiť s chlebom hlavne vojsko a preto ani roľník nesmel pre domácu potrebu viac zomlet, jak bolo vládním nariadením povolené, a tak pomáli zasoby sa tak mer v šeobecne začali prečerpávat a v krátkosti ból v múke v šeobecný nedostatok, lebo väčšie melivo od uradného povolenia bolo prísne trestané.

Nebolo to tak u nášho pána Brachebuscha. Ten mlel a mlel a tiež aj múku predával. Stalo sa viac krát, žemu mlyn vrchnosť za pečatila. On tedy sadol na vlak, a pod' do Budapešti, že vraj na nemecký konzulát a skôr než ból on doma dojšol telegraf, aby mlyn odpečadili a mleli ďalej.

Ten čas aj naša malá obec bola široko ďaleko známá, lebo múky celom maďarsku nebolo k dostániu

len v Reďve. Tieto doby s každého vlaku ziejšla celá procesia ľudí na múku do mlyna. Mlynár vedel dobu dobre využiť a ľud takmer vydieval. Nedal nikomu mnoho, aby väčšiu pozornosť z budil, v čom sa nemýlil, lebo prišli ľudie od Budapeštu, Žiliny, Zvolena a.t.d. Jak to rozprávali múku dával za strieblo a zlato, papier že bol málo cenný uňho. a preto sa dobre nabil s peniazmi. Ból slobodný, ale domácie hospodarstvo prevádzal v najsiršej miere z gazdinu. Ból u ného dostatočný počet drúbeže a ošípaných, a toto ho snád zachránilo pred úplným vyrabovaním po skončení svetovej války, jak som to už spomenúl pri rabuvačke.

Po skončení svetovej války, keď žitkovu (Lévinovu) ľud úplne vyraboval, mnohých boleli zuby aj

na Brachebuscha, túžiac za jeho pokladom a sa k nemu aj za bieleho dna dostavili. On im ale prešol prez rozum. Daroval z války prínšením jedného 150.kgr. krmného brava a 10.q. obilia, druhých 10.g obilia im dal po 25. korun, kde maximálna cena bola 75. korun za 1.q. s týmto sa ľud uspokojil a on využil dobu, svoje zlaté úspory naložil v jednej bedne na vóz, dal sa zaviesť na stanicu a odniesol jich do Budapeštu. Keď prišol späť, skromne sa choval, ako by sa nič nebolo stalo, až konečne v roku odpredal mlyn s Ameriky prišlím Vincentový Truchlík a jeho manželke rod Heleni Viržíkovej a Ondrejovy Merovičovy za Kč. 400. 000. –

Truchlík bôl vyučený mlynár jich spoločník Merovič čalušník. Jých

začiatok bôl dobrý, ale dlho ňetrval. A tak v roku Truchlíka žena a Merovič vyplatili so Kč 60.000. – a odstahoval sa do mlyna v ktorom sa narodil, do Dolnej Gedry. Jeho žena sa civilne vydala za Karola Hentera strojného zámočníka, ktorý bol znamenitým znalcom motorov. Od tej doby náš mlyn mele pomali k uspokojeniu, lebo sú v nom dobrý tovariši Ödön Póč a Šimun Ližičiar.

Pošta a telegraf.

Pošta a telegrafný úrad v obci ňebol do teras. Asi pred 1890. rokom obci bola pošta dopravovaná s Fiša. Potom, ponevác aj notáriat bôl premiestnený pre obec do Dolného Ohaja, tak podobne aj pošta, na ktorej je možno podať aj telegraf. Počtu dopravoval do obce obecný sluha trikrát do týždňa, ato

stredú, piatok a nedeľu, za ročnú mzdu Kč 600.- až do roku 1928. kedy na žiadosť senátora Riaditeľstvo pošt a telegrafov v Bratislave zriadilo štátneho listonosu so štatným platom, ktorý doručoval poštu krom nedele a utorku každý deň do domu. Prvým listonošom bôl Štefan Krajmer, obyvateľ v Dolnom Ohaji, ktorý nosí počtu do troch obcí. T.j. Dolný Ohaj. Húll a Rendva.

Vedúcim pošti v Dolnom Ohaji pres dlhé roky bol človek Salay, starý pán bôl asi dva roky po prevrate daný do výslužby. Ponom nastúpil Pavel Koprda, a teras vedúca pošti je pani Helena Vértessová rod. Beracova. S vysluhovaním pošti obecnstvo za uradovania spomenutých poštových uradníkov, bolo veľmi spokojne, jak z doručovaním

a spreberaním poštových zasielák, tak s telegrafom a telefonom.

Rádio.

Prvé rádio sa v obci objavilo v roku 1928. zadovážil si ho Adolf Melíšek za Kč 2200. komplet. Rádio značky Philips, amplion značky Brown Maskot a za riadené na 26.baterií a tri lampy.

Druhé rádio 1930 si za riadil pán učiteľ Viktor Šimoni. Keď na jeho miesto prišiel pán učiteľ František Bachnák, tiež priniesol so sebou rádio a tak až po dnes len dve rádia jestvujú. Od rádia sa platí autorský poplatok Kč 10.- mesačne na pred a vybiera ho poštový úrad proti potvrdeniu úradného bloku na rozhlasový poplatok. Jedna baterka do rádia stojí, Kč 2.50.h.

Elektrizácia a osvetlenie obce.

Od doby Čsl. Republiky na Slovensku, elektrizácia veľkej miere sa rozťahla a dosiahla i našu susednú obec Dolný Ohaj, v našej obci dosiaľ zavedená nebola a snád tak ľachko ani ňebude, lebo finančné pomery sa veľmo zhoršili a niet výhladov na zlepšenie. Apreto obec postráda pomoc elektrického prúdu v každom odvetví. Obec v noci osvetlená nie je vobec. Radia mosa byt opatrene bateriami na miesto elektriky. V domoch a iných miestnostiach na osvetlenie sa uživa petrolej, (nafta) a sviečky, čo sa doteras uživalo i tak zvaných nočných lampášoch. Teraz je uz v mode na noc používat elektrické lampáše v ktorých je vložená bateria, kto –

rá sa da ľachko vymeniť, keď sa vyslúži. Tieto lampášky pred predošlými majú veľkú prednosť a výhodu. Lebo svietá nad mieru jasno i do diaľky a to keď človek chce, na rozožatie zápalky není potreba, vetor mu neuškodí a není žiadnej obavy, ani medzi najháklivejšími horľavými látkami v blízko nich sa pohybovať, lebo jích žiara, nemá zápalný účinok.

Auto:

Auto je známé obci od začiatočných jeho dob. Keď že pred obec vedie krajínská hradská v dobrom v stave, teda auta sú jej častí naštivitelia. Poňeváč v obci je viac ostrých zatáček, prihodilo sa, že sa z auti cestovatelia ostihli aj v priekope a dial. Nebespečie životu sa šak neudalo.

Prvé auto zadovážil pan Ondrej Mevovič, majiteľ motor – valcového mlyna. Auto bolo typu nákladného. Jeho vodič bol Karol Henter mechanik, ktorý si čo skoro zadovážil ľahké auto. Tieto auta boli behom času odpredané a nenahradené.

V roku 1931 prišol do obce za učiteľa pán František Bachnák, ktorý priviezol so sebou pekný ľahký auto, súc šak v blízkosti železnice v roku 1934 ho odpredal a tak dnes v obci niet auta.

Sport:

V obci žiaden sport nejestvuje:

Čítací kruch:

V obci čítací kruch neni. V posledních dobách o jeho založení mnoho spomínali. Keď že je obec čisto roľnícká, ktorého stavu pomery su tak mer neudržateľné tak, že za -

loženie čítacieho kruhu znemožňuje.

Zábavy:

Zábavy v obci bývajú zriedka. Dľa starých zvykov na konci fašangov a Turice, či druhý deň sv. Ducha, kedy obec slávy posvätenie miestneho chrámu, odpust alebo hody zvané. Ten čas zábava trvá aj utorok. Iných dobách tanečná zábava je najskôr po čas nejakej svadby. Kedy tanečná zábava byvala pres letné mesiace tak, že mládež si zjedнала cigánsku bandu na 5 – 6 nediel, ktorá hrala každú 2-3 nedeľu. Včul aj mládež uzná taškost doby a koncom žatvy a mlatby jednu nedeľu si zrobý zábavu a dost.

Odvodý:

Odvodý sa konaju od pamäti

každoročne v troch triedách. I. II. III. v prvej triede sú najmladší, skôrých ktorý nie je prvý rok odvedený, musí o rok zase k odvodu a podobne aj tretí raz.

Kedykoľko bolo od mojej pamäti odvedených, nemôžem zistiť. Keď som ja bol na odvode, sprvej I. s desiatich nás 6 odvedli. V roku 1933. boli odvedený 4. štiria.

Služobná doba odvedených pred prevrátom bola 3. tri ročná. boli i tak zvaný záložníci, ktorý slúžili len dva mesiace výcviku a boli na trvalú dovolenú prepustený.

Za Republiky v prvej dobe vojenská aktívna služba trvala dva roky. Tí, ktorý boli pridelený do zálohy, slúžili šesť mesiacov. Neskôr aktívna vojenská služba bola stanovená na

ossemnást mesiacov a v zálohe na tri mesiace, pričom sa rozpráva že sa bude slúžiť len štrnast mesiacov, a v skutku z aktívnej vojenskej služby sú po štrnast mesiacoch prepúšťaný na trvalú dovolenú.

Veľká výhoda je poskytovaná vojo povinným odvodeným. Asíce: Ktorý majú matku vdv. alebo je jak jeden syn v hospodarstve a má starých rodičov. úplne chudobným keď je udržiavateľ rodiny, Matky vdv. alebo je jediný syn. Týchto na jích žiadosť za delia do trojmesačnej vojenskej služby, ktorú sú povinný pri odvode podať.

Živelné pohromi:

Polné hospodarstvo živelnú pohromú bolo postížené v roku 1924.

*keď zrnatá úroda pred dozretím jako by umele uschla. Pres
 50% tov obilia sa neurodilo tolko, jak sa vysialo. I čo sa
 urodilo, bolo bez jadra. najtenší bol jačmen, ktorý vyzeral jak
 pustá jačmenná šupa. Nastala veľká bieda a že ľud hladom
 nezahinul, zázraku sa môže pripisovať. Slami bolo málo a aj tá
 nebola súca na krm. Zelená krm bola tiež postížená, ale niečo
 menšej miere. podobne krumpľe, kukurica, a fazuli bolo sotvá na
 semeno. Ťažkosťami bola spojená sejba obilia, lebo siat bolo
 treba a na chléb neostalo, a preto sa sialo moc riedko. Jačmen
 na jar 1925. sme siali len také plevy a tiež opatrne. a urodil sa
 taký jak fazuľa, ani by sa nebol dal krajšie na oberať. V ten
 rok*

uroda bola všeobecne dobrá. ale neurodu predošlého roku ani zďaleka nevirovnala, lebo ľud bol zahľadený a zadlžený.

Nič menšia živelná pohroma zasiahla náš kraj v roku 1931. ktorá hrúzu a strachom naplnila celé okolie, vďaka tomu, že žatva prichádzala dosť neskoro, a to tým viac ľud postrašilo a radil sa kde tu každý,jakým spôsobom nájsť pomoc na udržanie sa. Apreto dohode z inými moja maličkosť „kronikár“ na deň 20. júna 1931. zvolal som okresnú poradu do Vrábel do kina „Dukos“ ktorej sa zúčastnili zástupci obcí celého okresu hodnom počte. Po rozhovore a vážnom uvažovaní shromáždený sa uznesli na zostavení Žiadosti na našu Vysokú vládu. K zostavení žiadosti bola

menovaná moja maličkost a iný. Nato bol požiadaný vedúci pán notár vo Vrábľoch, žeby nám dal k dispozícii písací stroj a nejakú kľepicu, čo on s najväčšou ochotou učinil a prepustil za kľepáča pána Chlupača pisára a on sám tiež pomáhal. Žiadosť znela nasledovne:

S uctou podpísaný mám Vám česť oznámiť, že poľnohospodárstvo vo Vrábelskom okrese je postihnuté živelnou pohromou. V dôsledku tohoto, dňa 20. júna 1931 za účelom odpomoženia hospodárskej krízy zadržaná bola vo Vrábľoch porada, na ktorej dľa prezenčnej listiny zastúpený bol celý okres. Referované bolo o pohrome takmer chotároch každej obce a podaná bola správa o stave osiva, kde bolo poukázané zvlášť na živelnú pohromu, spôsobenú na o-

zimnej pšenice, ktorej stav je tak bolestný, ako kvalitatívne, tak i kvantitatívne, že je ohrozeno živobytie a možnosť osiva do budúcnosti, lebo pšenica udajne nebude klíčivosti schopná. V podobnom stave sa nachádzajú aj ovos, ktorý dosledku pohrom žiadnej urody nedoňese. Zrnatá úroda vyzerá tak, že u hospodárov do 10. holdov neurodí sa toľko zrna, aby 5-6 členná rodina s chlebom dostatočne bola za opatrená.

ŽIADOSŤ:

Žiadame, 1. aby pre poľnohospodárské robotníctvo, potažne roľníctvo bolo štatom zabezpečená dostatočná výživa prípadne núdzová práca, lebo spríčinou dlho trvajúcej zimy poľnohospodárska práca nie je takmer živinutá, žatva vyzerá tak mizerne,

že na jadoň pár žencov sotvá padňe 3-4 metre výžinku, čo na výživu dvoch rodín nie je dostatočné.

2.) aby bolo štatom za včas zabezpečené dostatočné množstvo kľíčivosti schopného pšeničného osiva zdarma, patažne 60% št. subvenciu a 40% št. bez uroční požičkou na jeden rok, lebo v okrese nie je výhľad na kľíčivosti schopnej pšenice,

3.) aby na rok 1930 splatnej dane, bol udelený 1-ročný moratórium, preto, lebo danovníci nemaju s čoho na dane potrebné peniaze utržiť,

4.) aby na rok 1931 vyrubené dane, ako dochodková a obratova, bola odpustená, lebo roľníci tohoto roku takmer ani na režijné vydavky nemajú zaokrité,

5.) aby zadĺžený občania u všetkých bánk za jeden rok obdržali moratorium

na platenie úrokov, lebo následkom ňeurody v páde vymahania úrokov by výjšli na v nivoč.

6.) aby u živelnu pohromou poskodených, u ktorých sa malé čiastky vinice, bola daň z vína na bežný rok odpustená a na budúce na 10% z béznej ceny vína znížená, lebo daň z vína okrem dane pozemkovej, dôchodkovej a. t. d. je tak veľká, že činí proti odpredanej cene u maloroľníctvá 60-70% tov, ktorej zaplatenie ohrožuje existenciu a možnosť čiastočnej roľníctvá.

7.) aby od pestitelov ošípaných prípade porášky na vlastnú potrebu nebola vyberaná porášková daň, lebo následkom živelnej pohromy roľníctvo nie je vstave jú znášať.

8.) aby u poľnohospodárského ro-

botníctvá sociálne poistenie bolo o 60% snížené a u deputátníkov, aby za uplynulý pol rok zaplatené pôplatky boli prepočítané na celý rok 1931, lebo následkom stáleho klesania cien hospodárskych produktov a terajšej živeľnej pohromi pôplatky v doterajšej výške nie sú v stave znášať.

9.) aby vymahanie všetkých daní na jeden rok bolo zastavené, lebo následkom utrpenej živeľnej pohromy zadlženia roľníctvá a stále klesajúcich cien dobytká roľníctvo nema s čoho daňe platiť.

10.) Konečne žiadáme, aby bola vyslaná odborná komisia ešte pred žatvou cieľom ustálenia našich hore uvedených udajov.

Našu žiadosť obnovujeme v tej nádeji plnej úfnosti, že naše dôvody do vážného povšimnutia budú láskave vziať a našej žiadosti dl'a

192.

možnosti buď láskave vyhoveno.

Vaše vážné rozhodnutie očakávajúc sme

Vo Vrábľoch dňa 20.júna 1931.

Podpise.

*Po podpísaní sa zhromáždený uznesli vyslať
deputáciu k vláde do Prahy, do ktorej delegovali moju
malíčkosť, Jozefa Tóta starostu z Vrábľ a Imricha Vargu tiež
z Vrábľ.*

*Dňa 1.juli 1931. deputacia sa dostavila do
Prahy, kde hu očakaval pán Dr Viktor Ravas poslanec, ktorý
hu predviedol pred pána Ministerského predsedu Františka
Udržala, ktorý jich srdečne prijal. medzi rozhovorom mu
deputacia odovzdala jeden exemplár memoranda,*

žiadosti okresu Vrábelského, počom pán ministerský predseda uistil deputáciu že o žiadosti bude ministerská rada, vážne uvažovať.

Potom deputácia vyhľadala pána ministra zemedelstva a podobne pána ministra financií a odovzdala im tiež po jednom exempláre memoranda, pričom dostala uistenie v podporovaní.

Na druhý deň ráno deputacia bola už v Bratislave a vyhľadala pána Krajínského Prezidenta! potom Prezidenta Generálneho Finančného Riaditeľstva a pána Predsedu Zemedelskej Rady pre Slovensko, a každému odovzdala v memorande, žiadosť Vrábelského okresu.

Že si naša vláda živelnej pohromi povšimla dôkazom je,

že na jasennu sejbu, postížené obce živelnú pohromú dostali od štatusenicu na osivo, ktorou behom dvoch rokov mali vrátiť bez úročnev nature. Toto vrátenie sa u niektorých stalo v peniazoch bežnej cene pšenice, u lennivejších sa konečne odpustilo.

Na jar 1932. bol tiež od štatu dávaný jačmeň na siate.

Krem týchto pomoci vydala vláda hospodárske moratorium, dl'a ktorého bolo zastavenie vymahanie dani, vymahanie urokov a istiny požičiek v bankách.

Toto moratorium však dlho netrvalo, lebo vláda povolila behom roka vymahanie dani i cestú exekucie a verejnej dražby. U veriteľov bola povolená len exekucia,

držba ale nie. (rozumej Banky.)

Bola to pekná pomoc, len že v šeobecne nepomohla, lebo ľud sa tak zadlžil, keďže i cena dobytká strašne klesla a o novej úrode i cena obilia že mnohý malý hospodary sa zamočený pod vlnami dlžob tak hlboko, že im len vlasi kde tu vykukaju. Pritom šetkom ľud dúfa v lepšej budúcnosti a preto sporuje, vesele pracuje a trpezlivo postráda, čo cíti aj priemysel a obchod.

Jak vyzeral súcit čiastočne voči živelnu pohromu postíženému roľníctvu.

Staré porekadlo hovorí: priateľov najlepšie poznáš, keď ťa nehoda naštvý. Toto porekadlo sa aj tu v plnom znení dokázalo pravdivím. Roľník! ktorý pres desať ročie požíval plnej dôvery penážných ústavov, premyslu a obchodu, čomu dosvedčuje

*aj stavebný ruch, jakého od pamäti nebolo, aspoň nie na
venkove! Ďalej: zadovážovanie roznych poľnohospodarských
strojov, motorove mlatačky, motorove orné pluhy (traktor)
a. t. d. objavovali sa takej miere, že to človek obdivoval. agent
stíhal agenta. nukalo a predávalo sa bez jakkejkoľvek obavy, len
nech roľník prikývnúť, každý prejavoval priateľstvo a dôveru.*

*Keď ale roľníctvo naštvila živelná pohroma, aj
doterajší priatelia sa zmenili. Trebars dost miernom znení, v
prvom rade peňažné ústavy začali napomínať dlžníkov, a to
nie len na platenie úrokov, ktoré roľník sotva mal s čoho
zohnať! ale bolo žiadané, umorovanie, istej čiastky dlhu,*

v protivnom páde bolo pohrozené z okamžitým vypovedaním uveru. Stýmto sa roľníctvo ostihlo, aspon s väčšej čiastky neudržateľnom položení, lebo aj súkromný veritelia žiadali dlhy a roľník v peňažnom ústave, abo u iného veritela, len s veľkými ťažkosťami dostal požičku, až dostal. V tejto dobe zastal aj stavebný ruch! a najmien 50% tov pokles cien pozemkov, s čím ľud klesol v dôvere v lepšej budúcnosti, lebo mnohý vraveli! niet voči nám súcitu, predaju nám v šetko, šak nový majiteľ bude zase platit lež bude stačit, potom aj sním robá podobne, a. t. d.

Naša vysoká vláda dost zavčasu nahliadla na neudržateľný stav roľníctva a jak som už spomenúl, vydala hospodársky

moratorium, ktorý tejto pohrome zastavil skazonostnú cestu, nie je stýmto šak postarano o možnosť k nadobodnutí predošlej auktoriti a hospodárskej úrovne či kedy ktomu prínde, je otazajúce, lebo keď sa aj hovory, že hospodárská kriza započala v roku 1929, na jej odčinenie křem hodňe navrhov, sa málo podujalo, lebo to v šetko zmeruje len na jej zastavenie, ktoré je tieš nedostatočné, a preto si dovolujem uviect' túto udalosť a pomerkovanie.

Za odpomóženie hospodárskej krizi.

Že vláda Čsl. Republiky o hospodárske povznesenie vôbec, sa starala, je nepoperateľné. Ved' v ramci zákonov uviedla

tak zvaný sanačný fond, na podporovanie slabých obcí v spoločných výdavkoch, dľa ktorého, malých, obcí obecný rozpočet v prvých rokoch po jeho uzakoňení mohol siahť 200%tovú obecnú prirážku, vyššie výdaje obce, boli hradené so sanačného fondu. Jaký základ mal sanačný fond, neviem. Tým meniej, v jakom meritku bola sneho udeľovaná pomoc pre obce. Viac ako isté je, že sanačný fond neni ňevyčerpatelný, lebo čo skoro bolo povolené vyrubovanie obecnej prirážky 250% a 300% a bolo učiňené aj iné opatrenie.

Tak na príklad! Krajínský Úrad v Bratislave Krajínskóm vestníku pre Slovensko, II. ročník, čís. 29. so dňa 10/X 1929. 337. priniésoľ úpravu o pripravných prácách pre zostavenie obecných rozpočtov

na rok 1930. so dňa 30. sept. 1929. čis. 177862-7a, v ktorom dáva smernice o manipulovaní obecným majetkom, aby obecný majetok bol použitý v plnom znení v prospech obecného rozpočtu, jako aj, žeby s obecného rozpočtu vyňehané boli isté položky.

Úsporné opatrenie.

Uš vyšej spomenutá úprava, značí, jaké si usporné opatrenie, ktoré sa zhoduje so starým porekadlom. Beda tomu domovy, v ktorom sa brání deťom chléb! lebo sítosti a sebe stačnosti v nom nebudě. Takto podobné pády posudzovali starší keď som bol chlapec a podobne sa horý aj dnes u rolníctvá.

Aby som pristúpil k veci, pozna-

menám: že úprava Krajinského úradu bola vecná! stahovala sa vo vykonávaní a prevádzaní na notárske úrady, ktoré sú vedúcim zdrojom obecných manipulácií. ktoré úpravu dl'a jích ľubo vole, alebo dobrozdania prevádzat začali.

Poznamenám: nebolo to, v šeoecné. sporit sa začalo, a tak aj náš pán notár, aby rozpočet obci ból čím viac sebe stačný a pritom poplatníctvo a sanačný fond čím menej zatáženy, do obecného rozpočtu na rok 1930. v sunul dôchodok z nerozdeleného urbarského majetku čo úhradu politickej obce a prehlásil, že tento majetok je neodškrepiteľným majetkom politickej obce, jestli sak urbari aj na ďalej ho chcú užívať, nách si ho vezmu od politickej obce, do pre-

najmu. Tento prejav natrafil na veľký odpor členov zastupiteľského sboru obce a postavili sa oproti nemu.

Asice: Jozef Majerčík, Štefan Ivan, Demiter Klášay, Ján Benda, František Melíšek, Jozef Valent, František Melíšek II, Štefan Cvik, Štefan Stuhár, a Štefan Kiripolský, ktorý vyhľadali moju skromnú osobu so žiadosťou, žeby prijal predsednícke miesto urbariatu obce ,čo som aj učinil, lebo s p. notárovým postupom suhlasil Adolf Košťálik starosta, Štefan Jurík podstarosta, Vojtech Herceľ pokladník, Ferdinand Ďurina a Štefan Molďa, tiež členovia zastupiteľstva obce.

O proti v sunutiu urbarského majetku a jeho dôchodku do rozpočtu politickej obce sme

podali odvolanie, pri ktorého prejednávaníu bolo vatšinu prijaté, a návrh, abo postup p. notára zamietnutý, oproti čomu sa notár odvolal na Okresný Úrad do Vrábels.

Okresný úrad naše uznesenie zamietol a postup obvodného notára schválil pod čis. 21180/1931.

Oproti tomuto schváleníu sme podali odvolanie na Kajínsky úrad do Bratislavy, ktorý schválenie Okresného úradu potvrdil, a naše odvolanie, že na kolkó sa tu jedná o spornú otazku razu súkromno právneho a patrí do okruhu občanského sudobníctva, a. t. d. a. t. d. zamietol. So všetkého tohoto, povstalo dvojé nedorozumenie. obvodný notársky úrad sa dľamahal prebrat

do vlastníctvá a užitku politickej obce a mi jak súkromný majetok urbarský sme ho bránili v prospech urbaristov a preto veci boli veľmi napínavé, keď že urbáristi na istých pozemkoch a lúčkach si chovali a udržiavali plemenných bŕkov a kanca, ktorých udržiavanie takto vyžadovalo nové vydaje a zaťaženie. v z dôvodu tomu, že otazné pozemky dlá kníh a 70. ročného nerušeného užívania patria urbárom.

Tento postup sa začal objavovať aj iných obciach v okrese a dal podnet k okresným poradám a spoločnému postupu k obrane urbarských nerozdelených majetkov. Medzi šetkými, najostrejšie sa postupova-

lo, proti našej obci a preto sme ukazovali najväčší odpor. zoberúc šetké možné dátá a išli sme na Krajský úrad do Bratislavy. Tam pres tri hodiny trvajúcim jednaním sa nám podarilo presvedčiť úradné kruhy potiaľ, že keď dľa zákona uložené spisy a pozemková kniha v archive Krajského súdu v Nitre, súhlasí s naším podaním, tedy je pravda na našej strane.

Spomenuté spisy a pozemkovú knihu Krajský súd vydal ktoré po dokonáлом preskúmaní úplne súhlasil s naším podaním a boli tak poslané Krajskému úradu na potvrdenie našej právdy. Stalo sa šak, že Krajský úrad naše tvrdenia a žiadosť

pod čis.70296/5-1933.Ch. Výmer okresného uradu čis. 21180/1931 schválil.

Nato dostal obvodný notarský úrad v Dolnom Ohaji nariadenie,žeby otazujúci majetok prebral a jeho dôchod uviedol majetok politickej obci.

A tak obv. notársky úrad dna 15.januára 1933.prebral a dal do prenajmu spoločné urbarské pozemky a lúky.

Pozemok a lúky,s ktorých sme udržovali plemenných dvoch bikov a jedného kanca,šli do prenajmu za Kč.2600.-na proti tomu,politická obec poskytne podporu na udržovanie plemenákov ročne Kč.4000.-takto sa odčinuje kriza.

Dalej: bolo nam odnatie,

poistný obnos Kč.3900.-za práve zhorenú urbarskú kovačnu a byt,ktorá budova bola potom z buraná.

Byt urbanských pastierov a staj pre plemenákov.

Obligát,za výkup urbárskeho regálneho práva a iné urbanské pozemky.

V roku 1926.Štátny Pozemkový úrad prideliť obci s veľkostatku Dora,tak zvanú Dolnú lúčku,ktorú obec nemajúc penazí,nemohla prebrať,a preto bola ponúknutá urbarístrom,ktoký ňu prevzali a vyplatili za nu Kč.16.818.-aj táto bola odobratá,ale vrátený zanu neból ani halér.

Politická obec,z roku 1928.dlhovala urbariatu Kč.5000.-ani tie nedostal urbariat.Myslím,že dl'a ponímania niektorých,dialo sato za účelom odpomoženia,

z hospodárskej krizi.

Prečo sa toto všetko dialo?

Dľa mojej skromnej mienky zaiste preto, lebo prevádzajúcé organy, neporozumeli dobre vydanéj úprave už spomenutým Krajínským úradom, a preto, jak autonomno administratívny uradníci pokračovali aj právom sudcovským, v ktorom prestávali aj právo platné zákony.

Tak náš pán tedajší notár. neznal urbarské práva a preto šetok nerozdelený majetok považoval, za majetok politickej obci. Keď sme sa proti tomu spierali, dal si záležat na tom a spozemko-knižného protokolu, ktorého nadpis znel Gemeinde Bezify a

s katasterného hárku vytiahol šetké parcele, ktoré zneli na nerozdelený urbársky majetok, užitočný a neužitočný, potok, cesty, vymole, drobné pasienky, ba ešte aj hať okolo viníc a tieto dáta predostrel Okresnému úradu a ten ďalej s rozným odovodnením, že tento majetok tvorí, neodškrepiteľné vlastnícke právo, politickej obci. Dľa tohto výťahu, počet parcel bôl 83. Proti tomuto, naše vecné podania sa stali bez predmetné.

Jaké dôkazy sme podali.

Podali sme na základe zákonné-článku V/1836, urbr.patent so dňa 2.marca 1853 a zák.čl,I,III./1876.komasačno pozemkovú knihu, pod menom (v maďarskom znení) Nagy Rendve volt urbéresék birtokainak Telekkönyve.ktorá

ďalej začína:

Oształy kľuč kľimutatósa.

A prvá veta znie: A volt földes urasággal barátságos egyezség útjan eszközölt legelő elkülfönzés után e telekkönyvben s a hozzá való lévképen foglalt egész halár vész a közben fekvő némely csekélyebb uvasági vészecskék kivitelével Nagy Rendve község volt urbéves lakosága kizárólagos tulajdonává lévén. a. t. d. Tato kľniha overená a potvrdená v Rendve dňa 20. novembra 1868.

(U. P.) Belčák Karoly (U. P.) Konkoli Pál s. k

Bars megye főménöke Bars megye alispánja

(U. P.) Benkovics Imre

Verebelyijárás fő szolg

(so slovenským

prekladom sa

stretneme)

Helenyi Karoly

járás esküdtje,

v sebe uzatvára šetké tie parcele, ktoré sa včul prehlásené za majetok politickej obce v zďor tomu, že pri komasácii ani so slovom nie je zmenené o politickej obci, ale cela čiast chotára, nevitvoriteľné urbárske vlastníctvo tvory.

Naše dôkazi boli od tiskané tým, že pozemkôknžný protokol nese nadpis, Gemeinde Bezity, čo znie! Obecný majetok. Toto tvrdenie v sebe neobstoi, ani tedý, keďby sme sa ňeboli odvolali na rozhodnutie Najvyššieho Sudu v Brne, so dňa 27/III.1925 Ry. III.664/5 25. ktoré znie, že pozemkôknížnom protokolu, pod menom Gemeinde Bezty, abo Gemeinde Gutt, nachodací sa majetok, je vlastností urbáriatu.

Ponevác, ani tento dôkaz ňedostačoval, dňa 21. októbra 1933. so-

brala sa deputacia.ato Michal Košťálik,Štefan Cvik,Vojtech Hlavaček a moja skromnosť,k Panu Prezidentovy Republiky do Topolčaneĸ kĸĸĸ ten čas letoval a podali sme,nasledovné:

„Vaznosti“

Pane Dr-Tomáš Gariga Masaryĸ! Prezident Ćsl. Republiky,

V Topolčankách.

Suctou podpísany máme česť oznamit Vám,že my ako majitelia majetĸov bývalých urbárských usadlostí v okrese Vrábelsĸom,od roku1930,stetavame sa zo stránky pánov obv.notárov,potažne okresneho úradu vo Vrábľoch s majetĸovým nedorozumením.

Totiš,vo vlastníctvé majitelov byv.urbárských usadlostí sa na-

213.

chodia nerozdelené pozemky, lúky, pasienky, budovy, obligácie za výkup regálneho práva, poľovné právo na pozemkoch byv. urbaristov a. t. d. ktoré tak naši predkovia, ako aj my až do roku 1930, sme nerušene užívali. Už v roku 1929. do rozpočtu politickej obce na rok 1930, boli tieto v istej čiastke v sunuté, čo dôchodok politickej obce, oproti čomu sme sa rozhodne protivili a žiadali zachovanie prastarého práva. Tak so stránky pánov obv. notárov, ako aj okresného úradu sme natrafili na jaký si nám nepredvídany odpor, v ktorom sa oni stavajú, že menovaný nerozdelený majetok je neodškrepiteľným majetkom politickej obce a majitelia majetkov byv. urbárskych usadlostí keď ho chcú na da-

lej užívať, nech si ho vezmu do prenajmu od politickej obce.

*Ponevác sa počínanie pánov obv. notárov, poťažne
okresného úradu a vynesenie jeho výmeru ňezrovnáva
s tradíciami poddanstva našich predkov a s zistením
poddanských usadlostí zákonného čl.V.z roku 1836.potažne
s urbárským patentom so dňa 2/III.1853.a zák. Čl.I.III.z
roku1876. poňevác dl'aI.I.1848.pravovlastnícké jak
zákonitým dedičom patrí nám,za ktoré jaké kolvek
nahradzujucé úkony robotu,desiatky,peniaze a dávky zrušil
zák.čl.IX.z roku 1848.,zaroven vrchnostenskú patrimonialnu
jurisdikciu,to jest dňom 11 apríla 1848. na večné časi
§.6.zák.čl.XXII.1848.Dla našej mienky(:jako aj dl'a obč.práva
ministra*

spravedelnosti č.2819/1888.:) ich zasahovanie, či zastupovanie je nesprávne.

Pravo výčapné urbár terezianský kap.II. §.2.s odvolaním sa na zákonný článok XXXVI.z roku 1550.povolil poddaným výčap vlastného vína, ktoré právo zák.článkom XXXVI.1888.bolo z likvidované. Zak.čl.XXXVI.1888.poskytuje odškodné za práva výčapné vykonávané. Za tieto práva obdržali urbr.obce tak zvané obligácie za výkup, regálného práva od ktorých úroky dostáva byv.urbr.obec, o čom svedčí evidencia v Bernom úrade. Toto právo páni obv.notáry a Okresný úrad, pripisujú politickej obce.

Polovné právo, poňeváč majetková úprava a urbr.oddelenie prevedenie bolo.-

Dľa §.I.zak.čl.XXII.z roku 1883.je neoddeliteľným príslušenstvom vlastníctva pozemkov a dľa nar.čís.61.081/1904 F.M.na byv. urbr. pozemky patriaci obnos ma sa platiť do urbr.pokladnice.-Pán obv.notár,poťažne Okresný Úrad polovné prenájomné od pozemkov byv.urbr.obce,privlastnil politickej obce.

Taketo a podobné prípady sú unás na dennom poriadku.-Poznamenám: Že dľa výmeru čís.21180/1931,Okresného uradu vo Vrábloch,v chotári byv. urbr.obce Rendva,v šetké cesty užitočné a neužitočné a. t. d. prináležia výlučne a neodškrepiteľne politickej obce Rendva, kdešto v chotári pán-

stvávajú, podobné právo je nerušené.

*Že pokračovanie pánov obv. notárov, pokiaľže
Okresného úradu z nepokojuje tiché a skromné roľníctvo, jak
majiteľov byv. urbr. usadlostí, vysvitá stoho, že zadržali
spoločné okresné porady, asice dňa 11. decembra 1929. vo
Vrábľoch, zastúpené bolo 14. byv. urbr. obcí, dňa 27. dec. 1929. vo
Vrábľoch, zastúpené bolo 23. byv. urbr. obcí, vyslaná bola
8. členova deputácia na Okresný úrad so žiadosťou, žeby
podobné postupovania boli zastavené. Dalej: dňa 20. marca
1930. vo Vrábľoch zastúpené bolo 15. byv. urbr. obcí, a konečne
dňa 16. apríla 1932. v Rendve zastúpené 8, byv. urbr. obcí, kde
postup pánov obv. notárov a Okresného úradu bol prejavom
vôbec nesúhlasným a s doterajším*

ich vysvetlení a odôvodnením ňestretávame sa na právnom podklade, ktorým náš finančnohospodarský stav nie len že je v zátiší hustu nepredvídanou hmlou zataženej ulice, ale z narodnohospodarského stavu javý sa nové zataženie v postupe. Vo finančnom stave tak so stránky politickej obce, ako aj byv. urbr. obce stojíme ďalšej ňeistote, lebo máme len povinnosti, ale práva vôbec nič.

Apreto žiadáme, žeby do okresu bol vyslaný odborný znalec práv majiteľov byv. urbr. usadlostí, poťažne práv občanských a politických, ktorý by buď, alebo druhú s-

stránku predsvedčil o správnom a právnom zákonnom práve, -
 Prišli by sme si, žeby bol k nám vyslaný Dr. Jaroslav
 Horák, rada Najvyššieho Súdu v Brne, ktorý pri zostavení
 juristicko-praktického diela „Urbárske a príbuzné pomery na
 Slovensku“ plno ovláda zákonné práva oboje.

Žiadáme, žeby toto pokračovanie bolo z uradu dľa §-u
 48.zák.čl.I.III. z roku 1871.

Našu žiadosť opakujeme v tej nádeji plnej úfnosti, že jej
 vyhovieťe, Vaše rozhodnutie čím skor očakávajúc, sme

V Rende dňa 20.oktbr.1933.

V úplnej ucte

/: Zápisniciach a Adolf Melíšek
 prezenčnej listine je mnoho podpisov s okresu: /

Kancelár Prezidenta Republiky, čís. R.26827/33 so dňa 11/XI.1933, nám zdelil, že naše podanie bolo postúpené ministerstvu v nutra.

Že ministerstvo v nutra neodalovalo našu žiadosť vysvita toho, že dňa 30.dec.1933.urobil na náš postup Okresný pán náčelník nemilé poznámky, ktoré uvedem do ročníka 1944.

POLOVNÝ REVÍR.

Onom som sa už zmenil, poznamenat môžem, že ho má v prenajme Štefan Oláry, murarský majster v Nových Zámkoch, za ročný prenájom Kč.2605.- Chotár je bohatý na zajacov, jarabice a nájdu sa

v nom aj bažanti, z vlašt, na poľnocno-východnej strane viníc, v lesíku bočina zvanom. Srnky príbehnu, ale sa v chotáry neždržuju. Z času na čas prebehnu chotárom aj divé svine. Niekedy sa v chotáry objavia aj jelenacie stopi.

Poznamenania hodné je, že v chotáry nášho poľovného revíra, úplne vyhinuli pitláci.

Suchota.

Sucho sa objaví za iste roky tak, ako aj kde inde, len že jej ponímanie a tiež i následky sú rozné.

Niet pamätníka, ktorý by sa pamätal, žeby aj najväčšej suchote boli občania trpeli ujmu v nedostatku studnovej vody. Naše studne maju vždy dosta-

točné množstvo vody.

Náš hrbatý chotár, keď aj žižnivý, vydrží mnoho sucha.

Starý ľudie hovorievali: tedi byvali dobré roky, (dobré urody) keď dolu dolinami voda tiekla. Teda už aj toto nás delí na obdobie suché a mokré, lebo už uplinulo pres 40, rokóv, čo dolu Dolinami voda ňeteče. (Rozumej: od Valkázsko Fíšského chotára Dolinu) Je v tom aj mnoho právdy. Lebo, keď teras sa kedy tedý môžeme pohľubiť s dobrú úrodu! predci oproti dobrej úrode dobách tých! jeto uroda slabá.

Výchrice.

Behom času sa aj u nás

objavý výchrica, ktorá pomerkovania hodnej škody od pamäti nenarobila. Výchrica najskôr prichodí od západu. Dľa nášeho pomerkovania, výchrica prichodiacá od západu, na rieke Žitave a či jej doline sa rozdvíja, jedna časť hore na Zlaté Moravce a druhá s merom Komárna.

Hromobitie.

Za pekného augustového počasia v roku 1892. náš roľnícky ľud zapodieval sa stlačením a mlátením obilia, práve blížilo sa k obedu, keď nad obcou Ohaj, sodvihlo sa máslo od slnečnej žiare mračnko, sktoreho čo skoro za rachotí a treskne hrom, do bytu miestneho rim. kátr. učiteľa, ktorý v zdor rýchlejšej a veľkej pomoci občanov,

lahol popolom. Byt mal zlú strechu a króv, ktorý spoistného bôl z novým nahradený.

V mesiaci júni 1904.roku čas burlivého hrmenia a dažďa, uderel hrom do komína bytu Jozefa Ďurina, ktorému padla obeť života jeho 18,ročna dcera Apola.

Dňa uderil hrom do dvóru Štefana Beláka, ktorého obeť života sa stala jeho svokra Karolína Beláková, rodená Struhárová.

Tuhá zima.

Neobičajne tuhá zima bo 1928 a 29. kedy nie len že popraskali silné ovocné stromi, ale aj tých mnoho zmrz-

225.

*lo a vyschlo. ktoré odolali prasknutiu. V lese stromi vymrzli
a vyschli na 20 %tov. zima bola sprovádzaná výchricami. V
posledných rokoch občas, dosahuje zima do 40. stupnov Celzia.*

*Záznam s roku 1933, uzatvárať,
V Rende dňa 10. januara 1934.
Adolf Melíšek
kronikár*

*Uzatvorku záznamov s roku
1933. schvaľujeme a overujeme
v Rende dňa 10. januára 1934
členová letopisnej
komisie.*

*Štefan Fábry -starosta Michal Košťálik Vojtech
Hlaváček*

226.

1934.

Urbáriat

Na 220.straňe sme sa smenili.že v tomto ročníku sa zmeníme o postupe jeho.Obsach nútnosti ňech dökumentuje nasledujúci list.

*Slovutný Pán Kancelár!
Prezidenta Republiky!
Čis. R 26827/33. v Prahe.*

V úcte podpísaný,z najuprimnejšiu v ďaku som,za Vaše vážné zdelenie podvyš udanými čís.a postoupeniu mojho podánia so dňa 21, rijna 1933.pánu Prezidentovy Republiky v Topolčankách,o postupe administratívnych,úradóv voči obyvatelom majetkov bývalých urbárských obcí.

Váš postup sa čoskoro ostihoľ na okresnom úrade vo Vrábľoch,lebo dňa 30.dec.1933,v miestnosti okresného úradu pán okresný náčelník mi zdelil.

Bol ste u pána Prezidenta! už viem v šetko! mosel ste to tak?čo myslite,že ten pán Horák Vám tu bude vysedávať mesiace?no a keď by aj prišól,vecte!že já budem aj tam referentom!ostatné Vám potom poviem.

Ostatné Vám potom poviem !som si domyslel a jeho následky sú.

Dňa 15.januára 1934,cestou obvodného pána notára,v istej čiatke,nerozdelený majetok urbárskej obce Rendva dal do prenajmu,jak majetok politickej obce.Že podobný osúd riešenia očakáva aj ostatný náš nerozdelený majetok,je iste!lebo výmer okresného úradu čis.21180/31 siaha tak ďaleko,žeby patril skor pod kuratellu,neš k riešeniu práva právdý.

Jak jednoduchý skromný roľník,Ziadal som k riešeniu týchto zaleži-

tostí pána dr. Jarosláva Horáka, radu najvyššieho súdu v Brne. Nie preto, žeby mi bol priateľským, alebo osobne známim. ale preto! že čítam jeho juristicko vedecké dielo, stahujúce sa na práva urbárske, ktoré by si mali v šimnut, aj naše autonómne administratívne úrady.

Postup administratívnych úradov voči obyvateľom urbárskych obcí na Slovensku, nie je všeobecný, javy sa len tu a tam. A preto sa domnievame, že sa protivý 1a 2, bodu § 109. Ústavnéj listiny.

Máme odporúčané od administratívnych úradov, žeby sma zahajili u súdu odpor.

Poňeváč občania obce Rendva sme tak biedný, že po 28,

februari b.r. môže prísť na verejnú dražbu na 80%tov majetku jednotlivcov, a preto nie sme v stave nastúpiť cestu sudného pokračovania! Jako aj, že administratívne úrady do teraz nepredostreli žiadny hodnoverný dôkaz, stahujúci sa na vlastnícké právo politickej obce! považujeme ich postup za jakou si novou majetkovou úpravu, a žiadali sme, žeby toto pokračovanie bolo z úradu dl'a §48.zak.čl.I.III.s roku 1871.

Naše dôkazy.

Máme dátá s pôvodu zak.čl.V.a.t.d.z roku 1836.dalej dl'a:urbárský patent so dňa 2 marca 1853.a zak.čl.I.III/1876.predpísaných a dňa 20,novbr.1868 roku uhodnovernému (Nagy Rendve volt urbérések birtokainak Telekkönyve) Velko Rendvanských bývalých urbárských majetkov

*Pozemková kniha, ktorá znie!
Výkaz triedného kľúča.*

Z bývalým zeme pánom cestou priateľského dojednanía po odstránení pasienky v tejto pozemkovej knihe a ku nej patriacej mapy v zaujati celá časť chotára krom niekoľko nepatrných pánskych čiastočiek Veľko Rendvanskej obci bývalých urbárskych obyvateľov nevytvoriteľné vlastníctvo tvorí a.t.d. ktoré naši predkovia, potažne my nerušene užívali až do roku 1930. kedy boli napadnuté administratívnymi úradmi a žiadame na prepustenie, jak právne vlastníctvo politickej obce. od tej doby sa záležitosť preťahuje v neistote.

Dla spomenutých zákonov, podobný exemplár pozemkovej knihy sa nachodí v archive Krajského sudu

v Nitre, ktorý na dôkaz bôl tiež predostretý administratívnym úradom nebol šak úvahu v ziatý.

Som proti revízie hraníc Československej Republiky. podobne proti revízie hraníc práv majetkov urbárskych po dobu! leš to zákonom stanovené ňebudě. Protestujem už i preto! lebo ľud je stýmto dráždený a robý poznámky! Pres 60. rokôv nám to Maďari nebrali a. t. d. co budí na jednej strane simpatie, na druhej odpor.

Tak som informovaný, že v 5, bode opísaným postupom, je skončený výsledok môjho podania k Pánu Prezidentovy.

Som 58, ročný, syn roľníckych rodičov, ňepatrným majiteľom urbárskych práv! za ktoré predkovia v poddanstvé robotovali, aš sa stali

právný majiteľia. Krv! i vo mňa prúdi silnejšie!. uspokojuje ma len nádej, že neverým! žeby za I. Prezidenta Československej Republiky týchto práv, s mnohými inými bez zákona pozbavený bôl.

Za účelom týmto, som si dovoľil tieto riadky napísať.

V Rende dňa 18. januára 1934.

V najuprimnejšej úcte

Adolf Melíšek

roľník.

Výsledok.

So dňa 16. apríla 1934. čis. 1083/1934. od obvodného notárskeho úradu v Dolnom Ohaji, v záležitosti urb. usadlosti. Prededníctvú v Rende.

Vzhľadom na obsach poda-

*nia A.Meliška a natú okolnosť, že dľa spisov predložených
krajínskému úradu neboli prejednané predmetné veci doteraz
byv.urbárníkmi v Rendve, má sa vydať odpis podania
A. Meliška tak tiež odpisy vo veci vyňesených uznesení
obce.zast.a odpisy výmerov okr.a krajínského úradu
býv.urbárníkom v Rendve k prejednaniu.*

*Pred tým však sa má doplniť menoslov k hlasovaniu
opravňených dľa obežníka krajínského úradu v Bratislave
č.221529/33-14. (Krajínský Vestník č 28/33.)*

*Zdôvodu tohto Vás vyzívám o prevedenie doplnenia
menoslovu k hlasovaniu opravňených a to v smysle nariadenia
okresného úradu vo Vrábloch č. 3419/34.dľa po-*

234.

kynón uvedených v horecitovanom obežníku krajinského úradu.

Po prevedení tohoto doplnenia menoslovu budú predsedníctvú urbár. usadlosti vydané predmetné spisy k prejednávaniu.

Kubik

Ved.notár.v.r.

Že táto odpoveď nebola jasná na podanie na Kancelára pána Prezidenta! bola podaná nasledovná odpoveď'.

Obvodnému notárskému úradu č.j. 1083/1934

Dolný Ohaj.

Podpísaný, obdržal som od Vás podvyš udanými čís. vyzvanie o záležitosti urb. usadlosti, načo zdelujem, že v jeho obsahu sa nevyznám. Ráčte toto laskave z námost v ziat.

235.

*V Rende dňa 18.apr.1934. Adolf Melíšek
urb.predseda.*

*Na toto zdelenie došla odpoveď so dňa
23.apr.1934.pod čis.1083/34 s doplnkom Okresného úradu vo
Vrábľoch čis.3419/34.ĸ čis.88/34. toho istého znenia čo
predošli,s doplnením:*

*Z novu Vás upozorňujem,že pri prejednaní
predmetných vecí sa má uznieť valné shromáždenie byv.
urbarníkov aj ohľadom hmotnej zodpovednosti predošlých
svojích funkcionárov.a.t.d.*

Kubík.

Ved.notar.v.r.

*Zodpovednosť za predošlých funkcionarov nás
nútila dat sa do práce obsaženej výzve,čo bola tašková a dlhá
práca.*

Lebo pri komasacie chotára urbr.

obce Rendva bôl chotár rozdelený na 70.čiasťek
prináležajúcich urbárnikom dl'a nasledujúceho rozvrhu, v roku
1863/4.

. Asíce: na 17. celých usadlostí.

„ 1. $\frac{3}{4}$. - „ - (grunt)

„ 3. $\frac{2}{3}$. - „ -

„ 19. $\frac{1}{2}$. - „ -

„ 3. $\frac{1}{3}$. - „ -

„ 3. $\frac{1}{4}$. - „ -

„ 15. $\frac{1}{5}$. - „ -

a „ 9. $\frac{1}{39}$. - „ -

nerozdelené zostali pasienky, do kľh. h. ornej pôdy,
lúky, menšie kusky zeme v obci a mimo obci, cesty, a neurodné
zeme v chotáry urbr. obce.

Dl'a na predošlej strane spomenutého vyzvania, urbr.
predseda zostavil menoslov k hlasovaniu

opravených a predostrelho dňa 2 juni 1934 pred týchže na 14 dňové verejné prehliadnutie, v ktorej, lehote keď by sa niekdo cítil ukráteným, má právo žiadať opravu. Po ukončení tohoto diela a doručení predmetných spisov, obvyklým spôsobom bolo zvolané valné zhromáždenie na deň 7. októbra 1934. kde bola v ziatá

„Zápisnica. „

Hor vziatá Rendve dňa 7. októbra 1934. s valného zhromáždenia urbaristov v Rendve.

Urbársky predseda Adolf Melíšek o 15. hodine zahájí valné zhromáždenie, privíta prítomných a popítá na vedenie zápisnice Jozefa Bajla uhodnovernenie zápisnice Štefana Ivana a Štefana Košťálik, potom obznámi valné zhromáždenie spred-

meti pojednavať sa majúcimi, pričom upozorní valné shromáždenie na venovanie vážnej pozornosti, ako aj na trpezlivosť a preminutie mienkových odchýlek odohravších sa proti, alebo prospech urbáriu.

Potom prečítal úradný spis od obvodného notárskeho úradu Dolný Ohaj. čís. 1083/34. a požiadal valné shromáždenie, žeby o obsahu v 2. bode spisu, pri uznesení valného shromáždenia svoju mienku zmenilo.

Načo požiadal Štefana Cviaka na prečítanie menoslova k hlasovaniu oprávnených.

Po prečítaní predsedu upozorní prítomných na zmeny ktoré sa stali v menoslove od dňa 18. júna 1934. behom 15 dní, a spíta sa, či má dať do

nejakú poznámku?! poznámky nebolo a preto predseda prehlasi menoslov za schválený jedno hlasne.

Dla menoslovu je urbr.chotár v čul roztriedený na 352,jednotlivcív,ktorý maju 2576.urbr.hlasov,najvätsí má 62.hlase,najmenší 1.

Dalej:dla poradia dá čítat zápisnicu so dňa 11.júna 1931,so zasadnutia obecnej rady obce Rendva.

Po prečítaní zápisnice stalo sa malé zrušenie,ktoré predseda utíšil poznamenajúc:že keď už aj táto zápisnica dala podnet k vyrušeniu v našom spol. urb.hospodarení a k dlhým preťahovačkám,odporúča,žeby známost bola v ziatá bez debati.Prijaté jednohlasne.

Potom dá čítat odpis zápisnice č. zas. 4/1931.so dňa 23.júla1931 so za-

sadnutia zastupiteľstvá obce Rendva.

Medzi čítaním čulý pohib a vrava! a preto po prečítaní ujal sa slova predseda a uspokojuje poznamenajúc! myslíť sa, je ľudské, a mienka, že pozemkonižnej zápisnice pod menom Gemeinde Bezity je majetok politickej obce nestačí! lebo dľa rozhodnutia Najvyššieho súdu v Brne, so dňa 27/III.1925. Rv. III.66 4/5 25. v pozemko knižných protokoloch nachodiace sa pozemky pod menom Gemeinde Bezity, abo Gemeinde Gutt. sú vlastníctvom urbarským. a preto myslím, že toto rozhodnutie bude rešpektované. Tento préjav válné shromáždenie s uspokojením z námost' v zalo.

Dalej dá čítať Výmer Okresného úradu vo Vrábľoch čis.21180/1931.

Po prečítaní predsedá dáva valnému shromáždeniu na vedomie, že proti tomuto Výmeru bolo podané odvolanie ku krajinskému úradu do Bratislavy. S uspokojením známost v ziato.

Predseda ďalej popíta Jozefa Melišeka na prečítanie Výmeru krajinského úradu čis.254.244/32-5.

Po prečítaní predsedá poznamená: že krajinský úrad miení spornú otázku razu súkromnoprávneho, ktorá patrí do okruhu občianskeho sudobníctva a keďže naše dokazujúce spisy mu doručené neboli, nemohol ináč rozhodnúť. jednohlasne známost v ziato.

Dalej predseda znovu popíta Štefana Cviĸa na preċitanie zápisnice so dĸa 15.oktbra 1932.so zasadnutia rady obce Rendva.

Po preċítaní,predseda odporúċá známost v ziat zápisnicu bez rozpravy.prijatá.

Dalej,dá ċítať zápisnicu so dĸa 15.oktbr.1932 so zasadnutia finanċnej ċomisie obce Rendva ċis.6/1933.f.ĸ.

Po preċítaní,váĸné shromádenie dáva jednohlasný súhlas mienċe a návrhu finanċnej ċomisie.

Dalej,dá ċítať, výpis so zápisnice dĸa 31.oktbr.1932. s riadného zasadnutia zastupiteľstvá obce Rendva ċis.35/1932.zast.

Po preċítaní,váĸné shromá-

d'enie,uznesenie zastupitelstvá obce, s uspokojením známost' v zalo.

Dalej dá čítať výpis zápisnice so dňa 29.dec.1932.s mimoriadneho zasadnutia zastupitelstvá obce Rendva.

Zápisnicu a uznesenie,válné shromáždenie s uspokojením známost v zalo.

Po tom dá čítať Výmer okresného úradu vo Vrábloch čis.1008/1933. po čom ujal sa slova predseda.

Ctené válné shromáždenie!

Jak ste sa dozvedeli s prečítaných spisov! naše dňešné válné shromáždenie by malo byť bez predmetné. Lebo dl'a mienky niektorých,urbár v Rendve nejestvoval a nejestvuje, v zdor tomu! že podklad nášho súkromno vlastníckého poľnohospodárstvá je

zákon s roku 1848, a. t. d. teda urbár. Ta prvá mienka dala podnet neistoti práva vlastníctvá a dlhým natahovačkám, v ktorých tak urbár jak politická obec, trpý v neznesiteľnosti. Je mienka, že sporná záležitosť patrí do okruhu občianskeho sudovníctvá a preto nám bolo odporúčané nastúpenie súdneho pokračovania. Takéto pokračovanie urbársky výbor držal za neprimerané, lebo medzi urb. obcou a politickú obcu cítil len nedorozumenie a preto žiadal! žeby záležitosť bola riešená s úradu, dľa § 48. zák. čl. I. III. s roku 1871. Keď toto neišlo! sobrali sa Vojtech Hlaváček, Michal Košťálik, Štefan Cvik a moja maličkosť dňa 21. októbra 1933. jak de-

245.

putácia k pánu Prezidentovy Csl. Republiky do Topolčaná! kde sme žiadali pomoc a podporovanie našich práv a podali sme našu žiadosť na papiery od tlačenu, ráčte hú vypočut. Nastalo úplné ticho a Štefan Cvik čítá.

(Odpis čítaného podania pánu Prezidentovy nájdeme na 212. strane tejto pamätnej knihy.)

Po precítaní Štefan Ivan prehlásil, nech žije pán Prezident !!! počom nastalo dlho trvajúce nech žije! Sláva mu !so zvučným potleskom.

Po utíchnutí, predseda prehlásil dobu v šeobecnej rozpravy.

Medzi dlhšiu dobu trvania préjavov, mienký a návrhov! Michal Melíšek sa spítá, čo bude spastiernú v ktorej sa umiestnení urb. plemenný bici? lebo sa už rúcá, a jedno čelo je už spadnuté!

Štefan Ivan sa dovedá o peniazoch za urb. kováčnu požiarom z ničenu!

Predseda odpovie.

„Lutujem“ že naša urb. pastierňa je takom položení, že nám je nútno starať sa o umiestnenie bikov na bezpečnejšom snád prenajatom mieste. Žiadal som, žeby budova bola opravena politickú obcú, keď si hu privlastnuje. aspon do tej doby, leš otazný majetok bude konečne riešený! nestalo sa to.

Za s požiarom zničenu urbr. kováčnu poistny obnos Kč.3900.-zobrala politická obec, a kováčňa sa zrútila.

Krem týchto peniazý máme u politickej obce. tak n.pr. dlhuje nám od r.1928. Kč.5000:-od ktorých

máme hodnoverné potvrdenie.

Dalej, prenájomné za poľovné práva chotára urb. Obce. Za výkupný obligát regálného práva úroky od roku 1919. Prenájomné za urb. spoločné pozemky na viac rokov a. t. d.

Následkom čoho navrhujem, žeby válné shromáždenie vyňeslo nasledovné uznesenie.

Válné shromaždenie osvojuje si do terajši postup urbárskeho predsedu a výboru, jako aj vynesené uznesenia obecnej finančnej komisie a zastupiteľstva obce Rendva už na iných miestach tejto zápisnice súhlasom spomenutých! pridržiak sa základného vlastníckého práva na základe hodnovernej komasačno pozemkovej knihy! Žiadáme vyučtovanie s každej nám pat-

248.

riacej KČ. od politickej obce, aby sme naše zničené
spol. hospodárstvo obnovit mohli.

Zodpovedným, za predošlých našich funkcionárov
činíme zákon s roku 1848, a t. d. jako aj tých! ktorý tieto
zákony prevádzali.

Toto uznesenie bolo s oduševnením jednohlasne
prijaté.

Ponevác, viac predmetov nebolo! predseda poďakujúc
prítomným, válné shromáždenie zaključil.

Dano jak hor.

Jozef Bajla v. r. Adolf Melišek
zapisovateľ. urb. predseda.

Štefan Ivan v. r.

Štefan Košťálik v. r.

uhodnoverniteľia.

Túto zápisnicu, so všetkým v nej

spomenutými spisy boli odovzdané na potvrdenie obvodnému notárskému úradu Dolný Ohaj dňa 19 októbra 1934.odkiaľ mali byť cestu okresného úradu vo Vrábľoch postúpené Krajskému úradu do Bratislavy na vyriešenie.

Iné následky.

Na 226. strane tejto pamätnej knihy opísaný list na pána Kancelára Prezidenta Čsl .Republiky, mal aj nemilé následky pre jeho pisateľa ,či predsedu urb.obce Rendva,lebo pán okresný náčelník dr. Jozef Minarik sa cítil byť v nom na cti urazený,a zato žaloval pisateľa listu k Okresnému súdu vo Vrábľoch,za urážku na cti ,ktorý prejednal žalobu,a dňa 9.nov.1934.posudil žalovaného na Kč.50.-trestu na jeden rok podmiennečne,v jeho neprítomnosti,

keď že predseda urážať na cti nemá vo zvyku a predvolaní nebolo opísané o čom sa jedná, ale bolo pomerkované, že sa dostaviť nemosi.

Nech posudia keď si neustranní ľudia, či som urazil na cti pána okr. náčelníka, keď že on sa cítil byť urazený s výrazom znejúcim.

Výmer okresného úradu čis. 21180/31. siaha tak ďaleko, žeby patril skôr pod kuratelu, než k riešeniu práva právdý.

V tomto som ani slovom nespomenul, ba ani na myslí nemal osobu pána náčelníka.

Čo sa ale týče výmeru okr. úradu! a mojej vyš citovanej poznámky naň! neodvolávám hu. Lebo v menovanom výmery je prehlásených 183.

*parcel čisto urbárskom chotáry jak majetok politickej obce!
ktorá skutočnosti žiadneho majetku nemá, apreto som to za
zázrak nemohol považovať, abo prehlásiť.*

Adolf Melíšek

Požiare.

*Dňa 14.februara 1934.o 2.hodine po obede vypukol ohen
plevinci Jána Poláka, od ktorého sa chitila v blízkosti stojaca
pajta Sádecký Marie, sktorej prehodilo na Košánov dom, odkiaľ
sa ohen za pomoci vetra za 20. minut rozšíril aš na kraj
dediny, ešte aj Štefanovy Rodzgonovy slama
s horela. Poškodených bolo 30, jednotlivcov, chudobných
občanov. Skladániho dom v zdor tomu, že bol pod slamu
nezhorel. Najvätsiu obranu za účelom zabráneniu rozšírenia
požiaru vyža-*

dovala pajta Štefana Sádeckého, kde sa tak mer nadľudské ochranné práce prevádzali, lebo na 1. meter zdialky od nej horel a zhorel kozel slami. Keby sa bola táto pajta chitila, z hory celý hnilý kút a snád aj Dolný riadek.

Dňa 24. októbra 1934. večier o 10. hodine s horela urbárska kováčna. Bolo tiché počasie a preto nikdo škodu neutrpel.

Mládeš mala ten deň tanečnú zábavu v hostinci Jozefa Rako.

Jako požiare povstali, nedalo sa zistiť.

Útok na okno starostu obce.

Svypuknutým požiaru bola rozpustená aj tanečná zábava.

Po požiare, starosta obce Štefan Fábry, s hasiči, vošiel do hostinca, kde

sa málo pobavil, netúžiac nič zleho. V tej dobe šak daľdo hodil mu do okna bytu asi 1. kľovu žabicu, (kãmeň) prerazil skľo a na druhej strane v izbe vyrila jamu do steny asi 5.centimetrov od hlavy 10.ročnej dcérky starostu Julišky! ktorá tam z matkú spala. Matka aj dcérka, na rinčot skľa sa nielen že zobudili, ale aj veľmi nalakali, že sa v byte ukrili, nevediac čo sa vonku môže diať, neopovážili sa von. Po dvoj hodinovom zúfalom čakání, sa dostavil starosta domov, kďe na jeho veľké prekvapenie našol strápenú ženu, deti a okno rozbité.

Hňet zahajil pátranie s četníci. Podozreniu padli tria mládenci. t.j. Jozef Tamaškovič, Ártur Melišek a Štefan Melišek, trebárs šetko mož-

254.

né bolo použité, vecne dokázané nebolo.

Počasie.

V roku 1934, zima bola mierna, so snáhom. marec bol teplý a suchý tak, že 31ho hrmelo a silne hromi bili, škodu sa ňezapríčinili.

2 a 3 apríla sa veľmi ozimelo v noci dĺl silný vetor, ktorý zabránil mrznutiu. .

Dňa 19.apríla teplota dosiahla 36. stupnov celzia.

V máji bolo počasie prajné, ktoré dobre účinkovalo na zrnatú úrodu.

Pres žatvu padlo aj dážďa dostatočnom množstve, ale žatve nezaškodilo, skončila sa za najpriaznivejšieho počasia.

Prez mláďbu obilia, boli tie najpriaznivejšie počasia.

Úroda.

Zrnatá úroda žito, (pšenica) ráž, jačmen, dali dobrú úrodu, a to nie len kvantitatívne, ale aj kvalitatívne.

Kukurica dala nad priemernú úrodu a veľmi dobrú kvalitu.

Strukovina: fazuľa, ktorá sa v čul keď aj nie vo veľkom, ale najviac na stravu pestuje, dala dobrú úrodu.

Krumple: z neznámych príčin, už od pár rokov na kvantume klesajú vďaka tomu, že sa aj semeno za menia a tak aj tento rok bolo krumpáč málo. len 30% ná úroda, so riadnej strednej.

Hrozno: vinice nedali očakávanú úrodu, lebo pred rokom boli pos-

tížené silným smrznutím, z vlášt rase čierne a červené. a preto úroda na hrozno bola hodne nižšia než stredná, víno ale bolo výborné.

Krm: krme bolo veľmi málo, seno ešte jak tak! ale strednej úrody ani to nedalo.

Otavy, (mládze) sa už päť rokov neurodilo vobec.

Jätelina lucerna, ktorá sa veľmi darila a dávala prajnej úrody, v tomto roku bola už aj prvá veľmi slabá, druhá dávala nádej na prajnejšiu úrodu než prvá, sklámala úplne, a horšie to bolo z ostatnými dvoma koseniami, ktoré boli robené len z običaje.

Tento rok na lucernu mal dobrú až rekordnú úrodu, jedine Vojtech

Hlaváček, na Diele zvanom stávaní. Ináčej, mladá jätelina lucerna, už asi 5-6 rokóv nechce sa ani ujať.

Jätelina, gombačka, (šteierka) sa malo pestuje a tiež nedala žiadnej úrody.

Espargéta, ktorá pred 10. rokmi zaplnovala naše záhumnice skozlami krme! nie len že sa jej neurodilo, ale je obava, že výndeme so semäna.

Muhar: tiež nedal ani strednej úrody. Tento krm! rolník nie rady seje, lebo počítá, že zem veľmi využije a neprináša do zeme dusík a kislýk čo výživnú látku do budúca pre zrnate rastlini. Posledné šak v nedostatku krme, rolník sa chita i tohoto menej návideneho siaťá krme, ktoré jak krm, je znamenité.

258.

*Repa: (burgundia) cukrova sa teras
nepestuje.*

Repa krmná dala strednú úrodu.

*Na krm sa používa na husto nasiata
kukurica, ktorá sa seje na konci mája a v júni, skosí sa pri
hádzaní kvetu a neha sa usušiť a potom do kopi, alebo kozla
uložiť, kde sa zapáli, (uložiť sa nesmie keď je rosná) je pre
hovädzí dobytok, znamenitá krm. Tento rok aj tejto bolo málo.*

*Lädnik: (vika) polovník smeš vika z jačmenom, alebo
s ovsom, v posledne sa málo pestuje. Tento rok bol tiež slabý.*

*Japonský civok na krm sa tiež objavil a keď by bôl
snád dost*

výnostný, unás do zeme sa nehodí, lebo jeho korene sa rozmnožia a zem využiju tak! že hu k sebe za 2-3, roky ne privede. Apreto, že to ani kvantite, ani kvalite nezodpovie, nemôže sa sním počítať.

V posledné, jak krm došol na uvahu inkarnát, o nom sa šak ešte zmeniť nemôžem.

Obilný monopol.

V tomto roku bol dľa vládného nariadenia čis. 137/34 Sb. z. a n. založený obilný monopol, dľa ktorého bola zostavená obilná spoločnosť, ktorá mala právo vykúpiť obilie o dorabateľov, ato, žito, raž a jačmeň.

Táto spoločnosť poverila výkupných komisárov, ktorý výkup prevádzali v obci, výkupný komisár nebol, obilie sa predávalo na Hull, Lamm

Emilovy a v Dolnom Ohaji, Wortheimer Leopoldovy.

Tento monopol ľuď, ňerada prijal, lebo nevidel v nom skutočný monopol, keď že dopravná parita keď ho aj do mlyna v susednej obce predal bola Praha! s ceny určenej za obilie, dopravu mu zrazili, jak by bolo išlo do Prahy.

Na proti tomu, keď daľdo kupil múku, abo otruby i v miestnom mlyne abo obchode, mosel dopravné platit jak by to bolo prišlo s Prahy.

A tak, kďo býval bližej Prahy, za predané obilie dopravné bolo menšie a tak cena za obilie vätsia. Kďo šak kúpil múku, dopravné bolo meněj a tak mal lacniejšiu múku, čím bol blíž Prahy.

Ináčej tento monopol pre roľníctvo bôl veľmi dobrý a prospešný. Lebo boli určené pevné ceny roľník dostal za 100.kilogramov žita (pšenice) Kč.148. za raž. Kč112. za jačmen Kč.106.

Stýmto bola každá špekulácia vytvorená, cena obilia ňesmela klesnúť, a roľník si ročný rozpočet presne mohol robiť, čo zataženému roľníctvu dopomohlo aspon tolko, že si správne vydichol.

Hospodárské moratorium.

Dľa zák.čís.33/1934.Sb.z. a n. bolo nariadené hospodárské moratorium.

Natoto bola na najvyš primeraná doba. Lebo zadlžené a nevládné hospodárstvo by nesvedomitý veritelia úplne zničili a stým zapríčinili katastrofálny pokles cien pozemkov a hospodárskych produktov vobec.

Odvody.

K vojanským odvodom boli povinné ročníky 23.mužských, s ktorých odvedených bolo vojenskej pozenčnej službe schopných 5. mužských.

Remontná komisia.

V tomto roku vykúpila za vojanské renty s chopných 12. koní, za ktoré platila od Kč.3200.-do Kč.4600.-

Zábavy.

Zábavy v obci boli poriadané druhý deň soslaní sv. Ducha, tojest na hodý, pondelok a utorok.

Po druhé podobne tanečná zabava poradana nováčky, pred nastupením činnéj vojenskej služby. Priebech oboch zábáv bol veselý a pokojný.

263.

Záznam s roku 1934. uzatváram.

V Rendve dňa 15.januára 1935.

Adolf Melíšek
kronikár

*Uzatvorku záznamov s roku 1934, schvalujeme
a overujeme.*

V Rendve dňa 15.januára 1935.

Členova letopisnej komisie.

Štefan Fábry
starosta

Michal Košťalik
Vojtech Hlaváček

1935.

Počasie.

*Zimné počasie bolo normálne s málo snahom mierne
mrznutie.v marci sa začalo so siatím jačmena. Marec bôl teplí
a suchý. Apríl bol chladný a premenlivý. Máj.2-3,bôl silný
mráz,viniciam najviac zaskoďil,potom bol suchý,čo zle učin-*

kovalo na úrodu vôbec, v druhej polovici spadlo trochu dážďa, ale na riadne vyvinutie úrodi to nestačilo. Jún bol suchý a horúcý, zrnatú úrodu silno zapekať, kukurice, krumpľe strukoviny vo vyvine znemožňoval a odďaloval, a krm, lucernu hodne znemožnil, otavu (mláďzu) na lúčach so sušil tak, že len na nížinách sa dačo odkosilo. Júl a august, boli tiež horúce a suché, ale v auguste predci trochu pršalo. v zďor tomuto, kukurice sa na mnohých miestach ani nevíkľasili. september priniesol niečo dážďa, ale na oranie to nestačilo. ľud lamal kukurice takmer zelené, lebo aj neskoro a

ťaško zrela. Tento mesiac sa na pod siate veľmi málo oralo a tým menej sialo. Október bol málo odchodnejší bol teplý a dost suchý, ľud sa pritom šetkom plnou silú dal do oračky a sejby, v novembry sa ešte hodne sialo, došlo aj na vydatné dážde a prajné počasie, tak že poľnohospodárske práce mohol každý skončiť. December bol so začiatku pekný a teplý. len týžden pred Vianociami prišli slabšie mrazy a priniesli i hodne snáhu, ale veľmi mäkeho a netrvalného. začiatkom Vianočných sviatkov sa zneho ušlapali chodníčky, ale nastal odmäk s vetrom, ktorý ho pres sviatky, úplne sožral, a ostalo blato a teplo až do Nového roku.

Úroda.

Zrnatá úroda, žito, raž a jačmen, následkom veľkého sucha, tak kvalitatívne, ako aj kvantitatívne bola slabá. na 1. uhorské jutro sa počítalo 4 až 7 q metrov. Zrno, čo do váhy na hektolitre bolo dosť vážné. žito malo 79 až 82. kg. raž. jačmen.

Kukurice bolo veľmi málo a špatnej kvality. Počítajúc strednú úrodu, bola nižšia o 75% tov.

Krumple, dali úrodu podobnú kukurice a boli veľmi drobne, čo do chuti! veľmi chutné a sipké, ako aj nad mieru rýchlo variteľné, alebo upečené.

Krme bolo v šeoobecne málo senné trávy boli dosť riedké. jačmeni vôbec drobné. muhare zostali u zemi. hustá kukurica na krm!

267.

zostala drobná.

Krmná repa, nasledkom sucha dala tak do 50%tov, zo strednej úrody.

Vinice, kde neboli poškodené mrazom, čo do množstvá dali strednú úrodu, čo do jakosti! dobré, zralé hrozno a výborné víno.

Náštevky.

Dňa 6. apríla našťivil obec O.O.pp. Jozef Grígel misionár s radu redemptoristov s Kostolnej a vydržával sv. misie behom 8 dní pri ktorej príležitosti pristúpilo pres 600. občanov k sv. pokániu a prijmaniu. dňa 14. apríla, za veľkej slávnosti spojenej veľku procesiu v štvor stupe, ktorá siahla od zvonice po mostek studňe dolnom konci (kotrba zvanej) bôl nesený misionársky kríž ob-

*klúčený združicami s miestných a vydieckých dieviek
a školských dievčeniec nesený miestnymi mladci, ktorý sa
vystredali, až po kostol, kde bol potom na východnej strane
kostola zakopaný do zeme, posvätený a odovzdaný k verejnej
ucte a na opateru starostovy obce Štefanovy Fábri počom
nasledovali prinom letanie a chválospev, Teba Bože chválime! s
čím po zadaťovaní misionarom starostom obce slávnosť sa za
končila.*

*Misionársky kríž veľkodušne obetoval Vojtech
Hlaváček a manželka Anna, rodena Sojková. Kríž spravil
Michal Ivan, a litery Vincent*

Krížan, miestny kováč a občan.

Požiare.

Dňa 29 mája na ráno vypukol požiar v maštale Kľema Melišeka stojáca v hunách na Dolnom radě od ktorej sa chitili chlěvy Jána Juríka v ktorých shoreli dve 3 , mesačné praste. Dalej chitila sa drevenná pajta Michala Jamriška, ktorá zhorela do základov. Za príčiňená škoda činí Kč. 7 000: - ktora nepatrnej čiastky bola hrađená poistením.

Hromobitie.

Dňa 30.mája o 2, hodine po obede malého mračna udrel hrom do domu hostinca Jozefa Rako nad dvermi od dvôra, ktorý rozbil 2. škridle a na stene odraizil kus

vakónky ina škoda zapríčiňená nebola, ale nasledoval s vetrom prevádzaný asi 20 minútový dážď.

Krádeže.

Dňa novembra vlámali sa do skladišta obilnej spoločnosti výkupníka Michala Hrošo s Veľkej Máni spanských maštal zrobeného neznamí vlamači, že vyvážili zeľezné mreže s okna a odzúdžili obilie. Na vyšetrenie vlámania bola pozvaná četnícká pátracia stanica, ktorá za prítomnosti práporčíka Šadeka a rotmajstra Uher - a, zistila vlamačov v osobe Jána Kľobučníka a Jana Špilbergera, odzúdzene obilie 6, vréc žita bolo prinavrátené.

Dňa 30, októbra chitil vinohrad –

ský hajník Tomáš Martiš. Domina Blanára a Petra Hanulu repu kraďnúť Štefanovy Struhárovy.

Dňa 2 decembra vlámali sa nežnými vlamači do pivnice Michala Ďurinu na viniciách a odzdzili asi 200 litrov vína, ostatné vypustili na zem. zistený ňeboli.

Vyznamenanie.

Dňa 3, novembra odpoľodnia o 3. hodine pred novú budovú rim.kath. ľudovej školy bolo zahájené so zahráním štátných himný dichovú kapelu s obce Hull, odovzdanie čestného vyznamenania Pána Prezidenta Republiky a Diplom uznania ministerstvá zemedelstvá, za 40. ročnú poctivú a ňeunavnú prácu na poli vypestovania najvzorňejšej vinice na Slovensku na veľkostatku

Sergiusa Dora s naším čestným občanom Pavlom Zrubcom.

Hňet po obedě, začal sa hnút s vydieku ľud. mnohý prišli 2, hodini pešký, mnohý na kočiaroch, hintovoch, bicikľoch a autoch.

Medzi prítomnými čo skoro bôl pán Sergius Dora majiteľ vinice a veľkostatku v zdor tomu, že ten čas Budapešti býval.

Pán Max. Gemeiner s paniu a dvoma synovci, z Inž. Ladislav, a Imrichom.

Pán Bohumil Jermár štatný vínárský inšpektor s Bratislavy.

Pán okresný náčelník dr. Jozef Minárik s Vrábél.

Pán dr. Slugen okresný lekár s Vrábél.

Pán dr. Jozef Rosival statkár D. Ohaj.

Pán Julius Bočák dekan a farár V. Maňa.

Pán Jozef Hanes ofizial okr.úradu Vráble.

Pán Ján Bošáni vedúci notár Zitva Bešenov.

Pán Jozef Bendík “ “ Fiš.

Pán Imrich Hrošo, veľkostatkársky prenájomca Lula.

*Pán Michal Hrošo veľkostatkársky prenájomca Veľká
Maňa*

*Pán Jozef Juhás roľník a člen okr. vyb. Nová Ves n/
Žitavú.*

Pán Jozef Mérés roľník, H. Ďúrad.

*Pán Pavel Marcík hl. tajomník Slovenskej Domovini
v Bratislave.*

Pán Juraj Marcík, statkár Fiš.

Pán František Vérteš spravca učiteľ Valkáz.

Pán Frant. Blaškovič organista a učiteľ Fiš.

Pán František Duda spravca učiteľ Hull.

Pán Julius Járdáňházi „ „ Pozba.

*Páni četníci i mimo služby v zivilu s Dolného Ohaja.
 Hasičské sbôry v uniforme, Rendva, Dolný Ohaj a Hull.
 Zastupiteľstvá obcí, Rendva, Dolný Ohaj a Hull,
 korporatívne, a mnoho vynikajúcich osobností, ktoré pre
 veľký nával ľudu nedálo sa zistiť.*

*Po zahrání štátných himnů, náš pán vedúci obvodný
 notár Franišek Kubik, zletnými a srdečnými slovami zahájil
 slávnosť a privítal hostov i dľa mňa a vo všeobecnosti, počom
 odovzdal slovo,*

*Panu dr. Jozefovi Minárikovi okresnému náčelníkovi,
 ktorý po krásnej asi trištvrte hodini trvajúcej večeri, odovzdal
 čestný vyznamenanie Pána Prezidenta a čestný*

Diplom ministerstvá zemedelstva , Pánu Pavlovy Zrubecovy, vincúrovy.

Potom sa ujal slova pan Bohumil Jermár štatný vínársky inšpektor, ktorý vysoko vyzdvihol zásluhy za prekonanu neunavnu a poctivu prácu a odovzda Pavlovy Zrubcovy v méne vínárskej spoločnosti v Bratislave Diplom uznania na poli vývinu viníc.

Potom prehovoril pán Pavel Marcík Bratislavy, krátko ale stručne citujúc so sv. písma, buď verný a dostane sati odplata večná, pričom kľadol na srdce prítomných za vzor jubilanta.

Konečne ujal sa slova správca a učiteľ miestny pán František Bachnák! krátko a vecne poukázal na povinnosť rodičov pri výchove detí, aby keďysi mali v nich podobnú odmenu, nášmu jubilantovy.

Po týchto prejavoch predstúpil pred Jubilanta! Pán Sergius Dóra majiteľ veľkostatku a viníc! a na znak uznania vernosti a namáhavej práce, odovzdal svojmu vernému služovi, zlaté švajčárské hodinky.

Potom predstúpil terajší pán prenájomca , veľkostatku Max. Gemeiner! a odovzdal jubilantovy striebornu tabatierku, počom ujal sa slova,

Jubilant Pavel Zrubec, v zdor tomu , že bôl hlboko dojatý.

Po prvé v zetími a srdečními slovy poďakoval sa Pánu Sergiusovy Dora! jeho milost pani a celěj rodine, za tak veľkú dôveru, ktoruho pres 40 ročnu službu obdarili, keď ešte aj pri doprenajmu dávania veľkostatku a viníc podmienku kládli, aby vi –

nice dl'a pokinov a dobrozdánia jeho pestované boli.

*Zatým sa vrele poďakoval terajším pánom
prenájomníkom, panu Gemeinerovy a jeho milost pani a obom
synom, ktorý ho tiež svojú dôverou obďarovali tak! že aj za
dňesné jeho vyznamenanie veľka vďaka im prináleží, keď že
iniciatormi a potporovateľmi boli oni .*

*Dalej poďakoval sa pánu štatnému inspektorovy za jeho
podporovanie a účasť.*

Potom panu Pavlovy Marcíkovy za podporovanie a účasť.

*Potom pánu Rudolfovy Tarisch. veľkostatkárovy vo Fíši
kde za mladý prevádzal práks zahradnícku a vinohradnícku.
(svoker Sergiusa Dóra)*

Zatým vrele a srdečne poďako –

val vedúcemu obvodnému notárovi panu Franliškovi Kubík, ktorý nie len v prípravných prácach značnu zásluhu má, ale venoval sa a venuje sa voči práci uprimným uznáním.

Zatým poďakoval starostovi obce a všetkým prítomným, A na koniec všetkým robotníkom a robotníčkám, ktorý z účastnívší sa práce pres jeho riadenie viníc, jeho pokini svedomité plnili.

Konečne, starosta obce Štefan Fábri v mene obce zletnými a stručnými slovami pozdravil jubilanta, poďakujúc prítomným pánom za poctenie jubilanta a obce, zakľučil slávnosť.

A prehlásil, žeby členovia zastupiteľských obcí tu prítomný s hromáždili sa v hostinci Jozefa

Raġa a hasičské sbôry u starostu obce , kďe budu počastovany.

Prítomný páni boli šaġ vopred pozvaný na sukromný byt Pavla Zrubca jubilanta a počastovaný široġo a ďaleġo známím chírným, Rendvánským vínom, ġtoré na ten účel venovali páni Gemeinery. Nechíbovalo ani chutné pečivo a tieš od ġosti chutnej husaciny, ġtoré zas venoval jubilant.

Počom nasledovala spoločná tanečná veselica v hostinci Jozefa Raġa pri cigánskej ġapele Ĥarġiho Ģuráġa z obce Belleġh.

Poznamġa.

Nie je bez príġiny táto okáزالá slávnosť.

Náš jubilant, Pavel Zrubec

prišiel k nám pret 40 rokmi s Tekovského Fiša , teda susednej obce do už menovaného veľkostatku za vincúra, jak mladý človek,

Ten čas vinice boli zničené filoxeriu vôbec tak! že ohrožoval zánik viníc.

Pánstvo sa vynasnažovalo v šemožne vinice aspon napamatku udržat! čo bolo ťažkosťami spojené a tak u pánstva vincúry sa menili často ročne pol, ba už aj štvrt' ročne. A tak keď prišol aj nás jubilant, nik mu dlhú dobu ne veštil. Ba ho daťtorý aj lutovali. Vraj mladík! škoda mu bolo dostaťhovat sa. ved' tu dlho nebude. Boli tu už všelijaký a moseli preč! lebo že pánstvo mnoho pozaduje a

*na udržanie viníc málo venuje. Apreto vinice vyzerali sta-
ladom posadlý vrch, s ktorého kde tu vykúkala hlavička
s vínnéj révy a napolí suchármi posadlé a zlámanými haľuzi
kde tu ovocný strom. Na takéto miesto za víncúra princ
nebolo na závidenie a nemohla byť vestena ani dlhá
budúcnosť.*

*Náš mladý vincúr, keď toto v šetko vydel a počul, že
pánstvo len žiadá, ale na vinice nič nevenuje, nestratil hlavu!
ale z naväťšiu chuťu chitil sa do odbornéj práce vypestovania
viníc dla tedý najnovšieho a modernejšieho vzoru, na
amerikánské plané podkladky začal štepit najlepšie Európské
sadove šlachty a zem podeň dal na 75 . centimtr. v hĺbký
z regu-*

lovat, pričom do regulácie miešal maštalný hnoj.

V krátkých pár rokoch, jeho práca bola obdivovaná, a našla následníkov aj u malo roľníctvá, ato nie len v obci !ale aj na širokom okolí, odkiaľ ľud' prichádzal, aby si vedomosti pestovania viníc, zadovážil.

Pánstvo mu išlo vo v šetkom ústretý, neodoprelo mu v ničom, a tak sa stalo, že behom pár rokov, roky a roky ladom stojáce pozemky viníc boli zregulovane a visadené najrozmanitejšími stolovými a vínnými šľachtami, potažne amerikánom, odkiaľ sa zásobuje celé okolie.

Po stránke svedomitosti.

Voči pánstvu bôl veľmi sve –

domtý. Aby povinnostiach dostatočnejším byť mohol! požiadal pánstvo, aby ohradilo vinice zdrotom! čo sa aj stalo v roku kedy boli ohradené s radovým pichlavým drôtom. Od tejto doby zanikla cesta pres vinice povedľa sedľackých viníc za vinohrady, ktorá bola od nepamäti v šeoobecne užívaná, lebo vincúr bôl bez ohľadný a do pánských viníc, prístup zakázal. Prístup bôl povolený len robotníctvú.

Že bôl panstvá verný, dôkazom je aj tento prípad.

Keď hrozno abo ovocie začalo do zerať, v zdor tomu, že ten čas mal byť v obci, zostal na viniciach, vo dňa v noci, ba na noc dostaval aj pomoc s dvoch dobrých hájnikov.

Stalo sa, že mal veľké vlasi a odkazal mojej maličkosti, aby ho

v nedeľu ráno prišol ostrihať . Pomer medzi nami bôl veľmi dobrý a preto som jeho žiadosti vyhovel.

Pri strihaní boli prítomný aj jeho dvaja pomocníci. Keď som prácu skončil, priniesol na stol chlieb, pečenú husacinu a fľašu mäďového palená a tak sme sa spoločne častovali, počom keď som odchádzal! vytiahol 20. halierník a dal mi jak zásluhu.(ten čas som strihával po 10 h.)

Somnú domov sa zobral aj jedon spomocníkóv Michal Benda, ktorý hñeť začal na vincúra šomrat, že voči pánovy je skúpán , raněj da so svojho hus! neš s panského jedno zrnko. Či nemohol doniesť hrozna! ktorého je v pánských viniciach už hod –

ňe. darmo som ho prehováral, že vincúr ma úplnou právdou a vie že hrozno ňelubým, ktoreho je ešte predci málo. Ale on nato. pre deti ti mal dať! a skočil do vinice, odrezal štiri strapy hrozna a daval mi ho pre deti, čo keď som ňeprijal, išol somnou ku mňe a dal ho on mojím deťom. Náš jubilant Pavel Zrubec bôl karakterný, uctivý človek, v zorný vincúr a poctivy svedomitý sluha, ktorý požíval všeobecnú úctu.

Katastrofálne ňebespečie.

Dňa 19 , novembra ráno o 8. hodine idúci motorový rýchlo vlak od Bratislavy na Zvolen, zrazil sa na Krajínskej hradskéj práve blískosti zelezničnej zastavky Rendva s osobním autom riadené majiteľom Karolom Sidorom s Trnavy, zástup –

ca firmi Weiner s Prahy, so spolucestovateľom B. Fuchsom s Brna. Zrážka bola tak silná, že cestujúci Fuchs bol vymrštený s auta až do domčeku zástavky, kdešto riadič s autom bol zachitený s rýchlikom a vlečený na 50-60 metrov.

Oba cestujúci utrpeli veľmi ťažké zranenia a boli s najbližším vlakom dopravený do nemocnice Nových Zámkov, kde boli životu zachránení.

Autó bolo úplne rozbité. Ale pretože na nom viezli rozne drahocenné v zorky, bolo aj s nimi dopravené na ochranu starostovy obce.

Najväčšie nebespečenstvo

hrozilo , že pri zrážke bezinova nádrž auta sa chitla plameň! čo zbudilo pániku ešte aj u personalu rýchliku a len veľkej ducha prítomnosti vodcu motora na rýchliku možno ďakovať, že rýchlo za brzdiť, vydiac nebespečie nie len vlastného života, ale života cestovateľov ktorých bolo 50. lebo on poznal najvätsie nebespečie, keď spatril plamene s auta pri nádrži benzínu motor – rychlika, v ktorom bolo 500 kgr.(päťsto) benzínu. Veľké šťastie, že tento ne explodoval. otomto prípade veľmi dojate rospraval söfer rýchliku , poznamenajúc: že smrteľnu úskost v živote po prvé pocítil.

Povinnost ači pómstva?

Dna 21, novembra, zavítala do obce dochodková kontrola so Šuran reví –

dovať úrodu vína. U Jána Melišeka Mikulášovho našli na dobre umiestnenom mieste ne zahľásené vino, začo mu vymerali penazitý trest prospech štátu, Kč. 1160. – Ľud súdi, že to daľdo dobre obznámený uschovaním, oznámil s pomstvy.

Prenájom.

Dňa 19. decembra bolo dané do prenajmu polovné právo na pozemkoch majiteľov urborských usadlostí, na šest jedon po druhom nasledujúcich rokov začínajúcich dňa 1. augusta 1936.

Prenájom vydráždil a obdržal najviac sľubujúci Jozef Cigánik so Senče, za ročne prenájomne Kč. 1350. – ktorý obnos bude na pred na dva roky platiť.

Urbár.

Dla podanej správy s minuleho roka na stranách 226, až 251. obdržal urbarský predseda od obvodného notárskeho úradu Dolný Ohaj, okres Vráble pod čis. 2976/ 1935. so dňa 9. novbr. o záležitosti urbárskych usadlosti.

K vášmu podaniu zo dňa 19. X. 1934, v smysle nariadenia okresného úradu vo Vrábľoch čis. 11143/1935, vám zdelujem, že záležitosť je civilnoprávneho charakteru a môže byť riešená len cestou súdu. Ponevadž byv. urbárialisti ešte neni sú organizovaný v pasienkové spoločenstvo, v páde právoty politickej obce je potrebné plnomocenstvo jedného každého spolumajiteľa a nie len predsedníctvá. Na túto okolnosť treba byv. urbária-

290.

listov upozornit, aby trovy právoty neboly zbytočne veľiké.

*Kubik
ved.notár*

Odpoved:

*Obvodnému notárskému úradu! K čis. 2976/ 1935 Dolný
Ohaj.*

*Podpísaný, obdžiat Vaše zdelenie podvyš udaniami čis.
na ktoré odpovedajúc zdelujem! ze obsach odpovede na moje
podanie so dňa 19/X 1934, je nejasný vôbec.*

*Keďže je záležitosť civilnoprávneho charakteru a má byť
riešena cestu súdu ! Tuto cestu snád mali nastúpiť tí! ktorí
po 60. ročnom užívaní chceli odobrat nerozdelený urbársky
majetok, v prospech vlastníctvá politickej obce.*

Apreto sa dovolávame na

riešenie záležitosti dl'a §48. zák. čl. I.III s roku 1871.a za poškodenie , dovolávame sa náhrady dl'a §104. Ústavnéj listiny. (Viz. zákon 112/1872. v. z. zákon 109/1918)

Že byv. urbáristi nie sú organizovaný pasienkove spoločenstvo, zd'elujem: že pasienky nemáme. Právo na urbárský základ vlastníctvá nám dáva zákon s roku 1848 a t.d. a zaručuje ho § 109. Ústavnéj listiny.

Rácte toto laskave znamost v ziat a prevziate potvrdit.
V Rendve dňa 18 novembra 1935. S uctú

Adolf Melíšek

urb. predseda

Obvodný notariat Dolný Ohaj

Došlo 20/XI. 1935

k čís. 2976 .

Kubik

ved.notár

Obilná spoločnosť.

Dľa vyhlášky čis.1/II. o výkazoch pre hospodarský rok 1935/36.podľa § 17 a) vlád.nar. čis.137/1934 Sb.z.a n.vo znení vlád.nar.152/35.Sb.z.a n.

Dňa 16 augusta notársky úrad vydával knižočky „Výkaz pre hospodarský rok 1935/36. ktorá v sebe obsahuje miesto pre záznam zrnatej urody a kukurice.

Záznam:dodávky obilia Družstvá zemeľských skladíšť.

Záznam:pre výkaz o odberu denaturovaného obilia pestiteľom zo zásob Čsl.obilnej spoločnosti.

Záznam:pre mletie a mzdu.

Záznam:pre dodávky obilia prepachtovateľom, príslušníkom rodiny, alebo tých ktorý dostávajú mzdu lebo výmenu v obilí.a.t.d. jako aj

293.

zákonné predpisi, dľa ktorých pestiteľ obilia sa v predpísanom období má riadiť. Dľa tohoto, každý pestiteľ mosel hlasiť celoročnu osevnu plochu a množstvo dosiahnutého obilia, jako aj množstvo na odpredaj a. t. d.

Dľa tohoto, kďo má na odpredaj vyše 20. metrov váhy, povinný je prevziať denaturovaný jačmen, na ktorý mu výkupný komisár pri vyplácaní za drží 10% sprináležajúcej sumi. denaturovaný jačšak mu spočítaju z bežnej ceny jačmena o 33%. drachšie.

Denaturovaný jačmen ňemosia odobrať tý, ktorý obilie dostanu jak prenájom, mzdu abo na živnosť jakom kolveľ množstve.

Zahlášené moselo byť každé množstvo, lebo bez zahlasenia ňe-

dostal nikdo spomenutu kníšku bez ktorej ani najmenšie množstvo nemohol predat,abo zo mlet'.

Tieto predpise sa roľníctvu nepáčili,apreto ľud mrmlal nato,ale len preseba. Ty vraj čo dostávajú mzdu svojej práci v peňázoch,ato jako koľvek vysokom obnose,ňemosi sneho evidenciu vydajov viest,k dešto,zemedelský robotník keď sa mu urodilo,abo zarobil mecu,abo snád len pôl mece,mosi viesť evidenciu z jeho vydaju.

Volby.

Dňa 19. mája boli volby do poslaneckej snemovne a senátu.

Z obci ňebol nikdo kandidovaný.

Do poslaneckéj snemovne k hlasovaniu oprávnený bolo

295.

552. voličov ato 268. mužských a 264. ženských, oprava.

„273 -„-

„279-„-

Hlasov bolo odovzdané mužských 268, ženských 264. Úhrnom: 532. s ktorých obdržali:

Republikánská strana zemeľského a maloroľníckého ľudu, 74. hlasov.

Československá socialno-demokratická strana robotnícká 48. hlasov.

Československá strana národne sociálna (Kľofáčova) 59. hlasov.

Komunistická strana Československá 15. hlasov.

Československá strana ľudová 27. hlasov

Autonomistický blok Hlinkovej slovenskej ľudovej strany, 221. hlasov.

Československá živnostensko obchodná strana stredostavovská, 3. hlase.

Prvnom riadku škrtol a v druhom opravil

Melišek

kronikár.

296.

*Strana Krajinská křestanských socialistův a
Magyar Nemzeti párt. (Országos keresztény socialista párt)
78. hlasův.*

*Národné zjednotenie dr. Karola Kramára, 1. hlas
Neplatných hlasův bolo 6. sktórych 3 obálky boli
prázdné a 3. s viacej hlasujúcimi listky.*

Volby do senátu.

*Do senátu k hlasování oprávněných voličův bolo 499. sto ho
mužských 246. ženských 253.*

*Hlasův bolo odovzdanó 482. mužských
241. ženských 241. s których obdržali.*

*Republikánská strana zemedelského a
maloroľníckého ľudu, zakladatel Anton Švehla, 65. hlasův.*

*Československá socialno demokratická strana
robotnícká, 46. hlasův.*

297.

Československá strana národno sociálna
Kľofáčová 46.hlasov.

Komunistická strana Československá 13.hlasov.

Československá strana ľudová 28. hlasov.

Autonomný blok Hlinkovej slovenskej ľudovej
strany, Slovenská národná strana 201.hlasov.

Československá živnostensko-obchodná strana
stredostavóvská 5.hlasov.

Strany, Krajinská kresťansko sociálna. Magyar
nemzeti párt, Országos keresztény szocialista párt, 72.hľase.

Národné zjednotenie, predseda dr.Karol
Kramár 2.hľase.

Neplatné hľase boli 4. s ktorých jedna obalka
bola prázdna a tri, s viac listkami. Neodovzdané hľasi sa
vyskitli, staškej nemoci voličov.

298.

Volby do Krajinského zastupitelství.

Dňa 26 mája, boli volby do Krajinského zastupitelství a okresného zastupitelstva okresu Vrábelského.

Do krajinského zastupitelství k hlasovaniu oprávnených voličov bolo, 526. stoho mužských 263. ženských 263. hlasov.

Odovzdané bolo hlasov, ato muž-
255. ských, 249. ženských, s ktorých obdržali.

Republikánska strana zemedelského a maloroľníckého ľudu
101. hlasov.

Československá socialno demokratická strana
robotnícká 44.

Československá strana národne-socialistická, 53.

Komunistická strana Československá 12.

Československá strana ľudová, 24.

299.

Hlinkova slovenská ľudová strana, 185.

*Československá živnostensko-obchodná strana
stredostavovská, 5.*

*Krajínská Kresťansko socialna strana Országos
keresztény socialista part Magyar Nemzeti párt, 62.*

Národná obec fašistická a arijská strana, 6.

Slovenská národná strana, 1.

Neodvislá národná strana, 1.

*Národné zjednotenie dr. Kramár spolu
s Ruským blokom: 7.*

Židovská strana. 2 .

Nehlasovali taško nemocný.

*Do krajinského zastupiteľstvá s obce nikdo
nekanditoval.*

Volby do okresného zastupiteľstvá.

*K hlasovaniu oprávnených voličov bolo
5.07.stoho mužských 252, ženských 255., Odovzdané
bolo ,hlasov,*

mužských, ženských, s ktorých obdržala,

Republikánská strana zemedelského a malo roľníckeho
ľudu zakladateľ Anton Švehla. 65.

Československá socialne-demokratická strana robotnícká,
46.

Československá strana národne socialistická, 46.

Komunistická strana Československá, 13.

Československá strana ľudová, 28.

Hlinková slovenská ľudová strana 201.

A magyar nemeti párt.

Krajínskej kresťanskej socialnejstrany. Az országos
keresztény szocialista párt. 72 Nard. zjednotenie 2.

Do okresného zastupiteľstvá za československú národne-
socia-

listickú stranu kandidoval na 2. mieste Štefan Molda č. domu 101. a na 10. mieste, Demeter Haluza.

Za Československú stranu ľudovú, na 6. mieste Jozef Melišek (mikuláš) č.d. 168.

Za Hlinkovu slovenskú ľudovú stranu na 11, mieste Štefan Košťálik č.d. 137.

Skandidovaných zvolený nebol žiaden.

Remontná komisia.

Tento rok remontná komisia odobrala v obci 6 koní, s ktorých 3 boli v zlate mimoriadnej dobe u starostu obce Štefana Fábry a ostatné riadny čas, na vydieku riadne zadržanom výkupe. Platila za kus od 3200.-do-4400.-Kč.

Kramársky obchod.

Dňa 10. decembra pre miestni Šte-

fan Hlavačka svoj kramársky obchod z domu Janči
Ladislavovej. č. d. 135 do domu čis , ktorý odkúpil od
Štefana Struhara a dal naň hnet nové povale, dvere a okná.

Odvody.

Tento rok boli k odvodu povolané ročníky narodené roku,
1913 a 1914. bolo jich 22. mladíkov, sktorých boli odvedený 7
ria. ato,

Jozef Durina, Štefan Košťalik (mišov) Štefan Košťalik,
(Bendov) Jozef Levák, Henrič Mikó, Štefan Laho, a Jozef
Vlasák,

Divadelné predstavenie.

Dňoch 3-4-5, marca zahral miestny dorast mládeže
divadelnú hru „Rozmarin“ ktorou nacvičil miestny správca
a uči-

tel František Bachňák. Divadlo hralo 10, mládencov a 13, dievok, ktoré sa veľmi vydarilo a malo hojnú náštitvu. Zvlášť vyznamenali sa nielen že s uspojením, ale takmer z obdivom nadanosti medzi mláďenci, Štefan Košťálik, Henrik Miķo, Pavel Molda a František Štrbo. medzi dievkami, Elena Moldova, ktorá veľmi zručne hrala starú Doru. Johanna Leváková, ktorá hrala grófkku. Margéta Búgri-ová, ktorá hrala choromyselnú Anču, a Apola Majerčíková. Pri týchto, zasluhuju si spomenky aj ostatní divadelný ochotníci, ktorý svojú nadanostou oputali pozornosť, divadla s účastnivších sa. Dňa 5/III. po di-

vadle, bola v hostinci Jozefa Rako, tanečná,

Zábavy.

prevádzaná ciganskú kapelú Aladára Duráča s Bellegu. čistý zisk bol venovaný na zdokonalenie divadelného javišťa.

Iné Zábavy.

boli dňa 10 a 11. júni, t.j. sviätodusný pondelok a utorok, výročie dňa posvätenia miestneho chrámu Božieho dňoch zoslania sv. Ducha.

Tretia *zábava bola poslednú nedeľu v mesiaci septembri, ktorá bola porádaná k počť nastúpivším dňa 1. októbra, činnú vojenskú službu.*

Zábavy mali priebech veselý a pokoja milovný.

305.

Záznam s roku 1935, uzatvárať.

v Rendve dňa 17.februára 1936.

Adolf Melíšek

kronikár

Uzatvorku záznamov z roku 1935,

schvaľujeme a overujeme,

v Rendve dňa 17. februára 1936

členová letopisnej komisie

1936.

Náboženstvo

Dňa 19 januara vyhlásil veľadôstojný pán asesor, rímsko-katolícky farár vo Fiši pri Vrábľoch v Rendvánskom rímsko-katolíckom kostole s kazateľne, že Benedik Ivan 28ročný syn po neb. Jozefovy a Magdalene Ivanovej rodenej Rakovej, úradne vystúpil s rímsko-katolíckej cirkvi.

Kúpa predaj.

Dňa 1. marca, kúpil budovu bývalého Potravného Družstva pod verejnou dražbú stojáciu, Gejza Uhrík a manželka rodena Margita Štanclova za obnos Kč 16.010.- od likvidátora Potravného Družstva dr. Székelya právotára vo Vrábľoch, krem pozemku pod budovu, ktorý je vlastníctvom urbarialistov v obce. Za pozemok, ktorý obsahuje asi 140 □ siach za každú □ siahu budú kupitelia platiť urbarialistom 10.- Kč.

Dňa bol na verejnej dražbe odpredaný motor valcový mlyn za obnos Kč 137.000 kúpil ho Árpád Fekeč a manželka, mlynár v Nasvaďe, rodák s Malej Máňi, odborný mlynár. Jak dlho sa udrží na mlyne

307.

nový mlynár, keďže mlyn často mení majiteľov nevie nik!
ponevác tento je v skutku odborníkom a dobre situovaný,
úfáme že sa na stálu dobu umiestny.

Dňa 11 mája prebral nový majiteľ Árpád Fekeč motor
valcový mlyn a v mletí postupuje k uspokojeniu obecnstvá.

Nový obchod a hostinec.

Dňa 8 apríla otvoril nový obchod s miešaním tovarom
a hostinec Gejza Uhrík vo vlastnej budove (bývalého
Potravného Družstvá) prestehoval sa s obce Čankov pri
Levicách, kde prevádzal obchod a hostinec.

Jarná sejba.

Jačmene sa začali siat dňa 16 marca, ostatná sejba a sadenie
postupne.

Préval.

Dna 2 apríla odpolednia za sparného

počasie sa začali dvíhať mračná od Nových Zámkov, s ktorými sa tiahlo blíž a blíž ťažké a neprestajné hrmenie. O trištvrte na štyri, začalo pršať, v dážďi sa objavil vo veľkosti leskovcov ľad, ktorý čo skoro nebol spozorovaný, lebo dážď sa rozmnožil sta more, ktoré po pol hodinovej prestávke sa v plnej hrúze v obci a chotáry objavilo. Od hlbokého jarku bola obec kľem nového radu, odkiaľ voda dost rýchlo s behla, zaplavena s vodú sta more, mosti a mosteký nestačili vodu pod seba prijať, ktorá šla dva suchy nad mosti tak, že nik nevedel, či je most na mieste, alebo pláva s vodú ďalej. Šťastie bolo, že to trvalo po dážďi len pol hodini, ale aj pres tú krátku dobu zažili niektorý občania srdco lomný strach!

lebo co skoro sa rozchíril, že ten a ten dom! tá a tá rodina je ohrozená. Pribehli pre starostu obce, že dom čp. na Domovine je zaplavený a v nom bývajúcej starej pani Kľučárky, ktorá kričí o ratu, je ohrozený život, hasičstvo nech sa ponáhľá na pomoc. Obetavé obecnstvo prispelo s rýchľú pomocú a nebezpečenstvám až po zrútení niekoľko múrov odpomohlo. Najstarší ľudie spomínajú, že podobní pretrž mračen a záplavu v obci nepamataju.

Hromobitie.

Dňa 1 mája, ráno okolo 8 hodine začal pršať drobný vydatný dážď, ktorý o 10 hod. prestal. po nom obloha bola ľachko zaoblačena a sparná. Odpoľodnia o 16 hod. začalo po prchať a od západu sa začali dvýhat mrákavy s hrmením a blískaním, s čím sa so silnoval aj dážď, ktorý každého kdo len mohol, nutil pod strechu bytu, abo

maštale. O 16 hod. 45 minutiach zarachotí trikrát jedno za druhým a za silného blesku hromi divo byju. Mráz prebehuje ľudí a jak by sa steli zohriat bežia smer k Ohaju a z úst sa im ticho ozýva horý! horý! a už aj zvon byje na bok na poplach len ešte nevieme kde. Čo skoro sme na mieste požiaru, horia Pavla Zrubca maštale čp. . Keď som sa dostal pres ľud do dvora a do maštale spatrým neobičajný a predci skutočný obraz. maštali dva volí a jedna dva ročná jalovica. jeden vól a jalovica zabytá bleskom. Zdravého vola sme dali hnet vyvést von, bleskom zabitie tiež von vytiahli a zarezali, aby stiekli s krve.

Vzdor dobrej obrane, a že bol kriti skridlú vrch maštál shorel uplňe.

Mimoriadne šťastie. Náš statný

poškodený občan Pavel Zrubec, pánský vincúr vo vyslužbe, v tej dobe, keď blesk udrel do maštale, sedel v maštale za dvermi na malých telacích jasličkách a nič sa mu nestalo. Očul rachot blesku, vydel jak lichva popadala, sedel šak jak by sa nič nestalo, až keď ho nevesta ohlásila že maštale horá, vybehol von. Škoda bleskom zapríčinená bola odhadnutá na Kč. 7000.- za mäso z voľa a jalovice mäsiar dal Kč. 1000.- za krov a škridlu dostal plnú cenu.

Tú istu dobu udrel blesk do silného agača v Jamriškovom húmne a rozdrápal ho.

Tento rok bol bohatý na dážde, (nie tak na urodu.) Tak na príklad, 30 a 31, mája, vetor s mračnami a sprehankami. večier začal pršať dážď, jakoby na vždi.

Prvého juni na deň sv. Ducha,

je v obci odpust „hody“ ktoré našťivý mládeš so susedných obci a rodina na široko ďaleko bývajúca od obce. Na hody byva veľká tanečná zábava a preto sa hostinský pripravuje, aby mládeži pohodné tanečné miesto pripravil. Tak aj hostinský „Uhrík“ dal zrobiť pred hostinec veľkú, z nepremokavých pondvých šopu, keď že i tak zábavu ohrožovalo dáždivé počasie. Vzdor tomu, že šopa bola silno zrobená, so strechi hostinca sbehnúvšu vodu udržat neovládla, a tak 1.juni na ráno o 2.hodine, s veľkým rachotom sa zrútila, s čím tanečný priestor zaplavila voda, dážď pršal celý deň neprestajne, a len utorok na ráno prestal. a preto bolo málo hodárov.

Náštevy.

Dňa 16 marca predvečier našťivila obec hliadka četníckej pátriacej stanici v Nitre. Čo skoro sa občania dovedeli, že s novu došli pátrat, po vrahovy dňa 3, októbra 1926, za vraždenom 24 ročnom Štefanovy Hercekovy, lebo za účelom týmto v zali na výsluch a konečne so sebou autom do Nitri v podozrení občana Demitra Haluzu. Bolo vypočuté mnoho svedkov, ktorý znovu dokazali nevinu Demitra Haluza, ktorý bol na slobodu prepustený.

Požiare.

Dňa 24 júla končili občania svážanie obilia a mlátačky sa kde tu ozívali. Béla Hlaváček dňa 23 júla po obede začal mlátiť stoch ráži svezený na kratinách konča jeho humna domu čp.129 a 130 v ktorom bolo uložené,

90. #křížov ráži, s ktorej na večier ňeomlatenej zostalo 3 #kříže a preto 10-12. Hp. motorova mlatačka aj s elevátrom na noc zostala na mieste zapravena.

Po polnoci 0.15, minút sa ozívajú hlasy, „horý“ „horý“ a zvon byje na poplach. Ľud sa zbehne na miesto požiaru, kozel omlátenej slamy je vplameňoch, od ktorého začína horet aj elevátor. Majiteľ mlatačky sa namahá vytrhnúť kasňu mlatačku, zapne do nej motorový traktor, s ktorým bola hnatá, mlatačka ale bola za kajlovana a nedaj Bože hu pohnúť, a tak vyšlahli plamene aj na kasni a bolo nútno pred požiarom traktor ratovať. Nastal krik preč straktorom, lebo zhorý i ten nastala pánika, lebo traktor ňe-

mohli od mlátačky odopat, sktorej ohen už tak páliť, že sa ľud mosel zdialovať. Našli sa i taký, ktorý odbehli hodne ďaleko obávajúc novej a nebespečnejšej katastrofi, exploziu benzínu a petroleja, ktorých sa v traktore hodne nachádzalo.

V poslednom momente, nasadením vlastného života pokúsil sa majiteľ mlatačky Vincent Krížan, miestny kováč vyslobodiť traktor, čo sa mu keď i taško, ale predci podarilo.

Hlaváček utrpel škody za Kč.2500.-, ktorá je s poistením kritá.

Vinco Krížan utrpel škody za Kč.25.000.-, náhrada s poistenia bude nepatrná, lebo v práve tento rok z nížil poistné o 50 %.

Jako povstal požiar, neďalo sa zistiť v zdor tomu, že pri mlátačke a pri kozla slami mnohý spali.

„Horý“

Dňa 2.októbra o 15. hodine, ozvie sa búrlíve „horý“. a už bije aj zvon na poplach, horý u Sádeckého.

Sádecký Štefan, na teras najlepší gazda v obci, ktorý bol v ždý pred požiarom ochránený, neni pamätníka, žeby tento dom, či hospodárstvo bolo vyhorelo a v čul za pár minút, celoročna úroda v hrdle nenasíteného ohna. Je síce pravda, že budova a zrno, lichva, nepadla za obet požiaru. v zdor tomu, padlo za obet požiaru len u Sádeckého! slama, krm, korové, ešte aj zo pár vozov tekvic, rozne hospodárske náradie, dreva, sečkovica, mlatačka treš kasna, od motora, sejačka atd. pajta v priemere 7x15. metrov, ktorá bola s dreva, kritá slamou. Toto humno bolo tak vyme-

tené, jak snád len pred jeho obydléním.

Podobne bolo požiam zničené Ivanové humno, kde útrpeli škodu vd. Katalína Ivanová, rod Bendova a jej synóvci, ml. František, Adolf a Bernát. tento posledný najviác, lebo on jediný nemal nič poistené. Krem týchto, utrpel škodu Ján Pollak (samasov) a Štefan Švolík.

Škoda požiarom zapríčinená, odhaduje sa na Kč. 50.000.-, pretože i co bolo poistene bolo veľmi nízko, a tak poistné obdržali Kč.13.500.-,

Ohen zničil po medzi kozli so slamu Sádeckého a Ivanových, a Polákovým. Jako zničil požiar, nedalo sa zistiť.

Žatva.

Žatva sa tento rok začala dna 6 júli. úroda na obilie bola slabá a od 1.uhorského holda, pohibovala sa 3 a 6, q. naj-

častejšie 4q. ani kvalita nebola dobrá.

Ceny: Ceni obilia boli dľa štatneho monopolu pevné, sktórych na výlohy nákupné boli ustálené zriašky. Pšenica (žito) malo pevnú cenu za 1q. tojest 100. kgr. Kč.150.-, sktorej ceny predavateľovy, či dorabateľovy bolo zrazenó Kč.18.-, za 1q. t.j. z 100.Kgr. Ráž. za 1q. t.j. 100.kgr mala cenu Kč. 114.-a zráška bola Kč. 8.-, Jačmen za 1q. t.j. 100.kgr. mal cenu Kč 97.-, zráška bola Kč 11.-. Ovos mal cenu za 1 q t.j. 100. kgr. Kč. .-, zráška bola Kč. .-, a za každý 1 q skládné Kč. 2.50. skládné Kč.2.50.

Tak na príklad. dorabateľ mal pripočítaný v hrubom dôchodku taký príjem, ktorý nedostal vôbec, a bol povinný od neho snášať státné a iné dane! Či bola nákupná

spoločnosť od jej dôchodku odaňovaná, o tom nevieme, ale máme ten dôjem, že nie. Snad ešte i toto by obstálo, lebo to bolo dané na verejnosť. Čo sa ale dialo pri výkupe obilí! Tie nezrovnateľné ceny u rozličných vykupovateľov jedného a toho druhu obilia, snád i z jedného pozemku, tie rozné a rozdielne zrášky! to je už pod kritikou. mám 62, roky, podobné zaobchádzanie som nežažil. Vykupníci síce mali určenú cenu i dľa kvalitatnej vahy obilia dľa gramov. teda o výkup bolo postarané. ale dorabali! a to malý, ktorý nevedel spočítať, koľko gramová je jeho pšenica a koľko mu z toho prichodí, bol odkázaný snád mnohokrát na výkupníka, ktorý mal na zreteli svoj zisk. dorabateľové produkty nemali žiadnej kvalitatnej ochrany zabezpečené. Pritom však uvidíme, keď dať ktorý dorabateľ bol nútený na jar v roku 1937 späť

kupovat niektorý druh obilia, také horibilné ceni mosel zan platit v zdor tomu že výkup bol sprovádzaný pod štátným dozorom, „Československú obilnú spoločnosťou.“ Na sťažnosť, ktoré boli podané s niektorými dorabateľmi, obrana kvaliti v cene neprišla, snád na patričné miesto sťažnosť sa nedostala. Ináčej, tento obilný výkupný monopol, by mal mať meno „Babilon“ také nedorozumenie jednoty bolo o nom.

Ina úroda, strukoviny a krm.

Strukoviny: fazule, hrahu, šošovice atď. sa urodilo stredne, ale dobrá kvalita. Z vlášť po 7 neurodných rokoch, dobre sa vydarila jätelina na semano, zvlášť, gombačka, (štajerka). lucerna dala podstrednú urodu v semäne. espargéta, strednú. podobne muhar a inkarnát.

Krm. Prešlo 7 rokov, ktoré boli veľmi skúpe na krm, vôbec, a myslelo sa, že sa zem vyplodnila na krm. nerodili lúky seno keď sa aj urodilo, bolo ho veľmi málo a slabšej kvality. mláďže, (otavy) neurodilo sa vôbec. Jäteliny, keď aj zijšli, lebo každoročne sa siali, boli tak slabé, že sa považovali viac za zelený uhor, než na krm. Espargéta, ktorá sa unás veľmi darila, hinula z roka na rok tak, že len len že sa uhaľala jakoby na pamatku. Muhar, ten sa ešte čiastocne podaril, ale skrz silné potiahnutie zeme, nebol obľubený.

Tento rok sa ale znovu, krm každého druhu podaril a priniesol hodnú urodu. Toto prispelo k zvýšeniu chovu dobitka vôbec, ako aj k zvýšeniu ceny, zvlášť u teliec a žrebát na chov.

Kukurica. úroda kukurice bola dobrá, ale neurodu obilia, nevyróvnala vôbec.

Krumple:(zemáky) zdá sa, že sa od rokóv, jakoby vyrodéné, z degenerované v zdor tomu, že sa dorabatelia namáhajú nové druhy z iných krajov na semeno zadovažit, uroda aj tento rok bola slabá.

Vinice: od niekoľko rokóv sa veľmi pestuju a rozširuju aj mimo starých viníc na orné pozemky, z vlášt nad Rúbanicami na uzemí „Bočiny“ (kedisí les) s ktorej bolo predelené Štatnym Pozemkovým úradom jednotlivcom. Pestuju sa rozne odrudy. mnohých pádoch biele a čierne otislo, sássoroš, lebo tieto šlachti neni potrebné štepyť.

V posledných rokoch sa začíná pestovať štepenie, lebo na amerikánske podkladky, dajú sa vypestovať tie najrozmanitejšie druhy, ktoré sa v pánskych viniciach Sergiusa Dóra svetového výberu pestujú a jích révu je možné zdarma dostať. Mnohý vinohradníci vytŕali vinicu z bieleho otila, ktorého vino je dobre, lebo ono dobre zraje a je moc mäsove, ale ináč je plané, od ktorého keď sa len trochu opije, aj múdry človek o sprostie.

Tento rok boli vinice postížené silnú peronosporú a všeobecne na 50 % zničené, pri tom boli aj také, že predčasne uschlo lístie a hrozno. Teda, uroda vína bola malá, ale jakosť dobrá.

Ovocie: sa moc málo pestuje a tento rok, na ovocie bol slabý. Breskine, ktoré sa najviac pestujú vo

viniciách a urodia sa každý rok, tento rok sa ňeurodili unás vôbec.

Ladovec.

Dňa 8 júla so silným vetrom od západu, objavil sa dážď, sktórým padal leskovcom a holubacím vajcám podobnej veľkosti ľad, którý značne poškodil ovocie a na viniciách hrozno, sktoreho mnoho po pukalo a uschlo.

Prednášky

Dňa 26 júla bola obšírná prednáška o civilnej protileteckej obrane, na ktorej prednášal pán František Kubík obvodný vedúci notár s Dolného Ohaja, a pán Čaplár, kominársky majster s Dolného Ohaja, na ktorej sa zúčastnilo celé obecnstvo obce.

Dňa 28 a 29 júla bolo prevedené

ňepretržité cvičenie Civilnej proti letadlovej obrani spojené s vystavením dostatočnej stráže, ktorá bola zostavená z miestného dobrovoľného hasičského sboru, ktorý za pomoci miestných dievčienec konal aj samaritánsku službu, za dozoru predstavenstvá obce, obvodného notára a okresného pána náčelníka a jeho zdravotného dozorného sboru.

Cvičenie sa vydarilo nad očakávanie, čo je výsledkom namahavej a vzornej prednásky a dobrej vôle dobrovoľného hasičského sboru, samaritánok a obecnstvá, lebo jak náhle za vzneli poplašné signále, každý konal svoju povinnosť bez roškazu, jakoby na povel.

Zábavy:

Tento rok je obec na zábavy, jako si bohatšia. nie snád, žeby sa natolko

326.

pomery slepšili, ale skorej, že na túto dobu, na možilo sa hodne dorostu z vlast mužského pohlavia, ktoré je veľmi znášateľné a v zorného chovania, aby sa spoločne zabavili, zriadili si u jich obľúbeného hostinského Gejzu Uhríka dňa 18.apríla tanečnú zábavu, na ktorej hrála cigánska hudba s Belegu.

Druhú zábavu poriadali na svätodušný pondelok a utorok na dvoch miestach. v hostinci pána Uhríka hrála cigánska hudba Bočkay z Dvorov nad Žitavu, (Udvard.)

V hostinci pána Jozefa Rako, cigánska hudba s Bellegu, Július Kuci, v dňoch 1 a 2 júni.

Tretia zábava bola poriadaná dňa 23 augusta v hostinci Uhrík za cigánskej hudby, z Bellegu. Kuci.

Štvrtá zábava poriadaná bola v hostinci Uhrík, na ktorej hrála cigánska hudba s Bellegu Júliusa Kuci. Táto tanečná zábava poriadaná bola na počtu dňa 1 októbra činnú vojenskú službu nastupit majúćím nováčkom.

Celoročný priebeh tanečných zábáv bol vzorný a príkladný.

Okresný Súd! na tvár miesta.

Dňa 31 marca výjšol Vrábelský Okresný Súd do obce, v spornej záležitosti Viktora Raĸo a vd Evi Moldovej rod.Meliškovej na tvár miesta v nutro pozemku (intravillanu) skrz stavbu maštale, ktorú postavil Raĸo Viktor, dl'a domnenia vd. Evi Moldovej tak, že si na odkvap nič nenehal a že aj na jej pozemok zastavil s preto mu z jej pozemku nechcela dovoliť vakovat. Raĸo Viktora v tejto záležitosti zastupoval Dr Július Kováč, pravotár, a vd'v. Evu Moldovú,

Dr. Július Horský právotár, oby dvaja s Vráblov.

*Súd prehliadol skutkový stav, vypočúľ rad svetkov
a odijšol.*

*Jak sa dovedám: na súdnom pojednavaní dňa vd.
Eva Moldová opet žiadala, žeby žalujúci od prissahal, že ma
na svojom postavení celu maštal, tedý sa podroby právne
trovy snášat. Súd že trikrát odoprel žalujúcemu prísahu, až
hu konečne povolil, a spor sa skončil.*

Násilnosť?

*Do obci je dopravovaná pošta s Dolného Ohaja. Dňa 24
augusta roznášal štatný listonos Pšenko, (bol ešte krátkú
dobu na poste) ženáč poštu po obci a zavital aj do domu
Jozefa Majerčíka, kde boli na dvore a zahrade krásne jablka,
s ktorých si od 12 ročnej Žofie pítal. Ta mu povoli-*

la, žeby si išol odtrhnúť, načo sa spial! kďo je doma? ona mu odpovedala: že ona samá. a kďe sa ostatný? ona horý: Apo išli do Mankoviec, a Anton s Apolú, lúky hrabu. Nato, že vošiel do dvoru a ulične dverká hnet zahašpril, že ho ešte oslovila, prečo zapiera dverká, on ale nato nič neodpovedal. odtrhol si jablčká a zlakal hu do kuchine, chitil jú a stel znásilnit. Keď došla staršia sestra s lúk, ona plakala, ale sa hanbila povedat, čo sa snou stalo. Konečne jej zradila. Hnet to bolo hlásené četníctvú, ktorý dievča o priebehu za prítomnosti starostu obce vypočuli a spravili hlásenie aj na riaditeľstvá pošť a telegrafov v Bratislave, ktoré ho so služby hnet pozbavilo.

Dievča bolo prehliadnuté obvodným lekárom dr. Muchom v Dolnom Ohaji, ktorý konštatoval, že na dievčati skutkovy čin nepreviedol.

Po prvýkrát v obci.

Šak zriedkavý préjav! a predci skutočný.

Tento rok bolo skončene veľké vojenské cvičenie, ktorého sa zúčatnilo vyše 50.000. vojanského mužstva rozneho utvaru dňa 6 septembra pri Kosmálovciach u Levíc, po čom nasledovala 3 ½ hodinova defelírka panu Prezidentovy Republiky Dr. Eduardovy Benešovy! po ktorej vojenskej útvary dľa nariadenia vojenského veliteľstva nastupili im vykázanú cestu.

Pri defelírke bolo i so pár tisícov civilón, so široko dalekého okolia. Aj znašej obci nás bolo so pár, a jak by sme sa boli tešili, keby sme boli mohli výzbroj našej armadi domácím ukázať. To v šak nebolo možné, stalo sa čo občania neočakávali. Odpoľodná, okolo 17 hodini boli

občania prerušený silným hrmotom od Senče, na ktorý šetko vybehlo tým smerom, na hradskej sa objavý dlhý rad utekajúcich strojov, nik nevedel cojeto. Konečne predci sa dovedeli, že sa to „Tanky“ ktoré do včulku len snovín ľud poznal a teras jeden za druhím pres 40 „Tankov“ po prvé za vytalo pres obec tak, že sa na nich každý občan pokohal.

Hasičstvo:

Zvláštnú pozornosť a uznanie je nútne poznamenat dobrovoľným hasičským sbôrom za nad ľudskú prácu, prekonanú pri požari dňa 2. októbra u Štefana Sádecky, Ivanových a Poláka, ktorého lokalizovania sa zúčastnili.

1. Dobrovoľný hasičský sbôr miestný.
2. Dolno Ohaský na čele obvodním hasičským veliteľom a kominarským

majstrom Čaplárom. 3. s Hľu, 4. so Senče, 5. s Bellegu a 6. s Valkázu. členovia hasičských sbôrov s najväčšiu naddanostou a obetavostou, pod dozorom a velením obvodneho dozorca pracova do pol noci, kedy ohen úplne zdolali.

Pri prácach lokalizačných veľku činnosť preukázalo četníctvo s Dolného Ohaja a miestný starosta obce, jako aj obecnstvá bez rozdielu.

Trestný rozkaz.

Od Okresného úradu, ako policajno trestného súdu vo Vrábľoch, číslo 1598/1936 priest.

Rudolf Bujdák obyvateľ v obci Rendva cp.246 ukladá sa na základe oznámenia četn. st. Velká Maňa preto, že dňa 3 októbra 1936 navyhnuť

333.

sa motocyklu ktorý mu dal dostatočné znamenie signálom, ale až po dlšom trúbení. pre priestupok § 107 I zák. čl. z r.1890 podľa § penálny trest 30.- Kč, ktorý má byť zaplatený pod exekúciu do 15 dní od právo platnosti tohoto trestného rozkazu atď.

Obvinený je oprávnený podať odvolanie a žiadať pojednvanie atď.

Veľmo zaujímavý a o jedinečný prípad za mojho života a preto sa sním zapodievam.

Nepoznám zákon s r.1890 som šak toho domnenia, že v r. 1890. ešte motocyklov nebolo, a už by boli na tak vysoký uroveň zákonom povznesené, že roľník by bol mal veľkú pozornosť venovať, či za ním neide motocykel, aby sa za včas vyhol a neurazil motocyklistu, keď že o 100% rýchlejšie uhanie než koňský povos v

v kluse.

Pomerkujem: že v r.1890 sa táto cesta upravovala za hradskú a roľníctvo snád celeho okresu bolo povinne nanu dovážat s Čifárskėj bani kamen, na jedom pár záprahy 1 abo 2 kubične metre. Keď sme ten kamen vozili, nevydel som vozit ani jedom motocikeľ. a včul za demokracie má vätšie právo ako my.

Poznamenám: že ten deň bol vo Vrábľoch dobitčí jarmok, na ktorý i menovaný trestany išol na vozi a vieval iných dvoch a nik s nich sa nepamätá na motocikeľ, abo na četnícke oslovenie abo stretnutie sa. Terajšiej dobe, za podobnného jarmoku, beží po hradskej stá dvoj kol a sedlák by sa veru danom páde, nestačil vyhíbovat.

335.

V tomto páde, menovaný podal odvolanie, jaký bude mať výsledok, nie je možno vedieť. Jedno je ale isté, že keď i svoju nevinu dokáže, bude to stať o veľa viac než 30. Kč a nebude mu to mať kto hradit.

Trestný rozkaz.

Od Okresného úradu, ako policajného trestného súdu vo Vrábloch číslo 477/1936 priest.

Florian Hruška zamestnaním roľník, obyvateľovy v obci Rendva čd. 125. ukladá sa na základe oznámenia úradného preto, že v roku 1935. bez vrchnostenského povolenia uložil na svojom dvore (húmně) stoč slami (krmy) nižšie 200 metrov od obytného domu, čím ohrožuje požiarne bezpečnosť obce. pre priestupok § 7 – nar. kraj. úradu č. 50.000/933. podľa § 141- zák. čl. XI: 1879 penžitý trest 20.Kč. ktorý má byť zaplatený

pod exekúciu do 15 dní od právo platnosti tohto trestného rozkazu.

Odvolať príпустne, môže žiadať pojednávanie.

Tieš jedom zaujímavý trestný prípad, pri ktorom mi nútno poznamenať, keď že je spomenutý § 141 – zák. čl. XI: 1879. že v mojom živote prevádzaný nebol, trochu kritiky už aj z iných dôvodov.

Asi od troch rokov sa započalo jeho prevádzanie snád len vo Vrábelskom okrese, pričom poskytuje aj oblaččenie. Asíce: pred mlatbú običajne s bubnom sa dá navedomie, že kďo ste v hunách mlátit obilie, aby si prišol dat do obecnej kancelárie napísať žiadosť o povolenie a aby priniesol Kč 5,- na kolkách a Kč 3,- za napísanie žiadosti. Len tolko a nič viac a môže mlátit, kďe chce. Zaujímavé. Moj sused Hruška, ktorý

hospodárý na 2. (dvoch) uhorských holdíčkoch zeme, zaiste nemal tých 8 Kč. a preto je trestaný, trebars ma slamu položenú snád dial, jak ten, ktorý mal možnosť platiť. Ba ma tak ďaleko ako ja, a ja som ani neplatil a ani ma netrestali.

Spítal som sa niektorých, jako znie tá žiadosť na povolenie, snád prv než ste podpísali bola Vám prečítaná? Odpovedali mi nič som nepodpisoval len som zaplatil 8 Kč a bolo hottové.

Zákon abo Krajínske nariadenie. Toto by malo zniet rovnako celom štáte! abo Krajiňe! Práve tento rok som bol v Slovenskom Medery, (okres Nové Zámky) keď pred mlatbú bubnovali po obce, aby každý občan hľadel kozle so slamu si uložil, aspon 15. (pätnast metrov) odstavenia. Spítam sa! koľko platia občania za toto povolenie? odpovedali mi, že nič. Teda vo Vrábel-

skom okresi predpis kladenia stohov slamu od stavania 200 metrov, v Novo Zámskom aspon 15 metrov.

Zákon abo nariadenie na ochranu je dobré, keď je mierne dľa potreby a pomerov prevádzane, mnoho poznámók by o podných prípadoch uvieť! neidem.

Poznamenam len tiché poznámky ľudu: Dokiaľ sa tak veľmo o nás ňestarali! lepšie sme sa mali.

Exkurzia.

Dna 1 októbra poriadala hospodárská škola so Slovenského Medera hospodársku exkurziu do pánských viníc a viníc vobec. Výprava došla autom. Sprovádzal hu správca hospodárskej školy Slov. Medery, Pán Július Rychtárik, prítomný: Emil Novodvorský notár, Jozef Markusek starosta obce, Pavel Prokopec a Béla Roško. Vzdor tomu, že ten-

to rok boli vinice zničene peronosporu a čiastočne ľadovcom predci nevedeli vývin a úrodu, ba viničnú štepnicu, ktorej bolo na 50.000 krásne vyvinutých štepov dost na obdivovať. Prehľadli si sady z amerického viniča, na ktorom dosahoval viničný prút 5-6 metrov. Prešáreň srozními vinohradskými náčinmi atď. No nechýbalo ani ochutnanie hrozna rozmanitej kvality, na ktorom sa kochali do vysatia.

Nutno poznamenať, že pán prenajímateľ veľkostatku a vinič Max. Gemeiner a synovia, prv než exkurzia vyšla na vinice, žiadali, aby ho naštivila v Huli, kde im poukazuje jeho hospodárstvo, ktoré teras stojí na najvyššom zvrstvom úrovni. Končne ich pocastovali s výborným reďvanským vínom.

Objednávka.

Nezadlho, Slov. Mederská hosp. škola ob-

340.

jednala s viničnej štepnicí 1500. kusov rozmanitých druhov štepov pre svoju hosp. školu, ktoré ešte tú jaseň a posadli ceny štepov za kus dľa druhov po 1. Kč až 1.70 Kč.

Urbár.

Jak som prestal na strane 289. tejto knihy o urbáre písať, zase začínám a v práci neustávam do tiaľ, lež práva urbárske nedovedem do ich zákonitej podstaty.

V tejto úplnej tužbe, vybral som som sa dňa 14 septembra do Topolčaniek, aby Panu Prezidentu Republiky podal,

*1. úplný opis: podaný panu Prezidentu Osloboditeľovi
podaný dňa 21. októbra 1933*

2. opis: na pána Kancelára Republiky so dňa 18 januára 1934.

341.

a list, nasledovneho znenia.

Slovutný

Pane Dr. Eduard Beneš!

Prezident Republiky!

*V ucte podpísaný, na základe Vašeho Slavnostného
préjavu v Topolčankách!*

*osmelujem sa obznámit Vás! z niektorými našimi pomerami
v zdor tomu, že mi to nemilo padá pri Vašej nám tak milej
náštive Slovenska.*

*S uctou tu pripojujem dva opise s nichš prvny (1) po
mojom mnohom bez úspešnom chodení a písaní po našich
aministrativných úradoch, podal som Panu Prezidentu
Osloboditelovy! dňa 21 októbra 193.*

*Druhý (2) som poslal na pána Kancelara Prezidenta
Republiky! dňa 18 januára 1934.*

*Na prvny mi bolo zdelené s pánom Kancelárom
Prezidenta Republiky! pod čís. R. 26827/33.*

342.

že moje podanie bolo postúpené ministerstvú v nútra.

Výsledok podania, je opísaný v liste (opis 2) na pána Kancelára Prezidenta Republiky v 3 a 5. bode.

Za pomerkovanie, nachodiace sa v tom, že liste v 6 bode, pán okresný náčelník vo Vrábľoch, mňa žaloval za urásku na cti, u Okresného Súdu vo Vrábľoch. Okresný Súd, žalobu dávno riešil.

Moje podanie Pánu Prezidentu Osloboditeľovy! a pánu Kancelaru Prezidenta Republiky! (na o jediný pád vyš spomenutej v 6 bode) je ďakde na administratívnom úrade odložený snád ad akta nevybavený a snád prahom zapadlé.

Slovutný Pane Prezident Republiky! Keď podania! ktoré sa konečne postú-

343.

pené s Najvyššiu hlavú štatú! stihne podobný osúd! snád nie je potrebné opisovať ako sa zaobchodí s pospolitým ľuďom, ako aj, že jeho rozhorčenosť je dosť oprávnená.

Slovutný Pane Prezident Republiky!

Následkom mojho podania tu pripojených opisov, stou uctiplnú Prosbou a Žiadosťou pred Váš prichádzam, žeby ste na jich vyrešenie obdaril nás pokynom Vašej laskavej dobroty.

V Rende dňa 11 septembra 1936

Svýrazom hĺbokej ucti,

Adolf Melíšek

rolník b.senátor.

Odpoved:

Kancelár Prezidenta Republiky!

čís. R-27.719/36 V Praze dňa 18. zari 1936

Pan Adolf Melíšek Renda:

Kancelář prezidenta republiky sděluje, že podání, jež jste zaslal na adresu

344.

*pána prezidenta republiky dñe 11 záři t.r. zaslanó bylo
ministerstvú v nitra.*

*Za kancelár prezidenta republiky:
nečitateľný podpis.*

Očakávanie výsledku.

*Dña 30. októbra súc prechladnuty v poteni na posteli,
doniesol mi obecný sluha od Okresného uradu s Vrábel o 8 hod.
39 minut predvolanie, že by som sa v záležitosti urbárskej na
10.hod. dostavil do notárskej kancelarie, Dolný Ohaj.
doručiteľ mi hovory, že ide i pán starosta obce, dobre, ale já íct
nemôžem, lebo ani moje zdravie, ani počasie mito, nedovolý.
starosta odišol! ale už o 11. hodine bol spät u mna, žeby som
sa pripravil, že pán notár prišol pre mňa na aute a ma i spät
doveze, čaká na hradskéj. Sobral som sa a šiel.*

V notárskom úrade ma uprimne prijal pán Kováčik, komisár Okresného úradu, s Vráblov, ktorý za prítomnosti pána notára a starostu obce, nadviazal vec súkromnú, na urbariat poznamenajúc, že urbár dostanete naspät, ale aby mala nejaký majetok aj politická obec, čo by ste vraj boli ochotný jej po pustiť? Odpovedal som: pán komisár! myslím, že Vám je známe moje podanie Pánu Prezidentu Republiky! a preto sa tu dve možnosti pre Vás! Bud' ho uznáte v plnom znení, alebo zamietneme, ja ale stojím pri nom.

Pán komisár! nie je rěc o zamietnutí, ale predci by nebo zle, keď by i tá politická obec mala ten daký majetok, ved i toby bôl Váš.

Dobre pán komisár! aby ste nepovedal, že som tak zlý jak vyzerám! viete čo! mi sme vyplatili pridel dolnej lúčky o obnose Kč 16.818,- tie nám politická obec vratí,

346.

a my jej lúku prídela Štátným Poz. Úradom prepustíme. dobre?!

Pán komisár sa obráti na pána notára čo na toto povieš?!

Pán notár stisne plecami, toje vraj pre nás to najťažšie, lebo nemame penazí. Náš rozhovor bol hodne dlhý, ale priateľský a uprimný, po ktorom ma a starostu obce pán notar autom zaviezol do Rendvy v ďalšom očakávaní, nevediac nič skutočného.

Napomenutie:

Okresný úrad!

vo Vrábloch.

Čís:10734/1936.

Predmet: Melíšek Adolf v Rendve, veci urbárske-stažnost na postup úradov.

*Byvalým urbárnikom(k rukám starostu polit.obce)
v Rendve.*

Bývalí urbarnici v Rendve nech si zadovážia od krajského súdu 2 hodnoverné

347.

*opisy urbárskej dôhody o odlúčení urbárskeho majetku
v Rendve a nech jeden opis dodaju obecnému zastupiteľstvu
v Rendve so žiadosťou o prepustenie celého urbárskeho
majetku do držby bývalých urbárnikov a o vydanie osvedčenia,
v smysle ktorého politická obec súhlasí, aby záznam
o vlastníctve urbárskeho majetku bol opravený v pozemkovej
knihe v prospech bývalých urbárnikov.*

*Otom že sa tak stalo, nech je sem podaná správa
najneskôr do 1. mesiaca.*

Vráble dňa 13.nov.1936

nečitateľný podpis

okr. náčelník

Za hodnovernými opisami.

*Dňa 26 novembra som vyhľadal Krajský súd! v Nitre
a požiadal o vydanie hodnoverného opisu o odlúčení
urbárskeho majetku, kde bolo zistené, že urbárské spisy
týkajúce sa obce Rendva, nachádza-*

348.

ju sa u okresného úradu vo Vrábľoch pod čis.11143/35, od 2/XII. 35.

Na okresný úrad.

Dňa 28 novembra som zajšol na Okresný úrad vo Vrábľoch, aby vyžiadal spisy, tam bola zmena v okresných komisároch, tak že mi nový komisár nevedel nič povedať.

V slepej uličke.

Vzdor šetkemu priebehu, ktorý smeroval v prospech urbariatu, neviem nič, a nemám sa odkiaľ dovedieť.

O priebehu, napíšem list na pána Inž. Jindricha Žilku poslanca, ktorý bol milovníkom, zastancom a podporovateľom roľníctva vôbec.

On mi odpíše, žeby som odpísal, kedy by mohol prísť do Prahy, lebo pán minister zemeľstva sa chce o urbárskej záležitosti osobne informovať.

349.

Termín som určil na 19 novembra, keď som sa aj dostavil.

Pán minister, zemedelstvá dr. Jozef Zadina ma veľmi uprimne prijal a po krátkom rozhovore, zavolať si pána prednostu technického oddelenia minist. zem. ktorý našimi pomérmi bol čiastočne obznámený a preto náš rozhovor sa hodne rozšíril. Pán minister slúbil šetku možnú podporu a dodal, že bude na tom, aby urbáriat dostal svoje organizačné oddelenie v zemedelstve.

Hospodarstvo po stránke chovateľskej:

Že občanstvo obce v chovateľstve dobitka stálo odjakživa na prvotriednej úrovni vôbec, nedá sa popierať. Dnes v zďor v semožnej námahe, stráca potrebné prostriedky.

Jak som to už spomenúl. od nepamäti urbáristi držali dvoch plemených bíchov. plemenného kanca, ba aj plemen-

ného žrebca (vajčáka) od prevziatú urbarského majetku politickú obcou, čiastočne plemenáci prestávali. Asi rok ich udržoval Béla Hlaváček, ale svojich vlastných! za udrzavanie 2 bikov sa mu platilo s obecnej pokladni Kč 4000,- a dostal do prenajmu pri bikov urbárské, na teras už obecné lúky. Teras na jeden rok jích mal Štefan Struhár za podobných podmienok.

Ale dňom 1 novembra mu vypršala smluva, dial jích mat nechcel, predal ích jak svov majetok v skutku, o chovatelia obce, zostali bez plemenákov vôbec, lebo ďalší chov, nechcel nik podujat.

Dla zákona, zemedelská obec bez plemenákov nesmie byt a povinna jích je politická obec zadovážit a jích udržovanie

351.

na matky rozvrhnúť a vymôcť. Ťažká úloha. Chovatelia, nie žeby nechceli platiť, ale nemajú penazí. Politická obec, podobne. Navrhuje sa, žeby urbariat kúpil a udržiaval dl'a starého osvečeného zvyku. Ten podobne nemá začo kúpiť, a ani s čím udržiavať, keďže mu bol k tomu určený majetok odobratý a jeho likvidovanie, sktoreho by predci dačo očakával, kďoš vie kedy bude. Takto je chovateľstvo pozbavené bez plemenákov bikov, kanca, žrebca, (vajčáka) neidem ani spomínať a tak vyzerá v tejto dobe aj naše chovateľské hospodárstvo.

Opakujem; kedy sa tieto nautěšené pomery zmenia na lepsie, nedá sa predvídať a naši hospodáři za plemenitbu mosá sa túlať po susedných obciach, kďo vie dď kál.

Remontná komisia: Tento rok vzala s obce 10 koní v cene za kus, Kč 3500 až 4900,-

Odvody:

Tento rok dľa patričných ročníkov bolo k odvodu povolaných 17 mladíkov, sných bolo odvedených 8 a nastúpili aktívnu vojenskú službu, dňa 1.októbra.

Akadémia školskej mládeže:

Dňa 20 dembra 1935 bôl zadržaný deň sporivosti so zaujímavím vystúpením žiakov 4-5 ročníka. O význame sporivosti prehovoril pán učiteľ Valentín Švidroň.

Spomenul a nastienil s vecniami dôkazi potrebu sporenia uš u žiakov, keď že odtial začína výchova budúceho občanstvá. Prednášateľ bol odmenený srdečno búrlivým potleskom.

Divadelné hry, 1936.

Dňa 1 a 2. februára zahráli žiaci 6-8 ročníka hru výhovnej tendencie „Zla-

353.

ta niť“hra tešila sa z veľkého zaujmu detí a dospelých.
Nacvičil učiteľ Štefan Šebo.

V dnoch 5-12. februara predniesli miestny ochotníci divadelnú hru „Ferda Šéfom“ od Janka Vanku. hre vzal aktívnu účasť i pán učiteľ Val. Švidroň v ulohe v skutočného továrníka. Veľmo šikovno a žartóvno hral Dominik Baštrnák ulohe „šéfa“ hre sa dostalo od obecnstva zaslúžilej búrlivej odmeni. na cvičil správca učiteľ F. Bachnák a uč. Švidroň.

Deň vtáčkov a stromkov.

Dňa 13 apríla bol zadržaný Den vtáčkov a stromkov, o jeho význame sletne a stručne prehovoril pán učiteľ Štefan Šebo, a pán učiteľ Valent Švidroň. Dietky složili sľub, že budú chrániť vtáčkov a krásu prírody.

Dňa 24 mája bola smútočná spomienka na neb. dr. Rastislava Milana Štefánika, prvého ministra vojny a narodnej obrany Čsl. Republiky.

Súčasne bol zadržaný deň Matiek. O pestrý program sa zaslúžili všetci páni učitelia miestny. Nadmieru zaujímavie boli „Ciganky“ a jich tanec nacvičené pani učiteľkú slečnú Rozáliu Bekényiovú. Význam dňa matiek vyzdvihol pán učiteľ Valentín Švidroň.

Divadlo.

Dňa 5 decembra previedli previedli deti školské nižších ročníkov hru „Mikuláš“ a „Vianočné prekvapenie“ obecnstvo obdivovalo pekné výkony malých detí. Hru nacvičovala pani učiteľka slečna Rozália Bekényiova. Súčasne sa rozdali dary, ktoré vďačné deti pripravily rodičom.

Obecná Rada a finančná komisia.

Dňa 15 októbra zasedala obecná rada a finančná komisia, prejednávajúc žiadosť porodnej asistentky o zvýšenie ročného dôchodu, s Kč. 600.-, na Kč. 1200.-, za účelom, aby bola za člena okresnej nemocenskej poisťovni.

2.tie:) o zvýšenie fondu pre chudobných.

3.tie:) o založenie kmenového fondu.

4.tie:) kto má byť poverený s vydávaním dobitších pasov.

Dňa 31 októbra zasedal zastupiteľský sbôr obce, prejednal rozpočet obce na rok 1937. a odhlasoval vypustiť urbársky majetok.

Dňa 9 decembra na zasadnutí prejednálo zastupiteľstvo obce, 1, chov plemienákov, 2, nočný strážník a chotárny hájník.

Dňa 17 decembra znovu jednálo o plemienákov, čo skončilo bez výsledku, nemajúc prostriedov ani pol. obec, ani urbár.

356.

Uzatvórka:

*Záznam s roku 1936 uzatváram,
v Rendve dňa 11 marca 1937.*

*Adolf Melíšek
kronikár.*

*Uzatvorku záznamov s roku 1936 s chvalujeme a overujeme,
v Rendve dňa 11 marca 1937.
členovia letopisnej komisie.*

1937

Urbár!

*Zastupiteľstvá obce Rendva! v Rendve.
čís. 10734/1936.*

*Podpísaný na základe úpravy okresného úradu vo Vrábľoch
podvyš udanými čís. a v méne urbaristov v Rendve žiadam!
ráčte sa uzniest: 1., komu priznávate vlastnícké právo na
nerozdelený majetok v po-*

357.

zemko-knižnej vložke 55, pod menom Gemeinde Beritz! či politickej obce a či urbariatu. 2.) komu priznávate vlastnícké právo na majetok v pozemko-knižnej vložke čis. 767 kath. obce Húl, prídel Štátneho Pozemkového úradu, pozemko-knižne v telené v prospech politickej obce Rendva, prídelový obnos Kč.16.818.- vyplátili urbáristi. 3.) komu priznávate právo na obligát regálneho práva dľa § 19. XXXVI. zák. čl. s r. 1888. 4.) komu priznávate polovné právo na polovny chotár obce Rendva, dľa § 3 zák. čl. XX. s roku 1883 a nariadenia čis.61.081/1904 F.M. 5.) či je politická obec ochotná previesť v priateľskom pomere z účtovanie z urbáristi.

v Rendve dňa 26 januára 1937

Adolf Melíšek
urb..predseda.

original prebral v
Rendve 26.I.1937
Fabri, starosta

358.

Dňa 25. januára skrz urbár vo Vrábľoch, na okresnom urade, notár Kubík, starosta Fábri a urb. predseda Melíšek.
Dňa 29. januára obecná rada a finančná komisia sa uzniesla vydat späť urbáristom a toto uznesenie odporúča zastupiteľstvu obce na schválenie.

Dľa výpisu so zápisnice spísanej dňa 4. júna 1937, v zasadnutí obecného zastupiteľstva obce Rendva, čis 12/1937, zast. - 3240/1936. adm. v žiadosti pod na predoslých stranách čis. 10734/1936, aš na 4.) poľovné právo, ktoré ešte okresný úrad neprehodnotil, zastupiteľstvo hlasujúc dľa mén sa uznieslo jednohlasne žiadanie majetky urbaristom pre pustiť pozemkooknižne na meno urbar. na trovy politickej obce dať prepísať.

Podpisi zastupiteľského sbôru a urbarského výboru.

Trigonometrické kamene.

Dňa 14. júla bolo prevádzané úradné

zistenie katasterne mernických kamenov (trigonometrie) za sadených v roku 1890, za účinkovaňa komisára katasterne mernického úradu v Zlatých Moravcoch, inž. Kamberský Václava a jeho pomocníka Záhorský Pavla, starostu obce Fábri Štefana a douverníka obce Melíšek Adolfa. zistených bolo 5 káth. mernických kamenov, sktórych len jeden bol zodpovedný, apre 4 moseli byt hradenie s novými zadováženými v Levicách, na meste kus za Kč. 55. vo vahe pres 400 Kg. Kamene boli sadené správne na staré základné miesta. v hlúbke pod kameni je umiestnenie kusky kamena, tehel, skla a kováčské trosky, na których je štvorcový kamen v priemere 10 x 30 a 50 centimetrov, na jeho strede je križ + a nan je zasadený hlavný kamen na vrchu označený + Křížom.

Pod kamenom a kniezdcom kamena od Fiša, je uložena pivová flaša za štiplovaná a v nej je papier s nápisom poznámok s terajších dób.

Zasedanie.

Dňa 2 septembra za sedala obecná rada a finančná komisia, prejednávajúc rozpočet obce na rok 1938, pričom bolo poukázané na nezrovnalosti obecných výdavkov. Ponevác, obec jako podporovateľ a udržiavateľ, administratívnych, socialne pečlivých, školských a iných nákladných útvarov, s ktorých väčšia časť sa tíče v pláne obce označených pod menom domovina, bývajúcich obyvateľov patriacich ku katasternej obce Hull! kde aj dane a obecné a iné prirášky platia, na tarchu sa obce Rendva, ku ktorej sa i domoský priznávajú. obecná rada a finančná komi-

sia sa konečne rozhodla že so stránky poplatníctvá jeto neudržateľné. Apreto sa uzniesli, za účelom vyriešenia tejto nútnej veci poverit pána vedúceho notára Františka Kubíka a Adolfa Melišeka, ktorý by stupili styk so zastupiteľstvom obce Hull, na druhej strane, žeby prehliadli staré spysi a mapy, dľa ktorých otazná časť chotára asi 1000 katastraálnych holdov prináležala k obce Rendva, aby tento chotár bol späť privtelený i poplatkove a nie len po stránke tarchi.

Dna 9 septembra podal správu o výsledku spoverenia vyš.označeného Adolf Melíšek, pomerkujúc, že v archive Krajského súdu v Nitre nenachodia sa žiadné spisy abo mapy stahujúce sa na chotar obce Rendva před a po odlúčení urbárského majetku od veľ-

ko statku. Apreto vyhľadal Generálne finančné riaditeľstvo Finančný úrad v Bratislave, kde medzi inými vynajšol i náčres mapy s chotára obce Rendva pred odľučením urbárskeho majetku, dľa ktorého vysvitá, že na platenie obecných prirážok s obce Rendva je do 1000 kt.j. pri v teleno k obce Hull.

Pomerkujem: že okolo roku 1885, naši predkovia zvolili za obvodného notára obcí Dolný Ohaj Rendva a Hull, Futala Jakuba, roľníckeho syna a rodáka s obce Hull. Tedy právo volit notára mali v zájomné obce. Pán notár Futala sa Rendve odmenil tým, že do 1000 kath. holdón, na platenie obecných prirážok v prospech obce Rendva, preniesol na svoju rodnú obec Hull, čo sa teras na občanoch obce Rendva, veľmo pomvstvý. Nie je zistené, jak sa to-

toto stalo, lebo aj vtedy bol potrebný súhlas väčšiny zastupiteľstva obce. Zastupiteľstvo obce Hull je ochotné prepustiť istú časť schotára, spät, v jednaní sa pokračuje.

Zábavy:

Tento rok keď už aj hospodársky veľmi ťažký a trpký, ale na zábavy bohatý. Tak, v hostinci Uhrík boli tanečné zábavy s ciganskú hudbu dní! 8 februára. 29 marca. 17 a 18 mája. 6 júna. 29 júla. a 6 septembra. V hostinci Ražo. 29 marca. 2 apríla. 17 a 18 mája. 13 júla. 29 augusta a 7 novembra. všetko poriadané mládežú, za pomoci hostinských.

Hasičstvo:

Dňa kúpila obec Rendva modernu a v dobrom stave strekačku od obce Vráble, za Kč pre obec, a dobrovoľný hasičský sbor obce.

Odvodý:

Dňa 28 apríla boli odvodí, so 16 odvodom

povinných, 7 bolo odvedených.

Náštiny:

Dňa 20 júli našťivili obec 1 bateria Čs. delostreleckého pluku čis. s Malacék a prenocovali v obci.

Cirkevná zmena:

Dňa 1 septembra odíjšol s rim. káth. farského úradu s Fíša duchovný spravca veladôstojny Jozef Gverk asesor, na spravovanie rim. káth. fáry vo Vrábloch.

Farský úrad a duchovnú správu tohože dňa prebral vo Fíši! veladôstojný Jozef Gajdoš, kaplan z Levíc, a rodák so susednej obce Hull.

V obci politické intriky!

Terajší starosta obce Štefan Fábry na základe volebného zákona dostal mandát od voličov Hlinkovej slovenskej ľudovej strany miestnej organizácie, ktorá pri voľbe obdržala 5 mandátov s 15 tich, sktórych je potrebná nad-

polovičná väčšina k voľbe starostu, teda aj v tomto prípade, starostu volili aj iné strany. Jäsen sa rozniesla správa po obce, že miestna organizácia Hlinkovej ľudovej strany ide pozbaviť starostu mandátu a tým aj starostenstvá. Že niečo bolo poďuťatú, je nepopierateľné, lebo starosta výzvu od ústredia strany, okresného a notárskeho úradu, aby sa ospravedlnil. Prečo, prečo nie, starosta odpovedi ňedaľ, ale koniec koncom pozbavený neni.

Prečo bolo žiadané pozbavenie mandátu a starostenstvá, zistiť sa nedaľo, apreto som pomenovaľ, že politické intriky! lebo v mnohých pádoch dňes to vyzerá tak! že i starosta obce jak neni predseda strany, maľ by sa obzerat na predsedu strany, a bez jeho povolenia by nemaľ nič poďuťat. To-

to sa má menovať Autonomia.

Prednásky:

Dňa 15 apríla ku školským dieťkam prednášal učiteľ a spravca školy František Bachnák ku dnu vtáčkov a stromkov.

Deň matiek.

Dňa 13 mája bol zadržaný deň Matiek spestrím programom, pri ktorom sa zvlášť vyznamenali deti 6-8 ročníka cvičeniami skupinách. Ku dnu matek prehovoril p. učiteľ Valentín Švidroň, zdôraznil výchovu detí s rodičmi a dokázal, že dieťa je ako vosk, dá sa formovať podľa vôle rodičov, z vlast matky, čo bolo odmeneno s veselým potleskom.

Prednáška:

Dňa 8 decembra, prednášal miestnej škole pán Jozef Dvorák profesor hospodárskej školy v Komárne, veľmi stručne a poučne, o chorobách, poľných, plodín.

Prednáška:

Dňa 12. decembra prednášal p. učiteľ Valentín Švidroň v miestnej ľudovej škole na témá: „či sme sami vo svete“ veľmi zaujímave.

Prednáška:

Dňa 16 decembra, prednášal p. učiteľ Valentín Švidroň na téma: a) „čo nám dala republika Česko-slovenská po stránke politickej a sociálnej“ b) „Či bolo lepšie pred prevratom?“

Prednáška:

Dňa 20 decembra prednášal p. učiteľ Valentín Švidroň na téma: „O potrebe demokratizmu“ a „Branná výchova“

Úroda:

Zrnatá úroda bola slabá. priemer žita (pšenice) po katasternom holde bol 650. kg. raži, 700. Kg. jačmena 600. kg. úroda kukurice bola dobrá. priemer po 1. kath. holde 1600. kgr. zemiakov, (krumpel.) bolo málo a aj to, jak zdegenerované.

Na krm, bola dobrá úroda, zvlášť podarili sa krme na poliách, ktoré od rokov zlýhali, jätelina lucerna, gombačka, espargéta, inkarnát, muhar atď. dali uspokojujúcu úrodu.

Ceni obilia:

Po sklízne, začiatkom odpredaju, boli ceni za 100. kg.

žita, (pšenice) Kč. za 100 kg. raži. Kč. za 100. kg. jačmena Kč. za 100. kg. kukurice Kč. Krm s jäsene nebola hľadaná.

Všeobecné verejné cvičenie Civilného proti leteckého útoku.

Dňa 30 decembra o 20, hodine za všeobecného poplachu, zvonenia na bok a ozveny trúby na hasičov, miestny odbor civilnej proti leteckej obrany so samaritanským sbôrom zahajil cvičenie, ktoré aj so stránky obecnstvá nad očakávanie, vydarilo. miestny cvičiteľ,

369.

je Tomáš Slovák a páni učitelia.

Uzatvorka:

Záznam s roku 1937 uzatvárať.

v Rende dňa 25 marca 1938.

Adolf Melíšek

kronikár.

Uzatvorku záznamov s roku 1937, schvaľujeme a overujeme,

v Rende dňa marca 1938.

starosta.

členovia letopisnej komisie.

1938.

Voľba školskej stolice.

Dňa 9 januára, za prítomnosti vdp. farára Gajdoš Jozefa a miestného obecnstva bola voľba rim. kath. školskej stolice. zvolený boli: Klásai Demiter jak svetský predseda, Melíšek Jozef, kurátor,

Hlavaček Vojtech, Košťálik Adolf, Ivan Štefan, Melíšek Demiter, Struhár Štefan, Košťálik Štefan, Hercek Vojtech, Melíšek Pavel, členovia školskej stolice, školským notárom, Bachnák František, učiteľ a správca školy.

Zmena kostolníka.

Dňa 9 januára, školská stolica, za prítomnosti vdp. farára Gajdoš Jozefa za menila rim. káth. kostolníka Bugri Ferdinanda, ktorý túto službu konal pres 40 rokóv, a na jeho mesto zvolila Mrváž Štefana.

Civilná proti letecká obrana.

Dňa 9 januára, miestný sbor proti leteckej obrani usporiadal proti letecké cvičenie pres 3 hodini, spojené sprednášku pre sbor a miestné obyvateľstvo.

Požiare.

Dňa 27 januára na ráno o 3 hodine, vypukol požiar v dome Jána Bélický. Povetrnosti nebolo vôbec a požiarom obed padol iba tento dom. príčina vzniku požiaru sa nezistila.

Dňa 7 marca o 18 hod. 30, vypukol požiar v humňe Fábri Štefana, chitil sa kozel slami. požiar sa rozšíril aj na pajtu, sktorú zhorelo mnoho krmu a hospodárskeho náradia.

Další poškodený boli: Hrusovský Štefan, ktorému shorela slama. Jamriška Jozef, ktorému shorel plevinec, krm a slama. Melíšek Vinco a Melíšek Michal, ktorým shorela krm a slama. príčina vzniku požiaru, nebola zistená.

Dňa 19 augusta o 22 hod. 30 m. vypukol ohen v dome Štefana Majerčíka, (v hnilom kúte) ohnom poškodených bolo na obytn-

nom stavaní 8 chudobných malo roľníkov, ktorým krem kritini domov, zhorel šetok drobný hospodársky riad. Bugri Melichera manželka utrpela značné popálenini. v znik požiaru, nebol zistený. Škody požiarom zapríčinené, boli len čiastočne spoistenia na hrazené.

Porada.

Dňa 29 januára bola v Rendve urbárska porada pre okolie, ktorej sa zúčastnili zástupcovia urbárskych obcí: Hull, Veľká Mána, Teldince, Fiš, Belleg a Baračka. porada bola v hostinci Uhrík.

Oslava. 30. januara.

Spríležitosť 60 ročných, narodenín dr. Milana Hodžu, ministerského predsedu Česko-Slovenskej vlády jak slovenského syna, usporádaná bola pre mládež tanečná zábava, v hostinci Ražo, ktorá mala raz národný.

Odvody.

Dňa 9 apríla boli vojenské odvody. k odvodom povinných, bolo 11, a sných odvedených bolo 5.

Nehody:

Dňa 11 mája, vojenské tašké auto s dôstojnici, za pajtú Jána Benda, narazilo na jahodu hrubú o priemere 35 ctm. a vyvalilo hu aj sklátom, a hnet zastalo. úraz neutrpel nikdo.

Dňa 24 mája išlo od Levíc ciklistické a motorizované čsl. vojko s merom Šurany, na zatáčke pri železničnej zástavke v Rendve, narazil jeden autó na železný stĺp ukazujúci znat trati, nahol ho a vykotal sa do priekopy. na aute bol poškodený blato lapač. ináč sa nič nestalo.

Dňa 10, októbra vinohradský hajník Štefan Bugri (:kličinov:) nechal si doma hajnícky brovning raže 9 mm.

ktorý začali prehliadať jeho dva najstarší synovia, 17 r. Štefan a 16 r. Jozef, až konečne každý sa ho chcel zmocniť a preto sa začali oň natahovať, v tom sa poistka spustila a voláktorý spustil spúšť! a v tom zarachotila rana, rovno do prs Jozefovy, ktorý klesol na zem chnet ho zaviezli do Levickej nemocnici, kde zraneniu podľahol a bol tam aj pochovaný. chlapi nevedeli že je brovning na bytý.

Mimoriadne cvičenie vo zbrane.

Dňa 21 mája boli pozvaný na mimoriadne cvičenie do zbrane z ročníkov II. zálohy, a behom 6 hodín, nastúpili cestu, Štefan Ivan(:Demitrov:) Bajla Bonaventúr, Bujdák Rudolf, Molda Bartolén, Malík Štefan a Vlasák Štefan, cvičenie malo trvať 28 dní, ale o pár dní boli prepúšťaný, len Bujdák Rudo a Molda Bartolen aš

375.

po 28 dňoch. toto cvičenie bolo údajne s dôsledkov napjatia zahraničnej situácie.

Mimoriadná voľba starostu obce.

Dňa 10 júna došlo k mimoriadnej voľbe starostu obce asíce:

Dľa zákona voľby zastupiteľstvá do obce 1932, starostom obce, dľa tehďajších politických zásád, stalsa za Hlinkovú Slovenskú ľudovu stranu miestnej organizácie Fábry Štefan, agilny roľník, ktorý spočiatku zastupoval tento úrad na všeobecné uspokojenie v zdor tomu, že v obci jestvovalo 6-7 politických strán, ktoré si nad obecným úradom vindikovali, neobmedzené právo a snád i rozhodovanie k torému padol za obet starosta obce Fábry Štefan, ktorého napadla miestná organizácia strany, od ktorej mal mandát zastupiteľský a

išla ho pozbavit mandátu a sním aj úradu starostu v tom domnení, že starosta bude zase so strany. pretože strana nemala s 15ti len 5, mandátov a začali sa ozívať hlasi, že starosta bude z inej strany, chceli napadnutie Fabriho odvolať, ale vrchnosť to nedovolila a tak dňa 10 júna došlo k novej voľbe starostu obce, nim sa stal agilný občan Ivan Štefan, (:Demitrov:) väčšinu hlasov zastupiteľstvá obce 9 proti 6 hlasom. Proti tejto voľbe tiež boli robené námetky, a tak dňa 1. júla zastupovanie starostu, prebral pod starosta Melíšek Ján (:Galibov:) až konečne dňa 5 augusta prebral úrad starostu obce zvolený Ivan Štefan.

Mobilizácia.

Dňa 24 septembra bola vyhlásená

377.

mobilizácia, dľa ktorej bolo povolané do zbrane 20 ročníkov vojo povinných, na odvedených 1918 až 1938, jich počet s obce činil 73 mužov.

Dňa 25 septembra bolo k vojsku odovzdaných 7 evidenčných koní.

Dňa 26 septembra bolo z obce predvedených 17 koní spóstroji a vozmi, ale boli spät prepustené, len Sádecký Štefanov vôz bol zadržaný a vojskom upotrebený.

Toto šetko zapríčinilo veľký nával ľudu potažne koní, a preto zriadzujúce práce šli veľmi pomáľi.

Ubitovanie vojska.

Dňa 3 októbra prišol do obce ubitovací oddiel 1 prápora 83 pešieho pluku, (:Pražský:) a 4 októbra na ráno od 1, do 3tej hodini prišol celý prápor vojska aj strénom a kuchinami, pod velením štábneho kapitána Vlách-a.

Veliteľstvo prápora, poskytlo miestnym obyvateľom veľmi značnú podporu s tým, že vystrojené sú značným počtom pevných koní, ktoré dalo do hospodárskej práce k dispozícii ľudu, na veškeré práce. Len tomuto sa možno poďakovať, že jäsenná sejba a ina oračka, v tomto roku skončená bola tak, jak po iné roky. Nebit tejto pomoci, veľmi mnoho by bolo zostalo neposiaté a nezorané. Keďže sa stali i priechmati, veliteľstvo nariadilo za dennú prácu na muža s koňmi 12 Kč platiť. vojáci pracujúci na koňoch, veľmi svedomite pracovali, ale aj ostatne vojsko ubytované v obci sa veľmi slušne chovalo tak, že nikdo nemal sťažnosť. Dňa 7 novembra ráno o 4 hodine vojsko v poriadku a ticho, opustilo obec.

Iné vojsko.

379.

Dňa 7 novembra večier, ubytovali sa v obce delostrelci raže 15 ctm. prenocovali a odpoľodnia 8 novb. odcestovali preč.

Dňa 8 novembra prisli na 3 vojenských automobíloch ubitovatelia 11 horského kombinovaného pluku čis.31, na večier prišol celý pluk, prenocoval a ráno smerom na Vráble odiššól.

Dňa 9 novembra prišli do obce četníctvó, pohraničná finančná stráž a vojsko tvôriacé zadné straže vojskovy uberajúcému sa na uzemie Slovenska. Táto stráž prenocovala na tak zvanej prostrednej ceste.

Dňa 10 novbr. šetko odtiahlo.

Historické rozhodnutie!

Rím, Berlín!

Dňa 2 ho novembra svetom preletené rozhodnutie Rím, Berlín vo Wiedni ozvalo sa i v obci, jako aj, že obec Rendva od tejto doby prináleží ku královstvá Maďarskému. Túto zvest, obyvatelstvá z uspokojením a bez v

šetkých poznamok, ba okázale prijalo, tešiac sa, že nebezpečenstvo hroziacej války je do končeno a svojích milých čo skoro uvidia v rodinnom kruhu.

Slávné uvítanie maďarského vojska.

Dňa 10 novembra o 10 hod 30 minutiach, zavítalo maďarské vojsko na čele jedného nadporučíka pozostávajúce z jednej četi, ktorých po slávo bránu ozdobenu čačinú a národnými prápori a stuchami prvý privítal Ivan Štefan starosta obce v reči slovenskej, ponom prehovoril pán učiteľ Švidron maďarský! zaním krásnú bázen povedala Valentová Maria v reči maďarskej! po nej prehovoril pán spravca školy Bachňák František maďarský! a nakoniec, obchodník a hostinský Uhrík Gejza maďarský. počom bola zazpíevaná maďarská

himna, Isten áld meg a magyar!

*Pán nadporučík veľmi v znešenej reči za milé privítanie
podakoval a rozlúčiac sa a sprovádzaný zástupom občanov
pod vlajkami, nastúpil cestu smerom Žit. Fedímešu.*

Oslava.

*Deň 6 ho decembra, výročná pamiatka sv. Mikuláša! bôl
zasvätený na poctu Jeho Vysokej Exelencie! vládra
kráľovstva maďarského Mikuláša Horthi! ktorý deň
sviatočnej nálade ľud' sa z účastní slávnostných Boho služieb.*

Demobilizácia.

*Jak jeto už poznamenanie, že dňa 2 ho novembra bolo
prehlásené ktoré uzemie pripadne k maďarsku, i na toto
územie patriáci nastúpivší dňa 24 sept. vojenskú službu
mužovia, veľmi pomáli, ba taško boli pripúšťaný
k demobilizácie. Nie jedna ženička sa pohoršila, že muž čupie
a postáva na vojne a ona mosí krmit koňe, Kravy,*

práca doma i na poli stojí, niet, kďo by niečo zahľadal atď. Boloto nedôstojné a pod kritiku, keď sa niektorý pripojený k maďarsku, vyše jak po mesiaci vracali domov.

Nič lepšie to nevyzeralo z vrátením evidenčných koní, keď ešte ani na nový rok 1939, dost hodné procento jích, nebolo späť u svojich majiteľov. či v šetké prínđu späť, ači obdržia majitelia náhradu zaňe, jako aj za stratu času na prácách! nič nevie. (:a tak najmenej ctený roľník, mosí odniesť najviac! poznámka kronikára:)

Zábavy.

Miestná mládež poriadala tanečne zábavy za účasti cigánskej hudby predňáka Aladára s obce Belleg! ktoré našťivilo mládež z okolitých obci hojnou počte, v hostinci Uhrík Gejzu, dňa 2 januára,

383.

dňa 30,ho januára a dňa 8 mája v hostinci Rako Jozefa, dňa 30 ho januára, dňa 1 mája a dňoch 6 a 7 júna. zabavy mali veľmi veselý priebech a končili priateľskú náladú, bez najmenšej výtrznosti v pokoji.

Súpis ľudu.

V dňoch 15 až 20. decembra bol súpis ľudu dľa ktorého ma obec Rendva 1045 obyvateľov, sktórych národnosti Slovenskéj je 98,04 % ta, magyarskéj 1,06 % ta.

Uzatvórka.

Záznam s roku 1938, uzatváram

V Rendve dna 9-ho marca 1939

Melišek Adolf

kronikár.

Uzatvórku záznamov s roku 1938 schvalujeme a overujeme.

V Rendve dňa 9 marca 1939

členovia letopisnej komisie.

<u>Soznam obsahu.</u>	<i>strana</i>
Titulná strana	1.
Overenie strán pamätnej knihy....	2.
Zápisnica o založení pamätnej knihy a voľba kronikára	3.
Životopisné údaje kronikára.....	6.
Prvá časť obecnej kroniky.....	12.
Počet obytných domov.....	13.
Znamenitosti v obce a pomenovanie ulíc.....	14.
Počet obyvateľov v obce.....	18.
Náboženstvo.....	
Poznámka k znamenitostiam obce.....	
Chotár obce.....	
Pozemková daň.....	19.
Prirážky k priamej dani.....	20.
Domová daň.....	
Niektoré znamenitosti z jedného ľudského veku.....	21.
Po stránke jazykovej a národnostnej....	
Čítanie a písanie	23.

	<i>strana.</i>
<i>Zmena ľudového kroja</i>	24.
<i>Svetová válka</i>	28.
<i>Menoslov padlých vo válke</i>	33.
<i>Menoslov do zajatia padlých</i>	
<i>Menoslov ostatných občanov vo svetovej válke z účastnivších sa</i>	35.
<i>Hospodarské pomery pres válku</i>	37.
<i>Cudzí válečný zajatci</i>	41.
<i>Iné pracovné pres válečné sili</i>	
<i>Vznik Česko-slovenského štátu</i>	42.
<i>Rabuju</i>	44.
<i>Varia pálené s rāži</i>	49.
<i>Rychtárské volby</i>	50.
<i>Rozdiel pri voľbách pred a po prévrate</i>	52.
<i>Kdo bol kandidovaný s obce do okresu, župi, krajínského zastupitelstvá a parlamentu</i>	53.
<i>Prvky hospodárskeho stanoviska</i>	54.
<i>Kolkovanie penazý</i>	55.
<i>Doprava do obce</i>	56.

	<i>strana.</i>
<i>Železnica a jej stavba</i>	57.
<i>Verejná správa obce</i>	59.
<i>Rychtáry obce od pamäti</i>	60.
<i>Členovia finančnej komisie v obce</i>	61.
<i>Členovia hospodárskej komisie v obce</i>	
<i>Členovia stavebnej komisie v obce</i>	
<i>Členovia miestnej volebnej komisie</i>	
<i>v obce</i>	
<i>Členovia socialnej komisie v obce</i>	
<i>Iné urady v obce</i>	
<i>Čestný občania</i>	
<i>Školený ľudia z obce</i>	
<i>Maďarský bolševici v obci</i>	65.
<i>Nové prekvapenie</i>	67.
<i>Prečo spomínam často moju osobu .</i>	88.
<i>Stavebný ruch</i>	
<i>Požiare</i>	92.
<i>Hasičstvo</i>	99.
<i>Nočná stráž</i>	101.
<i>Krádeže</i>	102.
<i>Mzdy u poľnohospodárstva</i>	104.

	<i>strana.</i>
<i>Mzdy žatve.....</i>	105.
<i>Mzdy sluhov.....</i>	106.
<i>Mzdy slušiek.....</i>	
<i>Mzdy u veľkostatku.....</i>	
<i>Mzdy u veľkostatku v žatve.....</i>	107.
<i>Mzdy u veľkostatku sluhov.....</i>	108.
<i>Výplata mzdy u veľkostatku.....</i>	109.
<i>Kolektívne smluvy.....</i>	
<i>Obchody</i>	117.
<i>Spolky.....</i>	121.
<i>Iné dnešné obchody.....</i>	129.
<i>Živnostníctvo.....</i>	130.
<i>Pestovanie koní.....</i>	132.
<i>Pestovanie hovädzieho dobytku.....</i>	135.
<i>Pestovanie ošípaných.....</i>	136.
<i>Hidinarstvo.....</i>	139.
<i>Čelárstvo</i>	140.
<i>Po stránke jarmočnej.....</i>	141.
<i>Po stránke obchodnej.....</i>	
<i>Školy.....</i>	143.

	<i>strana.</i>
Kostol.....	146.
Oltár v kostole.....	147.
Zvony.....	
Posviacka zvonov.....	152.
Cintorín.....	158.
Anekdoty.....	159.
Mlyn.....	166.
Nový moderný mlyn.....	170.
Pošta, telegraf a telefon.....	176.
Radio.....	178.
Elektrizácia a osvetlenie obce.....	179.
Auto.....	179.
Sport.....	180.
Čítací kruch.....	
Zábavy.....	182.
Odvodý.....	
Živelné pohromi.....	184.
Jak vyzeral súcit voči postíženým..	195.
Za odpomomoženie hospodárskej krizi.....	198.
Usporné opatrenie a urbár.....	200.

<i>Prečo sa toto šetko dialo.....</i>	208.
<i>Polovný revír.....</i>	220.
<i>Suchota.....</i>	221.
<i>Výchrice.....</i>	222.
<i>Hromobitie.....</i>	223.
<i>Tuhá zima.....</i>	224.
<i>Uzatvorka s roku 1933 roku.....</i>	225.

1934

<i>Urbáariat.....</i>	226.
<i>Naše dôkazy.....</i>	229.
<i>Výsledok.....</i>	232.
<i>Zápisnica.....</i>	237.
<i>Iné následky</i>	249.
<i>Požiare.....</i>	251.
<i>Útok na okno starostu obce.....</i>	252.
<i>Počasie.....</i>	254.
<i>Úroda.....</i>	255.
<i>Obilný monopol.....</i>	259.
<i>Hospodárske moratórium.....</i>	261.
<i>Odvodý.....</i>	262.

<i>Remotná komisia.....</i>	262.
<i>Zábavy</i>	262.
<i>Úzatvorka s roku 1934.....</i>	263.
<i>Začiatok roku 1935.....</i>	263.
<i>Počasie.....</i>	263.
<i>Úroda.....</i>	265.
<i>Náštevky.....</i>	267.
<i>Požiare.....</i>	269.
<i>Hromobitie.....</i>	
<i>Krádeže.....</i>	270.
<i>Viznamenania.....</i>	271.
<i>Poznámka.....</i>	279.
<i>Po stránke svedomitosti.....</i>	282.
<i>Katastrofálne nebespečie.....</i>	285.
<i>Povinnosť ači pomstvy?.....</i>	287.
<i>Prenájom.....</i>	288.
<i>Urbár.....</i>	289.
<i>Odpoved'.....</i>	290.
<i>Obilná spoločnosť.....</i>	292.
<i>Voľby do poslaneckej snemovne..</i>	294.

396.

<i>Voľby do senátu.....</i>	296.
<i>Voľby do Krajinsk. zastupiteľstvá..</i>	298.
<i>Voľby do Okresného zastupiteľstvá</i>	299.
<i>Nový obchod.....</i>	301.
<i>Remontná komisia.....</i>	
<i>Odvody.....</i>	302.
<i>Divadelné predstavenie.....</i>	302.
<i>Zábavy</i>	304.
<i>Iné zábavy</i>	304.
<i>Uzatvorenia s roka 1935.....</i>	305.

1936.

<i>Náboženstvo</i>	305.
<i>Kúpa a predaj.....</i>	306.
<i>Nový obchod.....</i>	307.
<i>Jarná seba.....</i>	307.
<i>Préval</i>	307.
<i>Hromobitie.....</i>	309.
<i>Náštevky.....</i>	313.
<i>Požiare.....</i>	313.
<i>Horý!.....</i>	316.

<i>Žatva.....</i>	317.
<i>Iná úroda.....</i>	320.
<i>Ladovec.....</i>	324.
<i>Prednášky.....</i>	324.
<i>Zábavy.....</i>	325.
<i>Okresný Súd na tvár miesta.....</i>	327.
<i>Násilnosť</i>	328.
<i>Po prvý krát.....</i>	330.
<i>Hasičstvo</i>	331.
<i>Trestný rozkaz.....</i>	332.
<i>Exekúcia</i>	338.
<i>Objednávka</i>	339.
<i>Urbár.....</i>	340.
<i>Odpoveď.....</i>	343.
<i>Očakávanie výsledku.....</i>	344.
<i>Napomenutie</i>	346.
<i>Za hodnovernými spisy.....</i>	347.
<i>V slepěj uličke.....</i>	348.
<i>Na Okresný úrad.....</i>	348.
<i>Hospodárstvo po stránke chovateľskej</i>	349.

398.

<i>Remontna komisia.....</i>	<i>351.</i>
<i>Odvodý</i>	<i>352.</i>
<i>Akademia školskej mládeže.....</i>	<i>352.</i>
<i>Divadelné hry.....</i>	<i>352.</i>
<i>Deň vtáčkov a stromkov.....</i>	<i>353.</i>
<i>Divadlo.....</i>	<i>354.</i>
<i>Obecná Rada a finančná komisia...</i>	<i>354.</i>
<i>Uzatvorka 1936</i>	<i>356.</i>

1937.

<i>Urbár.....</i>	<i>356.</i>
<i>Trigonometrické kameňe.....</i>	<i>358.</i>
<i>Zasedanie</i>	<i>360.</i>
<i>Zábavy</i>	<i>363.</i>
<i>Hasičstvo.....</i>	<i>363.</i>
<i>Odvodý.....</i>	<i>363.</i>
<i>Náštiny.....</i>	<i>364.</i>
<i>Cirkevná zmena.....</i>	<i>364.</i>
<i>Vobci, politické intriky.....</i>	<i>364.</i>
<i>Prednásky</i>	<i>366.</i>
<i>Úroda.....</i>	<i>367.</i>

399.

<i>Ceny obilia.....</i>	368.
<i>Všeobecné cvičenie civilné proti leteckému útoku.....</i>	368.
<i>Uzatvorka 1937.....</i>	369.

1938.

<i>Voľba školskej stolice.....</i>	369.
<i>Zmena kostolníka.....</i>	370.
<i>Civilná proti letecká obrana.....</i>	370.
<i>Požiare</i>	371.
<i>Porada</i>	372.
<i>Oslava</i>	372.
<i>Odvody.....</i>	373.
<i>Nehody</i>	373.
<i>Mimoriádne cvičené a vo zbrane.....</i>	374.
<i>Mimoriádna voľba starostu obce.....</i>	374.
<i>Mobilizácia.....</i>	376.
<i>Ubitovanie vojska.....</i>	377.
<i>Iné vojsko</i>	378.
<i>Historické rozhodnutie Rím Berlín</i>	379.
<i>Slávné uvítanie maďarského vojska</i>	380.

400.

<i>Oslava</i>	381.
<i>Demobilizácia</i>	381.
<i>Zábavy</i>	382.